

การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย.
ผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ดวงเดือน คุปต์การ

อภินันท์นาการ

จาก

แผนกศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. ๒๕๔๑

๗๗

๑๗๕๖

๒๕๔๐

ISBN ๙๗๔ - ๕๘๕ - ๔๔๓ - ๕

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย
ผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ดวงเดือน คุปต์การ
ผู้วิจัย

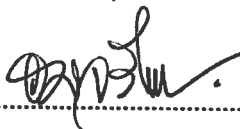
ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ ศศ.บ., ศศ.ม.
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

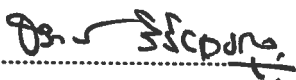
อุดม อรุณรัตน์ กศ.บ.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

สุดารัตน์ ชาญเลขา กศ.บ., ค.ม.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ค.บ., M.M.
ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
บัณฑิตวิทยาลัย

อดุลย์ วิริยเวชกุล ราชบัณฑิต,
พ.บ., น.บ., F.R.C.P.
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย
ผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี แขนงวิชาดนตรีศึกษา

วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

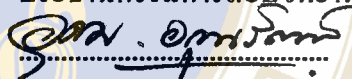
ดวงเดือน กุปต์การ

ผู้วิจัย

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ ศศ.บ., ศศ.ม.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

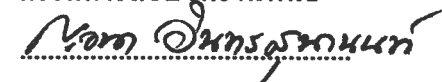
อุดม อรุณรัตน์ กศ.บ.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุตารัตน์ ชาญเลขา กศ.บ., ก.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กาญจนา อินทรสุวานนท์ กศ.บ., กศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุกรี เจริญสุข กศ.บ., M.M.E., D.A. (Music)

ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนา

วิชาการดนตรี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

อดุลย์ วิริยเวชกุล ราชบัณฑิต,

พ.บ., น.บ., F.R.C.P.

กณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ และอาจารย์สุภารัตน์ ชาญเลขา อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางการดำเนินการวิจัย รวมทั้งกรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สัจด์ ภูเขาทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ อาจารย์ยอนันต์ สบถักษ์ และอาจารย์มณฑิรา ชมดอกไม้ ที่ได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในด้านรูปแบบของชุดการสอน ด้านเนื้อหาการขับร้องเพลงไทย และด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษา รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกรัษต์ รองศาสตราจารย์สุภวัณษ์ พลายน้อย ที่กรุณาให้ความรู้และแนะนำเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย

ขอขอบคุณผู้บริหาร คณะครูโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี อาจารย์งามนิจ จันทร อาจารย์วิไล ปีสนะจะโน อาจารย์อำไพ ผดุงศิลป์ และอาจารย์จุฑารัตน์ กิจมุต ที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดนักเรียนตัวอย่างประชากร การจัดการการสอนในการดำเนินการทดลอง ให้คำแนะนำในการพิมพ์ และความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ ขอขอบคุณอาจารย์สุทัชชา วิริยะคุณณี มารดาและญาติพี่น้อง ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

ดวงเดือน คุปต์การ

3936578 GRMU/M : สาขาวิชา : ดนตรี ; ศศ.ม. (ดนตรี)

ศัพท์สำคัญ : ชุดการสอน/สาระของทำนองเพลงไทย/ทักษะการขับร้อง

ดวงเดือน คุปต์การ : การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ (A STUDY OF THE EFFICIENCY OF THE INSTRUCTIONAL PACKAGE IN THE THAI CLASSICAL MELODY CONTENTS BY SINGING SKILL FOR PRATHOMSUKSA V). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์, ศศ.บ., ศศ.ม., อุดม อรุณรัตน์, กศ.บ., สุदारัตน์ ชาญเลขากศ.บ., ก.ม. ๒๑๕ หน้า. ISBN ๙๗๔ - ๕๘๕ - ๔๔๓ - ๕.

การวิจัยเชิงทดลองนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ และ ๕/๔ ของโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี ปีการศึกษา ๒๕๔๐ จำนวน ๘๖ คน ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ๒๗ คาบ จำนวน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด แบบสังเกตภาคปฏิบัติ การขับร้องเพลงไทย และแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ๘๑.๖๗/๘๐.๓๑ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ นักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ผลคะแนนทักษะการขับร้องเพลงไทยที่กำหนดมีค่าเฉลี่ยร้อยละ ๗๘.๐๕ เป็นไปตามเกณฑ์ที่คาดหวัง คือ ผลการประเมินด้านทักษะการขับร้องมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ผลคะแนนจากแบบวัดเจตคติมีค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๗.๕๒ เป็นไปตามเกณฑ์ที่คาดหวัง คือ ผลการประเมินด้านเจตคติมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐

3936578 GRMMU/M : MAJOR : MUSIC ; M.A. (Music).

**KEY WORD : INSTRUCTIONAL PACKAGE/THE STRUCTURE OF THAI
CLASSICAL MELODY/SINGING SKILL**

**DUANGDUEN KOOPATAKARN : A STUDY ON THE EFFICIENCY OF THE
INSTRUCTIONAL PACKAGE OF THE THAI CLASSICAL MELODIC STRUCTURE
THROUGH SINGING FOR PRATHOMSUKSA V. THESIS ADVISOR : SAKCHAI
HIRUNRAK, B.A., M.A., UDOM AROONRAT, B.Ed., SUDARAT CHARNLEKHA, B.Ed.,
M.Ed. 215 p. ISBN 974 - 589 - 443 - 5**

The purpose of this experimental research is to study the efficiency of the instructional package of the Thai classical melodic structure which was taught through singing for Prathomsuksa V students in a Thai elementary school.

The study group consisted of 96 Prathomsuksa V students in classes 5/2 and 5/4 of B.E. 2540 academic year Anubalpatumthani School. The experiment was done in 27 periods (20 minutes each). The data was collected from a pre-test, a post-test and an achievement test through the observation of practical part singing of Thai songs. In addition, an attitude test was given on students' learning process of class activities.

It was found that the result of the test was 81.67/80.31 which was higher than the stipulated rate 80/80. The statistics prove that the subject groups who studied the instructional package developed their knowledge and understanding of Thai classical melodic singing. The results of the pre-test and post-test were significantly different at the level of .01. The mean of the score in Thai song singing was 78.09% which was in line with the stipulated criterion. The score of the singing skill was above 70%. The mean of the attitude test was 87.92% which was also above the stipulated criterion 70%. As a result, the sample group showed a positive attitude toward the contents of teaching and learning activities.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความสำคัญและที่มาของหัวข้อการวิจัย	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
ขอบเขตการวิจัย	๕
สมมุติฐานการวิจัย	๕
ข้อตกลงเบื้องต้น	๕
นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
ชุดการสอน	๗
ความหมายของชุดการสอน	๗
แนวคิดและหลักการของชุดการสอน	๘
ประเภทและองค์ประกอบของชุดการสอน	๑๐
แผนการสอน	๑๒
ขั้นตอนการจัดทำชุดการสอน	๑๓
ดนตรีศึกษา	๑๕
หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา	๑๕
จิตวิทยาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี	๑๗
แนวการจัดกิจกรรมดนตรีระดับประถมศึกษา	๒๐
แนวคิดเรื่องสาระของทำนอง	๒๓

	หน้า
ทำนองเพลงไทย	๒๔
การขับร้องเพลงไทย	๒๕
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๓
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีการวิจัย	๒๕
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างประชากร	๒๕
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๐
การสร้างชุดการสอน	๓๐
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	๓๔
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๕
การจัดกระทำกับข้อมูล	๔๒
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๔๒
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๕
ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์	๔๕
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๕
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๕๒
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕๒
สมมุติฐานการวิจัย	๕๒
ตัวอย่างประชากร	๕๓
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๓
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๕
การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๕
สรุปผลการวิจัย	๕๖
อภิปรายผล	๕๖
ข้อเสนอแนะ	๖๕
บรรณานุกรม	๖๓
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ	๓๑

หน้า

ภาคผนวก ข แบบตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอน	๗๒
ภาคผนวก ค ตารางแสดงประสิทธิภาพของแบบทดสอบ	๗๖
ภาคผนวก ง ตารางแสดงผลคะแนนทดสอบ	๘๑
ภาคผนวก จ รายชื่อนักเรียนตัวอย่างประชากร	๙๒
ภาคผนวก ฉ ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย	๙๓
ประวัติผู้วิจัย	๒๑๕

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ วิเคราะห์ความเหมาะสมของเพลงไทย	๓๒
ตารางที่ ๒ วิเคราะห์ความสำคัญและความเหมาะสมของหัวข้อการประเมิน ภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด	๓๕
ตารางที่ ๓ แสดงวัน เวลา และเนื้อหาการเรียนการสอนที่ทำการทดลอง	๓๘
ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลของคะแนนและค่าเฉลี่ยร้อยละของแบบประเมินผล เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด และแบบทดสอบหลังเรียน	๔๖
ตารางที่ ๕ แสดงผลรวม ค่าความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t	๔๗
ตารางที่ ๖ แสดงผลคะแนนและค่าเฉลี่ยร้อยละของการประเมินทักษะการขับร้อง เพลงไทยที่กำหนด จากแบบสังเกตภาคปฏิบัติ	๔๘
ตารางที่ ๗ แสดงคะแนนรวมรายชื่อ คะแนนรวมทั้งสิ้น และค่าเฉลี่ย ของแบบวัดเจตคติ	๔๘
ตารางที่ ๘ แบบตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอน	๗๓
ตารางที่ ๙ แสดงค่าความยากง่าย และค่าดัชนีความไวในการวัดผล ของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	๗๓
ตารางที่ ๑๐ แสดงค่าความยากง่าย และค่าดัชนีความไวในการวัดผล ของแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงลาวพุงดำ	๗๘
ตารางที่ ๑๑ แสดงค่าความยากง่าย และค่าดัชนีความไวในการวัดผล ของแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงนางนาค	๗๘
ตารางที่ ๑๒ แสดงค่าความยากง่าย และค่าดัชนีความไวในการวัดผล ของแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงสร้อยเพลง	๘๐
ตารางที่ ๑๓ แสดงผลคะแนนทดสอบ และค่าความแตกต่างของคะแนน ก่อนเรียนและหลังเรียน	๘๒
ตารางที่ ๑๔ แสดงผลคะแนนทดสอบจากแบบประเมินผลเรื่องสาระ ของทำนองเพลงไทย แบบสังเกตภาคปฏิบัติ และแบบวัดเจตคติ	๘๓

บทที่ ๑

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของหัวข้อการวิจัย

ดนตรีเป็นวิชาการ หรือ “ศาสตร์” แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาชาติให้มีการเรียนการสอนวิชาดนตรีในระดับการศึกษาต่างๆ ทั้งในลักษณะหลักสูตรดนตรีศึกษาที่เป็นหลักสูตรดนตรีภาคบังคับในระบบการศึกษาทั่วไป และหลักสูตรดนตรีเฉพาะที่เป็นหลักสูตรสำหรับผู้ต้องการเรียนดนตรีเป็นวิชาเอก การศึกษาระดับประถมศึกษาของไทยเป็นการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรดนตรีที่กำหนดไว้จึงเป็นหลักสูตรดนตรีศึกษา อวบ เหมะรัชตะ (๒๕๓๐: ๓๒) กล่าวถึงความหมายของดนตรีศึกษาว่า หมายถึง การเรียนรู้เพื่อนำเอาประสบการณ์และผลงานทางดนตรีไปใช้ประกอบความองกามของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย ความคิด อารมณ์ และสังคม ตามสภาพความพร้อมและสภาพแวดล้อม เมื่อโรงเรียนระดับประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดนตรีศึกษา เด็กทุกคนที่เข้าเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจึงต้องเรียนวิชาดนตรี

ณรุทธิ์ สุทธจิตต์ (๒๕๓๖: ๕) กล่าวถึงเนื้อหาหลักสูตรดนตรีในระดับประถมศึกษา มีใจความว่า ดนตรีเป็นวิชาบังคับวิชาหนึ่งที่เด็กทุกคนต้องเรียน เพราะการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้นสาระดนตรีที่มีอยู่ในหลักสูตรประถมศึกษาควรมีครบถ้วน คือ เนื้อหาดนตรีและทักษะดนตรี เนื้อหาดนตรีได้แก่ องค์ประกอบดนตรีและวรรณคดีดนตรี การเรียนรู้ องค์ประกอบดนตรีควรเป็นไปในลักษณะพื้นฐานไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป ส่วนวรรณคดีดนตรีนั้นเป็นสิ่งที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ เพื่อเป็นส่วนช่วยให้เกิดความซาบซึ้งในดนตรีได้ ทักษะทางดนตรีประกอบด้วย การฟัง การร้อง การปฏิบัติเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน การสอนทักษะทุกชนิดควรเน้นให้เท่าเทียมกัน เพื่อวางรากฐานให้แก่ผู้เรียนพร้อมๆ กับการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมทางดนตรี

การเรียนการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา เป็นการเรียนรู้ผ่านทักษะทางดนตรีทั้ง ๖ ด้านดังได้กล่าวมาแล้ว การเรียนการสอนจึงเน้นที่การปฏิบัติกิจกรรม และการจัดการเรียนการสอน ก็อยู่ในรูปของการจัดกิจกรรม ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (๒๕๓๗: ๑๕๕-๑๕๗) กล่าวถึงการจัดกิจกรรม ดนตรีในระดับประถมศึกษาไว้ว่า การเรียนรู้ดนตรีในระดับประถมศึกษาเป็นการวางพื้นฐานให้ ผู้เรียนเรียนรู้ดนตรีได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามพัฒนาการของผู้เรียน ดังนั้น การจัดกิจกรรม ดนตรีในระดับประถมศึกษาต้องคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกิจกรรมให้เป็น รูปธรรมและง่ายต่อการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมดนตรีควรเป็นการพัฒนาความสามารถ ของผู้เรียนทั้งด้านเนื้อหาและทักษะไปในขณะเดียวกัน เนื้อหาของกิจกรรมดนตรีควรเป็นเนื้อหา ข้นพื้นฐานที่ช่วยสร้างแนวคิดสำคัญด้านดนตรี โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทางดนตรี การเรียนรู้เนื้อหาดนตรีควรใช้ทักษะดนตรีเป็นสื่อ เน้นการปฏิบัติเป็นหลัก เพราะการได้ลงมือ ปฏิบัติเองทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงกับทักษะดนตรีด้านต่างๆ ช่วยให้เกิดแนวคิด มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาดนตรีดีขึ้น

ในเรื่องเนื้อหาสาระทางดนตรีกับการสอนดนตรีศึกษา สักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (๒๕๓๘: ไม่ ปรากฏเลขหน้า) กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีและกระบวนการเรียนวิชาดนตรี สรุปได้ว่า เนื้อหาสาระทางดนตรี หมายถึง องค์ความรู้ทางดนตรีที่ครูผู้สอนวิชาดนตรีต้องสอนให้ กับนักเรียน โดยสอนผ่านทักษะใดทักษะหนึ่งทางดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่อง องค์ประกอบของดนตรีอย่างถูกต้องและครอบคลุม เพียงพอกับการแสวงหาความรู้ทางดนตรีเพื่อ ชีวิตของเขาต่อไป ส่วนเนื้อหาสาระทางดนตรีไทย เป็นภารกิจของครูผู้สอนวิชาดนตรีต้องช่วยกัน ศึกษาและพิจารณาว่า เนื้อหาสาระทางดนตรีไทยควรกำหนดหรือแบ่งเนื้อหาสาระอย่างไรจึงจะ เหมาะสมและเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเยาวชนที่ต้องเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมด้านการดนตรีไทย ให้ดำรงอยู่และพัฒนาต่อไป เพราะดนตรีไทยมีความสำคัญต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และจิตวิญญาณ ของความเป็นไทย เนื้อหาหลักสูตรดนตรีทั่วไปจึงกำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ดนตรีไทยและเพลง ไทยและมีแนวโน้มว่า บุคคลต่างๆ เริ่มให้ความสนใจการศึกษาดนตรีในฐานะที่เป็นศาสตร์แขนง หนึ่งมากขึ้น ในวงการดนตรีไทยก็เช่นกัน สวัสดิ์ ภูเขาทอง (๒๕๓๒: ๒๐) กล่าวไว้ว่า “หากศึกษา ให้ถึงจุดวิชาการ จะพบว่าดนตรีไทยก็เปรียบเสมือนกระจกที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพของสังคมไทย ค่านิยม พฤติกรรม รวมทั้งจารีตประเพณี อันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยในอดีตได้เป็นอย่างดี” แต่ วัฒนธรรมตะวันตกที่แพร่เข้ามาในสังคมไทยอย่างรวดเร็ว ทำให้เยาวชนไทยห่างไกลจากดนตรีไทย และเพลงไทยมากขึ้น การเรียนรู้เรื่องดนตรีไทยและเพลงไทยของเด็กระดับประถมศึกษาเป็นการ เรียนด้วยการปฏิบัติที่เน้นทักษะการขับร้อง ซึ่งเป็นเรื่องค่อนข้างยากและทำให้ผู้เรียนเกิดความ

เป้าหมาย ดังนั้น วิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความเข้าใจและสนใจ คือ การสอนเนื้อหาสาระทางดนตรีไทย จากความตื่นตัวในเรื่องนี้ผู้รอบรู้ทางดนตรีไทยหลายๆ ท่านได้กำหนดเนื้อหาสาระทางดนตรีไทย ในมุมมองของการให้ความสำคัญที่แตกต่างกัน แต่มีประเด็นหลักที่คล้ายคลึงกัน คือ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระเรื่องประวัติและที่มาของเพลง จังหวะ ทำนอง และรูปแบบของเพลง การเรียนรู้เนื้อหาสาระทางดนตรีไทยของผู้เรียนแต่ละระดับ จะยึดแนวการแบ่งของนักวิชาการด้านดนตรีไทยท่านใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของวัยและพัฒนาการของผู้เรียน

ทำนอง เป็นองค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญส่วนหนึ่ง ที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทเพลงได้เป็นอย่างดี ในส่วนของทำนอง ประกอบด้วยเนื้อหาสาระด้านต่างๆ ที่จำเป็นต้องได้เรียนรู้ โดยเฉพาะทำนองดนตรีไทยหรือเพลงไทย ที่มีลีลาและลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว การเรียนรู้ดนตรีไทยในระดับต่างๆ โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เนื้อหาสาระเรื่องทำนองที่จัดเป็นความรู้พื้นฐาน เพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในระดับต่อไป เนื้อหาสาระเรื่องทำนองที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ควรประกอบด้วยระบบเสียงของเพลงไทย บันไดเสียงเพลงไทย การดำเนินทำนอง ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง และความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง

หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปัจจุบัน (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๙) กำหนดหลักการและแนวดำเนินการไว้อย่างกว้างๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถปรับหลักสูตรให้เข้ากับสภาพของท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม หลักสูตรดนตรีที่กำหนดให้เด็กระดับประถมศึกษาเรียนรู้ นั้น กำหนดเป็นกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง ส่วนเนื้อหานั้นกำหนดเป็นประเภทของเพลง ไม่มีข้อความที่ระบุถึงเนื้อหาสาระทางดนตรีและทักษะทางดนตรีไว้ให้

เด่นชัด การเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษาต่างๆ ไปจึงเป็นไปในลักษณะของการฝึกปฏิบัติที่มุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ ในกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลงก็มุ่งเพียงให้ผู้เรียนร้องเพลงได้เท่านั้น ในขณะที่การสอนเรื่องการฟังก็ขาดจุดมุ่งหมายที่เด่นชัด การเรียนการสอนเรื่องการฟังและการร้องเพลงไทยในระดับประถมศึกษาจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้เรียนยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพลงไทย เยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศยังมองเพลงไทยว่าล้าหลังและน่าเบื่อหน่าย เป็นเพราะผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้เนื้อหาสาระทางดนตรี อันเป็นส่วนที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และนำไปสู่เจตคติที่ดีต่อดนตรีไทยหรือเพลงไทย

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของเนื้อหาสาระทางดนตรี โดยเฉพาะเนื้อหาสาระเรื่องทำนองของเพลงไทยว่า เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดให้เด็กในระดับประถมศึกษาได้เรียนรู้ เพื่อ

เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อเพลงไทยในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์และมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติ จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โดยจัดทำชุดการสอนแล้วนำไปทดลองสอนในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนระดับประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสร้างชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
๒. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
๓. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ที่เป็นตัวอย่างประชากร
๔. เพื่อประเมินผลด้านทักษะการขับร้อง และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาสาระของทำนองเพลงไทยและกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ใช้เป็นรูปแบบการสอนด้านสาระของทำนองเพลงไทย ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพลงไทยในระดับชั้นอื่นๆ ได้
๒. ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ใช้เป็นรูปแบบการสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะทางดนตรีอื่นๆ ได้
๓. ผลการวิจัย เป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอนวิชาดนตรีระดับประถมศึกษา และหน่วยงานที่มีหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๔. เป็นประโยชน์ด้านการศึกษาค้นคว้า ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอน

วิชาดนตรีหรือผู้สนใจ ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนเนื้อหาสาระทางดนตรีเรื่องอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน ๘๖ คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑๘๒ คน

๒. เนื้อหาวิชาดนตรีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สาระของทำนองเพลงไทย ในกิจกรรมการฟังและการขับร้องเพลงไทย วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๑)

๓. สาระของทำนองเพลงไทย ที่กำหนดไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ระบบเสียงเพลงไทย บันไดเสียงเพลงไทย ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง และความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง

๔. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นชุดการสอนสำหรับครูหรือชุดการสอนประกอบคำบรรยายเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมุติฐานของการวิจัย

๑. ชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ๘๐/๘๐

๒. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย และมีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

๓. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน นักเรียนมีทักษะในการขับร้องเพลงไทย ตามแบบประเมินภาคปฏิบัติ มีคะแนนรวมโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐

๔. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีคะแนนรวมโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงตัวแปรด้านสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมของตัวนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย

การขับร้อง หมายถึง ทักษะทางดนตรีด้านหนึ่งซึ่งเป็นการแสดงออกทางเสียง การร้องเป็นกิจกรรมดนตรีที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนดนตรี โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา เป็นกิจกรรมที่นำไปสู่ความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบทางดนตรี และความซาบซึ้งในดนตรีต่อไป

เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจและอารมณ์ของผู้เรียน ไม่สามารถสอนได้เช่นเนื้อหาหรือทักษะดนตรี เพราะเกี่ยวข้องกับรสนิยม ความชอบ ที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป

ชุดการสอน หมายถึง สื่อการเรียนหลายอย่างประกอบกัน จัดไว้เป็นชุด เรียกว่าสื่อประสม เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นชุดการสอนสำหรับครูที่เรียกว่าชุดการสอน ประกอบด้วยคำบรรยาย ประกอบด้วยคู่มือครู แผนการสอนและส่วนประกอบของแผนการสอนอันได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน แบบทดสอบ แบบประเมินผล แบบสังเกต และสื่อการเรียนต่างๆ

ทักษะทางดนตรี หมายถึง กิจกรรมที่เป็นส่วนช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจสาระทางดนตรี ทักษะดนตรีประกอบด้วย การฟังดนตรี/เพลง การร้องเพลง การปฏิบัติเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวทางดนตรี การสร้างสรรค์ทางดนตรี และการอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี

ทำนอง หมายถึง องค์ประกอบทางดนตรีส่วนหนึ่งซึ่งเป็นการจัดเรียงของระดับเสียง มีรูปแบบการเคลื่อนไหวของระดับเสียงที่เรียกว่าการดำเนินทำนองหลายๆ ลักษณะ

เนื้อหาสาระทางดนตรี หมายถึง องค์ประกอบทางดนตรีและวรรณคดีดนตรี เนื้อหาที่เป็นองค์ประกอบดนตรีประกอบด้วย จังหวะ (Rhythm) ทำนอง (Melody) เสียงประสาน (Harmony) คุณลักษณะของเสียง (Tone Quality or Timbre) และโครงสร้างฉันทลักษณ์ทางดนตรี (Form) แต่ละองค์ประกอบเหล่านี้มีเนื้อหาและแนวคิดพื้นฐานที่ผู้ศึกษาดนตรีควรรับรู้และเข้าใจ วรรณคดีดนตรี คือ เรื่องราวและประวัติความเป็นมาของดนตรีและบทเพลงต่างๆ

ประสิทธิภาพ ๘๐/๘๐ หมายถึง ระดับการคาดหมายของผู้สอนต่อชุดการสอนว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ เมื่อสิ้นสุดการเรียนด้วยชุดการสอนแล้ว ผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้ผลเฉลี่ยของคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ผลเฉลี่ยของคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐

เพลงไทย หมายถึง เพลงบรรเลงและเพลงขับร้องทุกประเภท ที่แต่งขึ้น โดยใช้หลักการของดนตรีไทย และถ่ายทอดสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สาระของทำนองเพลงไทย หมายถึง องค์ประกอบหรือองค์ความรู้เกี่ยวกับทำนองเพลงไทย แนวคิดพื้นฐานเรื่องทำนองเพลงไทยได้แก่ ระบบเสียงเพลงไทย บันไดเสียงเพลงไทย ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง และความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่อง สารของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อต่อไปนี้

๑. ชุดการสอน

๑.๑ ความหมายของชุดการสอน

๑.๒ แนวคิดและหลักการของชุดการสอน

๑.๓ ประเภทและองค์ประกอบของชุดการสอน

๑.๔ แผนการสอน

๑.๕ ขั้นตอนการจัดทำชุดการสอน

๒. ดนตรีศึกษา

๒.๑ หลักสูตรดนตรีระดับประถมศึกษา

๒.๒ จิตวิทยาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี

๒.๓ แนวการจัดกิจกรรมดนตรีระดับประถมศึกษา

๒.๔ แนวคิดเรื่องสารของทำนอง

๒.๕ ทำนองเพลงไทย

๒.๖ การขับร้องเพลงไทย

๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. ชุดการสอน

๑.๑ ความหมายของชุดการสอน

บุญเกื้อ ควรหาเวช (๒๕๓๐: ๖๖-๖๗) กล่าวถึงความหมายและประวัติความเป็นมาของชุดการสอนไว้ว่า ชุดการสอนหรือชุดการเรียน มาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning

Package เดิมใช้คำว่า ชุดการสอน เพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอน แต่ต่อมาแนวความคิดในการยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียน ได้เข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น จึงมีผู้นิยมเรียกชุดการสอนว่า ชุดการเรียน ตามลักษณะและความหมายของชุดการสอนนั้น จัดเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่เป็นชุดของสื่อประสม (Multi Media) คือ การใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปรวมกันเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ โดยจัดไว้เป็นชุดๆ บรรจุอยู่ในซอง กล่อง หรือกระเป๋า

บุญชม ศรีสะอาด (๒๕๓๖: ๘๕) ได้ให้ความหมายของชุดการสอนไว้ว่า ชุดการสอน (Instructional Package) คือ สื่อการเรียนหลายอย่างประกอบกัน จัดไว้เป็นชุด (Package) เรียกว่า สื่อประสม (Multi Media) เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น Learning Package, Instructional Package หรือ Instructional Kits นอกจากใช้สำหรับผู้เรียนเรียนเป็นรายบุคคลแล้ว ยังใช้ประกอบการสอนแบบอื่น เช่น ประกอบคำบรรยาย ใช้สำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อย หรือจัดในรูปของศูนย์การเรียน

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (๒๕๓๑: ๑) กล่าวถึงความหมายของชุดการสอนไว้ว่า ชุดการสอนบางครั้งเรียกว่า ชุดการเรียน เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอนเท่านั้น ชุดการสอนจึงเป็นนวัตกรรมการใช้สื่อการสอนแบบประสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป ชุดการสอน คือ ระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา มาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจัดอยู่ในรูปกล่องหรือซองที่บรรจุสื่อการเรียนการสอนต่างๆ และคำแนะนำในการกระทำกิจกรรมตามขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

๑.๒ แนวคิดและหลักการของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๒๓: ๑๑๕-๑๒๐) กล่าวถึงแนวคิดและหลักการในการนำชุดการสอนมาใช้ในระบบการศึกษา สรุปใจความว่า

(๑) การประยุกต์ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนการสอนควรคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการสอนที่เหมาะสมที่สุด คือ การจัดการสอนรายบุคคล หรือการศึกษาตามเอกัตภาพและการศึกษด้วยตนเอง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามระดับสติปัญญา ความสามารถ และความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

(๒) ความพยายามที่จะเปลี่ยนแนวการสอนไปจากเดิม การจัดการเรียนการสอนแต่เดิมนั้นยึดครูเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนเอง โดยใช้แหล่งความรู้จากสื่อหรือวิธีการต่างๆ การนำสื่อการสอนมาใช้ต้องจัดให้ตรงเนื้อหาและประสบการณ์ตามหน่วยการสอนของวิชาต่างๆ โดยนิยมจัดในรูปของชุดการสอน

(๓) การใช้สื่อการสอนได้เปลี่ยนแปลงและขยายตัวออกไป เดิมการผลิตและการใช้สื่อที่รวมไปถึงการใช้วัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือต่างๆ กระบวนการและกิจกรรมต่างๆ เป็นลักษณะต่างคนต่างผลิต ต่างคนต่างใช้ เป็นสื่อเดี่ยวๆ ไม่มีการจัดระบบการใช้สื่อหลายอย่างมาผสมผสานกันให้เหมาะสม แนวโน้มใหม่จึงเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดการสอน เปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อช่วยครูสอน เป็นการใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยผู้เรียน

(๔) ปฏิริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเดิมมีลักษณะเป็นทางเดียว คือ ผู้สอนเป็นผู้นำและผู้เรียนเป็นผู้ตาม การตัดสินใจของผู้เรียนส่วนใหญ่จะตามผู้สอน เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนไม่พึงพอใจ ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนแทบไม่มีเลย ผู้เรียนไม่มีโอกาสฝึกฝนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ปฏิริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม มีเพียงซอกเล็ก กระดานดำ และห้องสี่เหลี่ยมแคบๆ แนวโน้มในปัจจุบันและอนาคตของกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องนำเอากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมร่วมกัน นำมาสู่การจัดระบบการผลิตสื่อออกมาในรูปของชุดการสอน

(๕) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ได้ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ โดยจัดระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง มีการเสริมแรงบวกที่ทำให้ผู้เรียนภาคภูมิใจ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ไปทีละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจ มีเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยการจัดการสอนแบบโปรแกรม และใช้ชุดการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญ

๑.๓ ประเภทและองค์ประกอบของชุดการสอน

ชุดการสอนแบ่งเป็น ๓ ประเภทใหญ่ๆ คือ

(๑) ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย หรือชุดการสอนสำหรับครู เป็นชุดการสอนสำหรับผู้สอนใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนส่วนใหญ่รับรู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้สอนลดการพูดให้น้อยลงและใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดการสอนในการเสนอเนื้อหามากขึ้น

(๒) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดการสอนสำหรับผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม

เล็กประมาณ ๕-๗ คน โดยการใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดการสอน แต่ละชุดมุ่งฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียน และให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินงานร่วมกัน เป็นชุดการสอนที่ใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

(๓) ชุดการสอนแบบรายบุคคล เป็นชุดการสอนสำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือ ผู้เรียนต้องศึกษาหาความรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง อาจเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมากมุ่งให้ผู้เรียนทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม และผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ ชุดการสอนแบบนี้ยังแตกย่อยเป็นชนิดอื่นๆ เช่น ชุดการสอนทางไกล ชุดการสอนฝึกอบรม ชุดการสอนของผู้ปกครอง ชุดการสอนทางไปรษณีย์ เป็นต้น

องค์ประกอบของชุดการสอน แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

(๑) คู่มือ ชุดการสอนบางชนิดมีเฉพาะของครู คู่มือจึงเป็นคู่มือครู ชุดการสอนบางชนิดมีคู่มือสำหรับนักเรียนด้วยเรียกว่า คู่มือนักเรียน เนื้อหาของคู่มือประกอบด้วยคำแนะนำการใช้ส่วนประกอบต่างๆ ในชุดการสอน และแผนการสอนสำหรับชุดนั้น อาจมีรายละเอียดของเนื้อหาประกอบด้วย

(๒) เนื้อหาและสื่อการสอน ชุดการสอนทุกประเภทต้องจัดเนื้อหาและสื่อไว้ให้เสร็จสิ้นก่อนนำไปใช้สอน เนื้อหาอาจอยู่ในรูปบัตรเนื้อหาเป็นเล่มหรือแผ่นปลิว สำหรับสื่อที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้อธิบายเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย เป็นสื่อต่างหากจากบัตรเนื้อหา ได้แก่ แผนภูมิ รูปภาพ แผ่นโปร่งใส เป็นต้น ในซองสื่อมีบัตรคำสั่งเพื่อสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

(๓) แบบประเมินผล การใช้ชุดการสอนในอุดมการณ์ มีการวัดผล ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การทดสอบก่อนเรียน

ขั้นตอนที่ ๒ แบบฝึกหัดระหว่างเรียน

ขั้นตอนที่ ๓ การทดสอบหลังเรียน

ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นชุดการสอนประกอบคำบรรยาย หรือชุดการสอนสำหรับครู ที่มีจุดมุ่งหมายในการสอนผู้เรียนกลุ่มใหญ่ ให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนไปพร้อมๆ กัน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบ เน้นการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

(๑) โครงสร้างของชุดการสอนประกอบด้วยหลักการและเหตุผล เป้าหมาย จุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เฉพาะ ในการจัดทำชุดการสอน

(๒) คู่มือครู เป็นคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอน คุณสมบัติของผู้สอน ผู้เรียน และคำชี้แจง

เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

(๓) กำหนดการสอน เป็นตารางระยะเวลา เนื้อหาการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียน การสอนของครูและผู้เรียน

(๔) แผนการสอน ประกอบด้วยรายละเอียดในการดำเนินการสอนทุกขั้นตอน รวมทั้งสื่ การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

(๕) ส่วนประกอบท้ายแผนการสอน เป็นรายละเอียดของแผนการสอนที่นำไปใช้จริง ประกอบด้วยเอกสารและสื่อการเรียนการสอนในรูปของใบความรู้ แผนภูมิ ใบงาน และเครื่องมือ ในการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบและแบบประเมินต่างๆ

๑.๔ แผนการสอน

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ ทองพูล บุญอิง และวิเชียร ไวยสุกิ (๒๕๖๖: ๒๒-๕๔) กล่าวถึง แผนการสอน สรุปใจความได้ดังนี้

ความหมายและความสำคัญของแผนการสอน

แผนการสอน คือ การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องทำการสอน มาสร้างเป็นแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้ สอนในช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของการเรียนย่อยๆ ให้สอดคล้อง กับจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้าน วัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ดังนั้น แผนการสอนจึงมีความสำคัญในการสอน และ ในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนี้

(๑) การจัดทำแผนการสอน ช่วยให้ครูมีโอกาสได้ศึกษาหลักสูตร เอกสาร ตำรา แนวการ สอน วิธีการวัดผลและประเมินผล ได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม

(๒) แผนการสอน ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอน ให้ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทั้งในเรื่องทรัพยากรของโรงเรียน ท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อ และ สภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่น

(๓) แผนการสอน เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพของครู ในการนำไปใช้สอนให้สอดคล้องกับ สภาพผู้เรียนและระยะเวลา ช่วยให้ครูสอนได้ครบถ้วน ทันเวลา และช่วยให้มีความมั่นใจในการ สอนมากขึ้น

(๔) แผนการสอน ใช้เป็นคู่มือครูที่สอนแทนได้

(๕) แผนการสอน เป็นเอกสารสำหรับการใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพ

การศึกษาได้เป็นอย่างดี

ส่วนประกอบของแผนการสอน

แผนการสอนโดยทั่วไป ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ๓ ส่วน คือ

(๑) ส่วนประกอบตอนต้น ประกอบด้วยคำชี้แจง กำหนดการสอน ฯลฯ

(๒) ส่วนที่เป็นแผนการสอน ประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

(๓) ส่วนประกอบตอนท้าย เป็นส่วนที่เพิ่มเติมรายละเอียดของส่วนที่เป็นแผนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ประกอบด้วยรายละเอียดของเอกสารประกอบการสอน สื่อการเรียนการสอน แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ กิจกรรมเสริมทักษะหรือกิจกรรมเสริมความรู้ และแบบวัดผลและประเมินผล เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป แผนการสอนเป็นเครื่องมือที่ควบคุมการสอนของครู ในการดำเนินการสอนอย่างมีขั้นตอน ตรงตามเป้าหมาย เนื้อหา และกำหนดเวลา ในแผนการสอนที่จัดทำขึ้นนอกจากรายละเอียดของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินแล้ว ยังประกอบด้วยส่วนประกอบของแผนการสอนที่เพิ่มเติมให้แผนการสอนนั้นละเอียด ชัดเจน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่วนประกอบนั้นได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน แผนภูมิ แบบประเมิน แบบทดสอบ ใบเฉลยคำตอบ เป็นต้น

๑.๕ ขั้นตอนการจัดทำชุดการสอน

การสร้างหรือการผลิตชุดการสอนนั้น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๒๓: ๑๒๓) ได้เสนอ ขั้นตอนการผลิตชุดการสอน โดยนำเอาวิธีระบบในระบบการผลิตชุดการสอนแผนจุฬาฯ ซึ่งเป็นชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรมเข้ามาใช้ มี ๑๐ ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

(๑) กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการ ตามที่เห็นเหมาะสม

(๒) กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอน โดยประมาณเนื้อหาวิชาที่ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ใน ๑ สัปดาห์ หรือ ๑ ครั้ง

(๓) กำหนดหัวเรื่อง โดยกำหนดประสบการณ์ในหน่วยการเรียนแต่ละหน่วยเป็นเรื่องๆ

(๔) กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการ ต้องให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวคิด สาระ และหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาที่สอนให้

สอดคล้องกัน

(๕) กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อนแล้วเปลี่ยนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์พฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

(๖) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการเลือกและการผลิตสื่อการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่านบัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ ทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

(๗) กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบการประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่า หลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้วผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

(๘) เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนแต่ละหัวเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องที่เตรียมไว้ ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

(๙) การหาประสิทธิภาพชุดการสอน เพื่อเป็นการประกันว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นการช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล

(๑๐) การใช้ชุดการสอน ชุดการสอนที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้ว สามารถนำไปสอนผู้เรียนได้ตามประเภทของชุดการสอนและระดับการศึกษา โดยกำหนดขั้นตอนการใช้ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นความรู้เดิมของผู้เรียน

ขั้นที่ ๒ ขั้่นนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ ๓ ขั้่นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นสอน) ผู้สอนบรรยายหรือแบ่งกลุ่มประกอบกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ ๔ ขั้่นสรุปผลการสอน เพื่อสรุปความคิดรวบยอด และหลักการที่สำคัญ

ขั้นที่ ๕ ขั้่นทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

ชุดการสอนประกอบคำบรรยายหรือชุดการสอนสำหรับครู มีขั้นตอนการสร้างหรือการผลิตเช่นเดียวกับชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม แตกต่างกันแต่เพียงไม่มีการแบ่งแยกหัวเรื่องเป็นหัวข้อย่อยเท่านั้น เพราะเป็นการเรียนรู้หรือปฏิบัติกิจกรรมไปพร้อมๆ กัน ยกเว้นเมื่อต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกัน จึงจัดแบ่งเนื้อหาหรือกิจกรรมให้เหมาะสมกับการดำเนินการ

เรียนการสอนในชั้นตอนนั้นๆ

๒. คนตรีศึกษา

๒.๑ หลักสูตรคนตรีระดับประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ที่กำหนดให้คนตรีเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยเน้นการสร้างเสริมค่านิยม ทศนคติ คุณลักษณะที่พึงงาม ความประณีต และรสนิยมที่ดี รวมทั้งพัฒนาการด้านความคิดที่เป็นระบบและด้านร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยใช้กิจกรรมจริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา คนตรีและนาฏศิลป์ ดุกลีลา/เนตรนารี/ยุวภาค/ผู้นำเพื่อประโยชน์

การจัดคาบเวลาเรียน

ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๒ มีการรวมเนื้อหาของวิชาทั้ง ๕ วิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นแบบบูรณาการ จัดเป็น ๖ หน่วยการเรียนรู้ มีคาบเวลาเรียนร้อยละ ๒๕ ของคาบเวลาเรียนทั้งหมด คือ มีเวลาเรียน ๑๕๐ คาบ หรือ ๒๕๐ ชั่วโมง (คาบละ ๒๐ นาที) ต่อ ๑ ปีการศึกษา

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีคาบเวลาเรียนร้อยละ ๒๕ ของคาบเวลาเรียนทั้งหมด คือ มีเวลาเรียน ๑๕๐ คาบ หรือ ๒๕๐ ชั่วโมง ต่อ ๑ ปีการศึกษา จำนวนคาบเวลาเรียนของวิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแต่ละวิชารวมทั้งคนตรี ขึ้นอยู่กับการกำหนดของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาของท้องถิ่น เช่น สำนักงานการศึกษาจังหวัด สำนักงานการศึกษาอำเภอ หรือโรงเรียนว่าจะให้น้ำหนักความสำคัญกับวิชาใด หรือใช้วิธีเฉลี่ยคาบเวลาเรียนให้เท่าๆ กัน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีคาบเวลาเรียนร้อยละ ๒๐ ของคาบเวลาเรียนทั้งหมด คือ มีเวลาเรียน ๖๐๐ คาบ หรือ ๒๐๐ ชั่วโมง เมื่อเฉลี่ยคาบเวลาให้ทั้ง ๕ วิชาในกลุ่ม วิชาคนตรีและนาฏศิลป์จึงมีคาบเวลาเรียน ๑๒๐ คาบ หรือ ๔๐ ชั่วโมง ต่อ ๑ ปีการศึกษา

เนื้อหาคนตรีของหลักสูตร

เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๒ ประกอบด้วย ๖ หน่วย

การเรียนรู้ เป็นการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ ในกลุ่ม โดยมีดนตรีเป็นแกนของเนื้อหาในหน่วยที่ ๓ ร่วมกับทัศนศิลป์ และสอดแทรกอยู่ในหน่วยที่ ๑ ๒ และ ๔ ส่วนในหน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ และ ๖ ไม่มีเนื้อหาดนตรี สารคดีที่เน้นคือ เรื่องจังหวะ การฟัง การร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกาย เข้ากับบทเพลง บทเพลงที่กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ คือ เพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล และเพลงพระราชนิพนธ์

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ แยกเนื้อหาแต่ละวิชาออกมาอย่างชัดเจน เนื้อหาวิชาดนตรี แบ่งเป็น ๒ หน่วย คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ และกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง จุดประสงค์ของเนื้อหาดนตรีระดับชั้นนี้มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องจังหวะ ทำนอง อารมณ์เพลง โดยเน้น การฟัง การร้องเพลง การเคลื่อนไหว และการเล่นเครื่องทำจังหวะเป็นหลัก

เนื้อหาดนตรีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ แบ่งเป็น ๒ หน่วยเช่นกัน คือ กิจกรรมเน้น จังหวะ และกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง จุดประสงค์คล้ายคลึงกับระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๓-๔ แต่เน้นการแสดงออกที่เป็นอิสระมากขึ้นและเน้นความคิดสร้างสรรค์ เนื้อหาดนตรี ประกอบด้วยเรื่องจังหวะ ทำนอง รูปแบบ อารมณ์เพลง การประสานเสียง กระบวนการเรียนรู้เน้น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดการทำด้วยตนเอง โดยใช้การอภิปราย วิเคราะห์ และวิจารณ์เพื่อสร้าง ค่านิยมในการใช้ความคิด

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร

กรมวิชาการ (๒๕๓๕: ๓๕-๔๐) ได้กำหนดแนวการสอนไว้ในคู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๑) โดยสรุปว่า การสอนดนตรีและนาฏศิลป์แต่ละ ครั้ง ต้องนำกิจกรรมทั้ง ๓ กิจกรรม คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง และกิจกรรมนาฏศิลป์ มาสอนให้สัมพันธ์กัน การเน้นกิจกรรมใดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเนื้อหา ที่เรียนว่าอยู่ในกิจกรรมใด ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในลักษณะกระบวนการกลุ่มให้มากที่สุด เป็นการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติตนในสังคมย่อยๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาลักษณะนิสัยในด้านต่างๆ และการประเมินผลก็ควรทำในลักษณะกลุ่มด้วย ลักษณะนิสัยสำคัญที่ควรวัดและประเมินเป็นอันดับ แรกคือ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความกล้าแสดงออกในกิจกรรมนั้นๆ ส่วนทักษะหรือความ ถูกต้องควรจัดลำดับความสำคัญไว้รองลงมา

จากการกำหนดคาบเวลาเรียน เนื้อหาการเรียนการสอน จุดประสงค์ แนวการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลของหลักสูตร มีความสัมพันธ์และสอดคล้อง

กับแนวคิดทางจิตวิทยาต่างๆ ดังนี้

๒.๒ จิตวิทยาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี

จิตวิทยาพัฒนาการ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (๒๕๒๑: ๖๕-๘๒) กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กวัย ๕-๑๒ ขวบ หรือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สรุปได้ดังนี้

(๑) ความต้องการเข้าร่วมกลุ่ม เด็กในวัยนี้มีความต้องการเข้าร่วมกลุ่ม จึงต้องเลือกวิธีปฏิบัติตนที่เห็นว่าเหมาะสม เพื่อให้ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การรวมกลุ่มทำให้เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการทางสังคมพื้นฐาน (Basic Social Needs) เช่น ได้รับการยกย่อง การได้เป็นบุคคลสำคัญ การได้รับฐานะและตำแหน่ง ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความรู้สึกอยากให้มีผู้สนใจร่วมกิจกรรมกับตน ฯลฯ เพราะกลุ่มมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กในวัยนี้ การสนับสนุนให้เด็กได้เข้ากลุ่มที่เหมาะสมกับสภาพของตนจึงเป็นสิ่งที่พึงกระทำ และควรแนะนำช่วยเหลือให้โอกาสสร้างกลุ่ม อันเป็นช่องทางให้เด็กเรียนรู้โลก สังคม และชีวิต

(๒) พัฒนาการทางความคิดและสติปัญญา พัฒนาการทางความคิดทั่วไปมีชื่อเรียกรวมว่า รู้คิดเชิงรูปธรรม (Concrete Operation) ในวัยนี้เด็กสามารถแยกแยะมองเห็นความแตกต่างของสิ่งต่างๆ ดีขึ้นกว่าวัยที่ผ่านมา นอกจากความชำนาญทางสัญลักษณ์ถ้อยคำ (Verbal Symbols) ยังสามารถใช้ภาษาและคิดด้วยสัญลักษณ์เชิงจำนวน (Number Symbols) อีกด้วย

จิตวิทยาเรื่องความแตกต่างระหว่างเอกัตบุคคล

สมบูรณ์ พรธรรณพ และวิโรจน์ ชัยอินคำ (๒๕๑๘: ๑๕๗-๒๐๐) ได้ให้คำแนะนำกับครูในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความแตกต่างระหว่างเอกัตบุคคล สรุปใจความว่า

(๑) การยึดเอาผลการทดสอบที่ได้จากการใช้เครื่องมือทดสอบอันใดอันหนึ่งเพียงอย่างเดียว นั้น อาจเกิดการผิดพลาดได้มาก

(๒) การยอมรับว่ากรรมพันธุ์มีอิทธิพลต่อพัฒนาการ และความเจริญงอกงามของบุคคล เพียงอย่างเดียว ย่อมทำให้เกิดความผิดพลาดได้มากที่สุด เพราะกรรมพันธุ์เป็นเพียงองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งเท่านั้น ความจริงแล้วพัฒนาการและความเจริญงอกงามของบุคคล ย่อมเกิดจากการกระทำร่วมกันระหว่างกรรมพันธุ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งหมด

(๓) การหลงเชื่อในคำพังเพย อันสืบเนื่องมาจากทัศนคติเก่าๆ ที่สืบต่อกันมานั้น ย่อมก่อ

ให้เกิดผลเสียได้มากเช่นกัน

(๔) การหลงเชื่อในอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมว่า เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกัน โดยไม่คำนึงถึงอิทธิพลของกรรมพันธุ์ ก็ย่อมมีทางผิดพลาดได้มากเช่นกัน

(๕) การหลงเชื่อในเรื่องอิทธิพลของเชื้อชาติและศาสนาว่า เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลมีสติปัญญาและทัศนคติแตกต่างกัน ก็ย่อมทำให้เกิดความผิดพลาดได้

จิตวิทยาการถ่ายโอนการเรียนรู้

สมบุรณ์ พรรณภาพ และชัยโรจน์ ชัยอินคำ (๒๕๑๘: ๔๐๑-๔๐๒) กล่าวถึงการสอนเพื่อช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ ๔ ขั้นของ Edwards สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ในการดำเนินการสอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนไว้ให้ชัดเจน โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นหลักเกณฑ์ (Principle) หรือกฎเกณฑ์ (Rule) หรือหลักสำคัญต่างๆ ไป

ขั้นที่ ๒ เมื่อนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์หรือกฎเกณฑ์ต่างๆ แล้ว ควรให้นักเรียนมีโอกาสนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้น ไปใช้กับเหตุการณ์ หรือปัญหาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในการเรียนรู้ครั้งแรก

ขั้นที่ ๓ เมื่อนักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและทักษะแล้ว ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสนำทักษะหรือความสามารถนั้นไปใช้ในการประกอบกิจกรรม หรือการแก้ปัญหาชนิดต่างๆ ได้

ขั้นที่ ๔ เป็นขั้นของการเสริมสร้างการเรียนรู้ และการทดสอบผลของการเรียนรู้ คือ การให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

จิตวิทยาพัฒนาการทางดนตรี

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (๒๕๓๔: ๒๑-๒๓) กล่าวถึงพัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัย ๕-๑๑ ขวบ หรือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ สรุปใจความว่า เด็กในวัยนี้มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดในด้านจังหวะ ทำนอง และรูปแบบของเพลงที่ลึกซึ้งขึ้นกว่าเด็กวัย ๖-๘ ขวบ คือ สามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ที่ยากขึ้น สลับซับซ้อนขึ้นได้ ความละเอียดอ่อนเกี่ยวกับอารมณ์เพลงมีมากขึ้น แนวคิดที่พัฒนาเพิ่มขึ้น คือ เรื่องเสียงประสาน เด็กในวัยนี้ควรมีโอกาสได้ร้องเพลงประสานเสียงประเภทต่างๆ

ด้านจังหวะ เด็กรับรู้และมีความจำเกี่ยวกับรูปแบบของจังหวะดีขึ้น

ด้านทำนอง เด็กสามารถร้องเพลงที่มีช่วงเสียงกว้างมากขึ้น มีแนวคิดเรื่องระดับเสียงดีขึ้น

กว่าเด็กในวัย ๖-๘ ขวบ การร้องเพลงเพี้ยนมีน้อยลงตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม การร้องเพี้ยนมิใช่เรื่องผิดปกติของเด็กวัยนี้ เพราะยังอยู่ในช่วงพัฒนาแนวคิดเรื่องระดับเสียง

ด้านลักษณะของเสียง เด็กสามารถแสดงออกทางการร้องเพลงได้มากขึ้นและชอบร้องเพลงที่มีหลายรสหลายแบบ ทั้งสนุกสนานและหวานๆ ในบางครั้ง

เนื่องจากเด็กในวัยนี้มีความสามารถทางการอ่านดีแล้ว ควรจัดหาหนังสือเกี่ยวกับดนตรีด้านต่างๆ เช่น ประวัติดนตรี เพลงพื้นเมือง ประวัติบทเพลง ให้เด็กได้อ่าน เพื่อสร้างความสนใจและพัฒนาความรู้ของเด็กเกี่ยวกับดนตรีให้กว้างขวางออกไป เพราะเด็กวัยนี้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่

ทฤษฎีการเรียนรู้สุนทรียภาพทางดนตรี

สุกรี เจริญสุข (๒๕๓๕: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรีไว้ในเอกสารประกอบการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ของดนตรีว่า ประกอบด้วยทฤษฎี ๓ ส่วน สรุปใจความได้ดังนี้

ก. ทฤษฎีของความเหมือน

ความเหมือน คือ แม่แบบ หรือ เป้า หมายถึงครูผู้เป็นแบบอย่างให้เด็กเรียนรู้ ประกอบด้วย

(๑) การเลียนแบบ เป็นกระบวนการที่เด็กจะต้องได้ยินเสียงดนตรี ได้เห็น และได้สัมผัส แล้วอาศัยการเลียนแบบเพื่อลอกเลียนให้เหมือนแบบ

(๒) การทำซ้ำ เป็นการย้ำทักษะเพื่อให้เกิดความแม่นยำ การทำซ้ำทำให้เกิดความชำนาญ สามารถควบคุม กำกับ และจัดการทักษะดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. ทฤษฎีของความแตกต่าง

เป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจากความจำของบรรยากาศ และสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ความต้องการเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ๆ และเกิดความแตกต่าง จำแนกเป็น

(๑) การแหกคอก คือ การปฏิเสธต่อรูปแบบและวิถีทางดั้งเดิมที่มีอยู่ แต่มีการแสวงหาและสร้างแนวทางขึ้นมาใหม่

(๒) การสร้างทางเวทคา เป็นการสร้างผลงานที่มีทักษะที่สมบูรณ์ มีความถูกต้องและแม่นยำ เป็นตัวของตัวเอง เป็นการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ของผู้ที่มีความสามารถถึงขั้น “มุดโตแตก” หรือ “ด้น” ได้

มุดโต คือ ปฏิภาณหรือไหวพริบทางดนตรี มุดโตแตก หมายถึง มีความแตกฉานและมี

ความแม่นยำในตัวเอง

การด้น (Improvisation) หรือ คีตปฏิภาณ หรือ ดุริยปฏิภาณ หมายถึง ความสามารถในการโต้ตอบหรือต่อเพลงได้อย่างฉับพลันทันใด โดยอาศัยความชำนาญ

ก. ทฤษฎีความเป็นฉันทัน

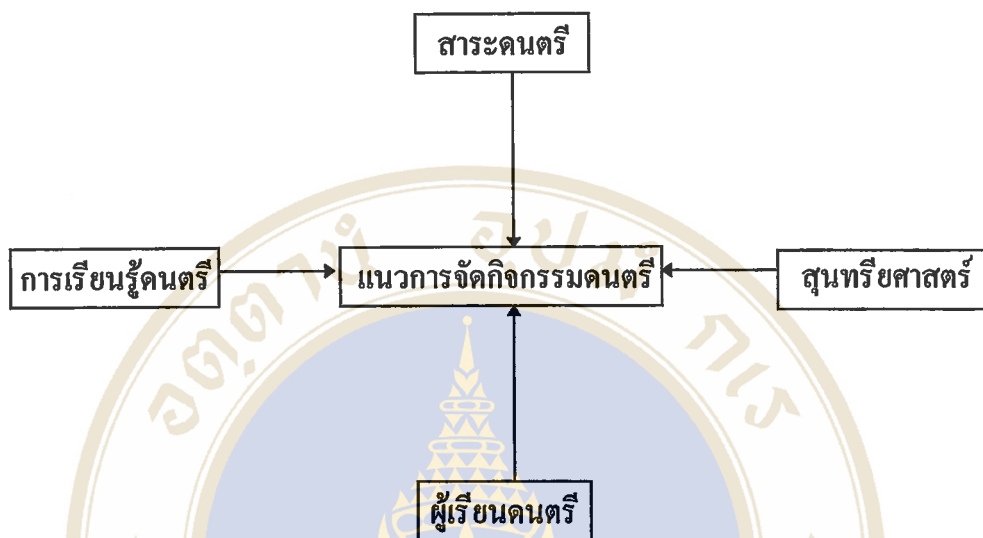
ความเป็นฉันทัน เป็นการแสดงออกทางผลงานที่เป็นรากเหง้าของวัฒนธรรม ความสมบูรณ์ของศิลปะและดนตรีต้องตั้งอยู่บนความเป็นฉันทัน อดความเป็นฉันทัน และในความเป็นฉันทันนั้น คือ รากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชน

แนวคิดทางจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการสอนที่เกี่ยวข้องกับวิชาดนตรีที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นแนวคิดที่ครูผู้สอนดนตรีควรนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างชุดการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก โดยไม่ยึดแนวทางใดเพียงอย่างเดียว เพราะไม่มีหลักการหรือแนวคิดใดที่สมบูรณ์หรือดีที่สุด การผสมผสานจะทำให้ได้ทางเลือกในการปฏิบัติที่เหมาะสม และส่งผลให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

๒.๓ แนวการจัดกิจกรรมดนตรีระดับประถมศึกษา

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (๒๕๓๗: ๑๕๑-๑๖๐) กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมดนตรีระดับประถมศึกษา สรุปใจความว่า การจัดกิจกรรมตามทักษะดนตรีแต่ละประเภทโดยคำนึงถึงองค์ประกอบดนตรีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสาระดนตรี ช่วยให้ผู้เรียนได้สาระดนตรีอย่างครบถ้วน คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาดนตรีและทักษะดนตรี ในกระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สาระดนตรีและการเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการสร้างประสบการณ์ดนตรีอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนดนตรี การเรียนรู้ดนตรี สาระดนตรี และสุนทรียศาสตร์ การจัดกิจกรรมที่ใช้หลักของสาระดนตรีช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ดนตรีได้ตรงตามสาระเนื้อหาดนตรีตั้งแต่นั้น ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ดนตรีในระดับสูงขึ้นไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ตามแต่ความสามารถและโอกาสของผู้เรียนแต่ละคน สาระดนตรีที่ผู้เรียนเรียนรู้ประกอบด้วยส่วนสำคัญสองส่วน คือ เนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี เนื้อหาดนตรีเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรีและวรรณคดีดนตรี องค์ประกอบดนตรีได้แก่นิเวศหลักของดนตรี คือ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ลีลา รูปแบบ และลักษณะของเสียงวรรณคดีดนตรีได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับบทเพลงและประวัติดนตรี ส่วนทักษะดนตรีได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการร้อง ทักษะการเล่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการสร้างสรรค์ และทักษะ

การอ่าน กระบวนการเรียนรู้ดนตรีตามประสบการณ์ดนตรีแสดงด้วยแผนผังได้ดังนี้

แนวการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับประถมศึกษา

กิจกรรมดนตรีระดับประถมศึกษา เป็นช่วงเวลาของการวางพื้นฐาน ถ้าผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ดนตรีได้อย่างถูกต้องเป็นไปตามพัฒนาการเรียนรู้ย่อมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างของสาระดนตรีได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเรียนดนตรีขั้นสูงต่อไป

ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมดนตรี

(๑) ควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มสอนสาระดนตรี เพื่อวางรากฐานและทบทวนเรื่องต่างๆ ที่ผู้เรียนได้เรียนมาในระดับปฐมวัยศึกษา

(๒) สาระดนตรีที่นำมาสอนในระดับประถมศึกษา ควรเน้นที่แนวคิดโดยคำนึงถึงเสียงมาก่อนสัญลักษณ์ให้มากที่สุด

(๓) สัญลักษณ์ที่ใช้ในระยะแรกของการจัดกิจกรรมควรเป็นสัญลักษณ์ภาพ หรือสัญลักษณ์ที่ง่ายต่อการจดจำ

(๔) การจัดกิจกรรมดนตรีควรยึดหลักทักษะดนตรี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เนื้อหาดนตรีควรมุ่งเน้นไปในทำนองเดียวกัน การร้องเป็นทักษะที่ควรเน้น เพื่อช่วยพัฒนาการร้องของเด็กให้มีคุณภาพ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเนื้อหาดนตรีต่อไป

- (๕) ควรจัดกิจกรรมสร้างเสริมความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนรักและสนใจในดนตรี
- (๖) ผู้สอนควรสำรวจความถนัดดนตรีของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแนะนำผู้ที่มีความถนัดให้ศึกษาดนตรีอย่างจริงจังต่อไป

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมดนตรี

- (๑) พัฒนาสาระดนตรีทั้งในด้านเนื้อหาและทักษะไปในขณะเดียวกัน
- (๒) พัฒนาเนื้อหาดนตรีเกี่ยวกับจังหวะ ทำนอง ลีลา รูปแบบ ลักษณะของเสียง และเสียงประสานขั้นต้น
- (๓) ทักษะดนตรีทุกด้านควรได้รับการพัฒนา
- (๔) พัฒนาความเข้าใจในสัญลักษณ์ดนตรี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและช่วยในการเรียนรู้ในขั้นสูงต่อไป
- (๕) พัฒนาการรับรู้สุนทรียรสของดนตรี

เนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรี

เนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรีควรเป็นเนื้อหาขั้นพื้นฐาน ที่ช่วยสร้างแนวคิดสำคัญด้านดนตรี โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับจังหวะ ทำนอง ลีลา รูปแบบ ลักษณะของเสียง การเรียนรู้เนื้อหาดนตรีควรใช้ทักษะดนตรีเป็นสื่อ โดยเฉพาะการร้องและการเคลื่อนไหว และผู้เรียนควรได้รับการฝึกปฏิบัติในเรื่องการมีสมาธิในการฟังดนตรี

กิจกรรมการสอนดนตรี

- (๑) กิจกรรมการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาควรเน้นการปฏิบัติเป็นหลัก การที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงกับทักษะต่างๆ ด้านดนตรี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิด มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาดีขึ้น
- (๒) ผู้สอนควรศึกษาเทคนิคต่างๆ มาใช้ในกิจกรรมดนตรี เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (๓) กิจกรรมดนตรีที่จัด ควรเน้นไปที่ทักษะใดทักษะหนึ่งในแต่ละคาบของการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาและทักษะนั้นๆ อย่างเต็มที่ โดยมีทักษะอื่นๆ สอดแทรกผสมผสานอยู่ด้วยเสมอ
- (๔) การประเมินผลดนตรีระดับประถมศึกษา ผู้สอนควรประเมินทั้งด้านเจตคติ ปฏิบัติ

และทฤษฎี ควรกระทำทั้งในระหว่างกิจกรรมดนตรี และเมื่อการเรียนรู้เสร็จสิ้นลงในลักษณะของการสอบ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญว่า ดนตรีเป็นวิชาการสาขาหนึ่ง นอกเหนือไปจากจุดมุ่งหมายอื่นๆ

จากแนวการจัดกิจกรรมดนตรีระดับประถมศึกษาที่กล่าวแล้วนั้น ขีดหลักการเรียนการสอนดนตรีที่เน้นสาระดนตรี ทั้งเนื้อหาดนตรีและทักษะดนตรี ที่นำไปสู่การพัฒนาการด้านดนตรีที่ถูกต้องและเป็นไปตามขั้นตอน การเรียนการสอนดนตรีระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรฉบับปัจจุบันที่เปิดโอกาสให้ปรับหลักสูตรตามความเหมาะสมได้ จึงควรขีดหลักการเรียนการสอนดนตรีที่เน้นทั้งด้านเนื้อหาและทักษะดนตรีไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งแนวคิด ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะดนตรีในขณะเดียวกัน

๒.๔ แนวคิดเรื่องสาระของทำนอง

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ (๒๕๓๕: ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองไว้ในเอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีและกระบวนการเรียนวิชาดนตรี สรุปใจความว่า กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทำนองที่แยกย่อยโครงสร้างของทำนองออกเป็นส่วนๆ ตามหลักการของดนตรีสากล เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาดนตรีนำไปใช้ในการเรียนการสอน จำแนกได้ดังนี้

(๑) ทำนองมีการเคลื่อนไหว อาจเป็นการเคลื่อนไหวที่ผสมผสานกันระหว่างการเคลื่อนที่ขึ้น การเคลื่อนที่ลง การข้อยู่กับที่ การสอนเรื่องการเคลื่อนที่ของทำนองประกอบด้วยหัวข้อย่อยต่างๆ ได้แก่ ทำนองมีระดับเสียง ระดับเสียงสูง-ต่ำ ความกว้างของเสียง รูปทรงของทำนอง และระบบการบันทึกโน้ต

(๒) ทำนองถูกสร้างด้วยระดับเสียงและจังหวะ จึงต้องศึกษาในเรื่องกระสวนจังหวะในทำนอง กระสวนระดับเสียงในทำนอง การเคลื่อนที่ของทำนองกับความรู้สึก การรับรู้กับการจบของทำนอง และความสัมพันธ์ระหว่างแนวทำนองกับจังหวะในภาษา

(๓) ระดับเสียงในแนวทำนอง อาจเกิดขึ้นทั้งในรูปแบบความสัมพันธ์ของระดับเสียงที่เรียงต่อกันไปตามระดับเสียงไปตามลำดับ หรือแบบที่เรียงต่อกันแบบไม่สัมพันธ์กันตามลำดับ ซึ่งนำไปสู่การสอนเรื่องบันไดเสียง ระดับเสียงศูนย์กลาง ระดับเสียงบังคับ เครื่องหมายกุญแจเสียง เครื่องหมายบอกระดับเสียง เครื่องหมายแปลงเสียง และขั้นคู่เสียง

(๔) ทำนองมีโครงสร้างฉันทลักษณ์ทางดนตรี เนื่องจากทำนองถูกสร้างขึ้นจากส่วนต่างๆ ประกอบกัน จึงต้องศึกษาส่วนประกอบที่เป็นวลีเพลง ประโยคเพลง ความสัมพันธ์ของวลีเพลง

ประโยคเพลง และโครงสร้างของทำนอง

(๕) ทำนองสามารถพัฒนา สร้างสรรค์ เปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ ให้แตกต่างไปจากรูปแบบของทำนองเดิมในลักษณะต่างๆ จึงต้องศึกษาเรื่องการย้ายบันไดเสียง (transposition) การแปลงทำนอง (inversion) การแปรทำนอง (melodic variation) เป็นต้น

แนวคิดดังกล่าว เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนดนตรีในการสาระของทำนองเพลงตามหลักการดนตรีสากล ในระดับประถมศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวการสอนสาระของทำนองเพลงไทยสากลหรือเพลงสากลที่เป็นเพลงเด็ก และมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กระดับประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี ความรู้ความเข้าใจเรื่องสาระของทำนองที่เด็กได้รับจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะอื่นๆ ต่อไป

๒.๕ ทำนองเพลงไทย

สังัด ภูเขาทอง (๒๕๓๒: ๖๔-๖๕) กล่าวถึงสาระของทำนองเพลงไทย สรุปใจความว่า ทำนองเพลงในดนตรีไทย จำแนกเป็นพวกใหญ่ๆ ได้ ๒ พวก คือ ทำนองเพลงในทางร้อง และทำนองเพลงในทางบรรเลงหรือทางรับ ทำนองร้องกับทำนองรับมักเกิดจากการเลียนเสียงซึ่งกันและกัน มีจังหวะและขนาดของเพลงเท่ากัน

ทำนองเพลงทางร้อง ประกอบด้วยทำนองเพลงที่แท้จริงกับเนื้อร้องที่เป็นภาษาพูดหรือคำพูดที่ต้องผันแปรไปตามทำนองเพลงชนชาติที่ใช้ภาษาโดยไม่คำนึงถึงเสียงวรรณยุกต์ เช่น ชาติตะวันตก ไม่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการนำคำเข้าประกอบทำนองเพลง เพราะเสียงของคำนั้นๆ ผันแปรไปตามทำนองเพลงได้โดยตรง แต่ในเพลงไทยต้องคำนึงถึงเนื้อร้องที่ต้องออกเสียงให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ความไพเราะ โดยยึดถือทำนองเพลงเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ในเพลงร้องจึงต้องมีการปรุงแต่งเสียงโดยคำนึงถึงหลักไวยากรณ์และความไพเราะของเนื้อร้องเป็นหลัก

ทำนองเพลงทางบรรเลงหรือทางรับ เกิดจากการที่เครื่องดนตรีไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทเครื่องดี เช่น ระนาด มโหระทึก เป็นต้น มักมีเสียงขาดเป็นห้วงๆ ไม่อาจเลียนเสียงสำเนียงร้องที่มีการเอื้อนเสียงเป็นช่วงยาวได้ เครื่องดนตรีบางอย่าง เช่น ปี่ ซอ หรือขลุ่ย แม้เลียนเสียงคนร้องได้ก็ไม่นิยมน จึงต้องมีการปรุงแต่งทำนองให้เหมาะกับเครื่องดนตรีสำหรับบรรเลง การบรรเลงในระยะหลังๆ ได้กลายมาเป็นการแสดงความสามารถของนักดนตรี เกิดกลเม็ดและเทคนิคในการบรรเลงมากมาย

องค์ประกอบของทำนองเพลง

ทำนองเพลงไทยประกอบด้วยส่วนต่างๆ ต่อไปนี้ คือ

- (๑) ระดับเสียง คือ ความสูง-ต่ำของเสียง
- (๒) การเคลื่อนที่ของเสียงเพื่อให้เกิดทำนองเพลง
- (๓) ความยาวของเพลงและส่วนต่างๆ โดยใช้เวลาเป็นเครื่องกำหนด เพื่อให้เกิดเป็นจังหวะ ขึ้นมา นักดนตรีได้กำหนดเป็นห้องเพลง หรือเป็นหน้าทับ
- (๔) พิสัย คือ ช่วงกว้างของเสียงระหว่างเสียงสูงสุดกับเสียงต่ำสุด แต่ในดนตรีไทยไม่ค่อยให้ความสำคัญนักเพราะในการขับร้องใช้วิธีหลบเสียง
- (๕) ระบบของหลักเสียง คือ การกำหนดเสียงของเพลงแต่ละบทว่าจบลงด้วยเสียงอะไร

สาระหรือองค์ประกอบของทำนองเพลงไทย มีผู้แยกย่อยเป็นหัวข้อแตกต่างกันออกไปมากมาย แต่มีประเด็นหลักที่คล้ายคลึงกัน สาระของทำนองเพลงไทยที่กล่าวมาข้างต้น เป็นแนวทางหนึ่งสำหรับครูผู้สอนในการนำไปปรับใช้กับการสอนสาระของทำนองเพลงไทย สำหรับการเรียนการสอนสาระของทำนองเพลงไทยระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกหัวข้อที่เหมาะสมกับพัฒนาการด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ของเด็ก โดยคำนึงถึงหลักการของเพลงไทยเป็นสำคัญ เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องของระบบเสียง บันไดเสียง ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและเสียงลูกตกในทำนองเพลง และความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง

๒.๖ การขับร้องเพลงไทย

การขับร้องเพลงไทย เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชาติไทย ที่มีมาพร้อมๆ กับคนไทยและชาติไทย ทั้งยังเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นชาติไทย สามารถใช้แสดงเอกลักษณ์ของชาติได้อย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งรวมทั้งภาษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการขับร้องเพลงไทย (กาญจนา อินทรสุนานนท์, ๒๕๔๐: ๒) การขับร้องเพลงไทยจัดเป็นศิลปะที่มีความประณีตมากที่สุดแขนงหนึ่ง มีเทคนิคในการขับร้องที่สูงมาก (พูนพิศ อมาตยกุล, ๒๕๒๕: ๗๑) มีความงดงามละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง กาญจนา อินทรสุนานนท์ (๒๕๔๐: ๑๐๑-๑๐๒) กล่าวถึงการร้องเพลงไทย สรุปใจความว่า การร้องเพลงไทยต้องอาศัยทักษะควบคู่กับเรื่องของเสียง เสียงที่ดีทำให้เพิ่มความไพเราะได้มากขึ้น นอกจากนั้นต้องรู้จักวิธีการในการฝึกหัด รู้จักการแบ่งวรรคตอนของบทเพลง การเปล่งเสียงถ้อยคำ การเอื้อนทำนอง และกลวิธีเมื่อดนตรีบรรเลง ตลอดจนการใส่อารมณ์ มีวิธีการฝึกหัดร้องตามขั้นตอนดังนี้

(๑) ศึกษาบทประพันธ์ คำร้องหรือเนื้อเพลงต่างๆ คัดมาจากบทประพันธ์ในวรรณคดีเรื่องต่างๆ หรือบางเพลงมีผู้ประพันธ์คำร้องหรือเนื้อเพลงไว้ ผู้ร้องต้องศึกษาถ้อยคำในด้านต่างๆ

(๒) ศึกษาทำนองเพลง ก่อนฝึกหัดร้องเพลงใดๆ ควรได้ฟังทำนองทั้งหมดโดยรวม เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับสำเนียงเพลง ความช้าเร็วของจังหวะ สิ่งเฉพาะพิเศษในทำนองเพลงนั้นๆ จุดประสงค์ในการแต่งเพลงของผู้ประพันธ์ ลีลาของเพลงในแต่ละตอน ช่วงสอดแทรกทำนองเพลงกับการร้องที่มีในบางเพลง ฯลฯ การได้ศึกษาทำนองเพลงทำให้ผู้ร้องแม่นยำเพลง รู้ลีลาของเพลง ทำให้ขับร้องได้ดี

(๓) ศึกษาทางร้อง ครูที่สอนร้องต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูง รู้จริง สามารถแนะนำข้อปลีกย่อยต่างๆ สามารถปรับแต่งลีลาการร้องให้เหมาะสมกับสำเนียงการร้องของศิษย์แต่ละคน

สมพงษ์ กาญจนผลิน (๒๕๓๕: ๑๔-๑๕) กล่าวถึงหลักเบื้องต้นในการขับร้องเพลงไทยสรุปได้ดังนี้

(๑) มารยาทในการขับร้อง ผู้ร้องเพลงไทยต้องนั่งพับเพียบ มือทั้งสองประสานวางอยู่บนตัก ลำตัวตรง มีสมาธิ อยู่ในอาการสำรวม

(๒) ถ้อยคำ ผู้ขับร้องต้องออกเสียงให้ชัดเจนตามบทประพันธ์ที่นำมาเป็นบทร้อง โดยเน้นถ้อยคำได้เหมาะสมและบรรจง กล่าวคำร้องได้อย่างประณีต แบ่งถ้อยคำได้ถูกต้องตามวรรคตอนของบทประพันธ์

(๓) การเปล่งเสียง หมายถึงการออกเสียงจากลำคอ ทรวงอก ท้อง และนาสิกได้ถูกต้อง ร้องเต็มเสียง ใช้เสียงหนักเบาตามอารมณ์เพลง รักษาระดับเสียงตามเสียงดนตรี

(๔) การเอื้อน คือ การออกเสียงไปตามทำนองและจังหวะของเพลงโดยไม่มีคำร้อง เสียงเอื้อนเป็นเสียงที่ผ่านมาจากลำคอโดยตรง เสียงที่ใช้มากในการขับร้องเพลงไทยได้แก่ เออ และเอย

(๕) การหายใจ เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการขับร้อง การหายใจได้ถูกต้องตามวรรคตอนของการเอื้อนทำนองและเนื้อเพลง ช่วยให้การร้องเพลงมีความไพเราะยิ่งขึ้น

(๖) จังหวะ การขับร้องเพลงไทยนิยมใช้นิ่งตีกำกับจังหวะ ผู้ร้องต้องร้องให้ถูกต้องตามจังหวะ ขณะร้องต้องฟังเสียงฉิ่งที่ตีกำกับเพื่อให้ร้องได้ถูกต้อง

แม้การขับร้องเพลงไทยมีหลักการและขั้นตอนในการขับร้อง ที่เป็นแบบแผนและมีความยุ่งยากในการฝึกหัด แต่การเรียนการสอนขับร้องเพลงไทยในระดับประถมศึกษา ก็ไม่จำเป็นต้องยึดหลักเกณฑ์นี้ตายตัว เพราะการปฏิบัติให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นเรื่องยากเกินความสามารถของ

ได้ระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ ครูผู้สอนจึงต้องมีการปรับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนขับร้องเพลงไทย และเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ของหลักสูตรประถมศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งระบุไว้ในคู่มือหลักสูตรว่าจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษานั้น มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินมากกว่าการเรียนการสอนที่จัดอย่างเข้มข้นจริงจังและมุ่งให้ผู้เรียนทุกคนเกิดทักษะทางดนตรีตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน ดนตรีไทย และการเรียนการสอนดนตรีระดับประถมศึกษา มีดังนี้

กาญจนา อินทรสุวานนท์ (๒๕๒๖: ๔๓) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ในระดับปริญญาตรี โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลสูงกว่าการสอนแบบปกติ

เพชรสุดา ภูมิพันธ์ (๒๕๓๓: ๖๐) ทำการวิจัยโดยดำเนินการสร้างชุดการสอนจุดบทเรื่องการสี่ซอด้าง วิชาปฏิบัติเครื่องสายไทย สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาเอกดนตรีศึกษา ในวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนจุดบทที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎีร้อยละ ๘๑.๓๕ ภาคปฏิบัติร้อยละ ๗๕.๐๐ และพบว่าชุดการสอนจุดบทที่สร้างขึ้นนั้น มีเนื้อหาเหมาะสม กิจกรรมการเรียนน่าสนใจ และนักศึกษา มีความสามารถตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์

สุรรัตน์ ชาญเลขา (๒๕๓๕: ๗๗) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาขับร้องเพลงไทยของนักศึกษาวิทยาลัยครู ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุดบทกับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนขับร้องเพลงไทยด้วยชุดการสอนจุดบท มีพัฒนาการด้านเนื้อหา พัฒนาการด้านการฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงไทย และมีเจตคติที่ดีต่อชุดการสอนจุดบทสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ

สุรสิทธิ์ บินะเล (๒๕๓๖: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแขนงดนตรี-นาฏศิลป์ ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ขนางดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ โดยส่วนรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านเนื้อหาวิชา มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาในการสอนไม่แตกต่างกัน

เสวี เย็นเปี่ยม (๒๕๓๑: ๖๘) ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาดนตรีไทยเรื่อง การตีฆ้องวงใหญ่โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนโมดูลสูงกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ นักศึกษา ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนประเมินผลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และ นักศึกษากลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อบทเรียน โมดูล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การเรียนการสอนดนตรีดนตรีไทย และเพลงไทย อันเกิดจากข้อค้นพบของการวิจัยที่ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมการศึกษาในรูปแบบต่างๆ มาพัฒนาและเสริมสร้างการเรียนการสอนดนตรีไทยหรือเพลงไทยนั้น ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าการเรียนการสอนแบบเดิมที่มีบรรยากาศในการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ และผู้เรียนส่วนใหญ่มักเกิดความเบื่อหน่าย โดยเฉพาะผู้เรียนระดับประถมศึกษา ที่จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ จึงจะทำให้การเรียนการสอนนั้นๆ มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

๑. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างประชากร
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๔. การจัดกระทำกับข้อมูล
๕. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างประชากร

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการทดลองเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา คือ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี การเลือกตัวอย่างประชากรใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยการจับคู่ห้องเรียนให้มีจำนวนเพศของนักเรียนเท่ากันและจับสลากเลขห้อง ได้ห้องเรียนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ และ ๕/๔ จำนวนนักเรียนห้องเรียนละ ๔๔ คน รวมทั้งสองห้องเรียนมีจำนวน ทั้งสิ้น ๘๘ คน

เหตุผลในการใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายในการเลือกตัวอย่างประชากร เพราะว่า นโยบายของโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี มีการจัดชั้นเรียนของนักเรียนที่เลื่อนขึ้นไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ใหม่ ทุกปีการศึกษา โดยนำผลการสอบวัดผลปลายปีของนักเรียนมาจัดลำดับตามคะแนนที่สอบได้ จากคะแนนสูงสุดไปหาคะแนนต่ำสุด แล้วคัดรายชื่อนักเรียนเข้าเรียนในห้องเรียนที่ ๑ ๒ ๓ และ ๔ โดยมีเงื่อนไขว่า แต่ละห้องเรียนต้องมีสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียนในกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน เท่ากันหรือ

ใกล้เคียงกัน การเลือกตัวอย่างประชากรด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมและสะดวกที่สุด รายละเอียดของตัวอย่างประชากรมีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ เป็นนักเรียนชาย ๒๖ คน นักเรียนหญิง ๒๒ คน รวม ๔๘ คน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๔ เป็นนักเรียนชาย ๒๒ คน นักเรียนหญิง ๒๖ คน รวม ๔๘ คน

รวมทั้ง ๒ ห้องเรียน เป็นนักเรียนชาย ๔๘ คน นักเรียนหญิง ๔๘ คน รวมทั้งสิ้น ๙๖ คน

(ดังภาคผนวก จ)

จากจำนวนของนักเรียนทั้ง ๒ ห้องเรียน จะพบว่า จำนวนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ และ ๕/๔ มีจำนวน ๙๖ คน เท่ากัน และเมื่อรวมจำนวนทั้งสิ้นแล้ว นักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีจำนวน ๔๘ คนเท่ากัน ดังนั้น การสุ่มตัวอย่างครั้งนี้จึงกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนตัวอย่างประชากรมีเพศ วัย และความสามารถอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันทั้ง ๒ ห้องเรียน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

๒.๑ ชุดการสอนประกอบคำบรรยายเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด แบบสังเกตภาคปฏิบัติ และแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง

๒.๑ การสร้างชุดการสอน

ชุดการสอนที่สร้างขึ้น เป็นชุดการสอนประกอบคำบรรยายหรือชุดการสอนสำหรับครู ที่ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

(๑) หลักการและเหตุผล

(๒) เป้าหมาย

(๓) จุดประสงค์ทั่วไป

(๔) จุดประสงค์เฉพาะ

(๕) คู่มือครู

(๖) กำหนดการสอน

(๓) แผนการสอน

ขั้นตอนในการสร้างชุดการสอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

๒.๑.๒ เลือกและกำหนดเนื้อหาสำหรับสร้างชุดการสอน จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเรียนการสอนวิชาดนตรีระดับประถมศึกษาของผู้วิจัยและปัญหาที่เกิดกับครูผู้สอนวิชาดนตรีระดับประถมศึกษาคนอื่นๆ ที่ได้มาจากข้อมูลการสัมภาษณ์ในการออกภาคสนามประกอบการศึกษาวิเคราะห์แบบวิธีวิจัยทางดนตรี และวิชาการวัดผลและการประเมินผลวิชาดนตรี ได้เนื้อหาเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง

๒.๑.๓ ศึกษาเอกสาร ตำรา และขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทย แล้วกำหนดสาระของทำนองเพลงไทยเป็นหัวข้อต่างๆ ได้แก่ ระบบเสียงเพลงไทย บันไดเสียงเพลงไทย ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง และความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง

๒.๑.๔ คัดเลือกเพลงไทยจากหนังสือคู่มือครู กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักเดียวกันกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และเพลงไทยจากเทปคาสเซตเพลงไทยเดิมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ อำนวยการขับร้องโดย อาจารย์สุดจิตต์ ดุริยะประณีต เป็นเพลงที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพและสนับสนุนทางด้านวิชาการ จากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวนทั้งสิ้น ๑๐ เพลง และนำรายชื่อเพลงไทยทั้ง ๑๐ เพลงให้ครูผู้สอนดนตรีไทยและขับร้องเพลงไทยระดับประถมศึกษา อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ และอาจารย์ผู้สอนขับร้องเพลงไทยในสถาบันราชภัฏ จำนวน ๓ คน ให้คะแนนในตารางวิเคราะห์ความเหมาะสมของเพลงไทย ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ตารางวิเคราะห์ความเหมาะสมของเพลงไทย
ในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

คำชี้แจง ผู้วิจัยได้สร้างตารางวิเคราะห์ความเหมาะสมของเพลงไทยนี้ขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านในการจัดอันดับความเหมาะสมของเพลงไทย และนำไปเป็นข้อมูลในการคัดเลือกเพลงไทยเป็นเนื้อหาการเรียนการสอนของชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โปรดลงคะแนนเป็นตัวเลข ๑-๑๐ ตามอันดับความเหมาะสมลงในช่องท้ายชื่อเพลง โดยให้คะแนนที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็น ๑๐ ความเหมาะสมที่รองลงมาตัวเลขก็ลดหลั่นกันลงไปจนถึง ๑

ลำดับที่	ความคิดเห็น รายชื่อเพลงไทย	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	รวม	ความเหมาะสม
๑	เพลงลาวพุงดำ	๑๐	๑๐	๑๐	๓๐	๑
๒	เพลงลาวคำเนินทราย	๓	๕	๒	๑๐	๗
๓	เพลงลาวดวงเดือน	๔	๖	๓	๑๓	๖
๔	เพลงสร้อยเพลง	๗	๕	๘	๒๔	๓
๕	เพลงเต่ากินผักนึ่ง	๑	๒	๔	๗	๑๐
๖	เพลงแขกสาหร่าย	๕	๓	๑	๙	๘
๗	เพลงนางนาค	๘	๘	๕	๒๑	๒
๘	เพลงพม่าเห่	๖	๗	๗	๒๐	๔
๙	เพลงสิงโตเล่นหาง	๕	๔	๖	๑๕	๕
๑๐	เพลงสาธิตกาเขมร	๒	๑	๕	๘	๙

เมื่อครู-อาจารย์ทั้ง ๓ คนลงคะแนนแสดงความคิดเห็นในตารางวิเคราะห์ความเหมาะสมของเพลงไทยแล้ว นำคะแนนที่ได้ร่วมกัน แล้วจัดอันดับความเหมาะสม เลือกลำดับเป็นเนื้อหาของชุดการสอน ๓ เพลง เป็นเพลงที่มีคะแนนในอันดับที่ ๑-๓ ได้แก่ เพลงลาวพุงดำ เพลงนางนาค และเพลงสร้อยเพลง

๒.๑.๕ นำเพลงที่ได้จากการวิเคราะห์ความเหมาะสมทั้ง ๓ เพลง มาวิเคราะห์สาระของทำนองเพลงในหัวข้อ ระบบเสียงเพลงไทย บันไดเสียงเพลงไทย ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง และความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง

๒.๑.๖ จัดทำกำหนดการสอนตามเนื้อหาสาระของทำนองเพลงไทยทั้ง ๓ เพลงที่วิเคราะห์ไว้แล้ว ตามลำดับความยากง่ายและความเหมาะสมของเนื้อหา

๒.๑.๗ ดำเนินการสร้างชุดการสอน โดยขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านเนื้อหาเพลงไทย ด้านการขับร้องเพลงไทย และด้านการวัดผลประเมินผล ชุดการสอนที่สร้างขึ้นประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

(๑) หลักการและเหตุผล อธิบายถึงเหตุผล ความสำคัญ และความจำเป็นในการจัดทำชุดการสอน

(๒) เป้าหมาย แสดงรายละเอียดว่า เป็นชุดการสอนเรื่องอะไร จัดทำขึ้นเพื่อใช้กับผู้สอนและผู้เรียนระดับใด และใช้ระยะเวลาเท่าใด

(๓) จุดประสงค์ทั่วไป บอกจุดประสงค์กว้างๆ ของการจัดทำชุดการสอน

(๔) จุดประสงค์เฉพาะ บอกจุดประสงค์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนการสอนตามเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องโดยตรง

(๕) คู่มือครู เป็นข้อแนะนำในการใช้ชุดการสอนสำหรับครูผู้สอน คุณสมบัติของผู้สอน และคำชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

(๖) กำหนดการสอน เป็นตารางระบุเนื้อหา กิจกรรม คาบเวลาเรียน และลักษณะการจัดการเรียนการสอน

(๗) แผนการสอน เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการสอน ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลและส่วนประกอบของแผนการสอน ได้แก่ ใบบทความรู้ ใบงาน แบบทดสอบ แบบประเมินผล แบบสังเกตภาคปฏิบัติ และแบบวัดเจตคติเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด แบบสังเกตภาคปฏิบัติ และแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของชุดการสอน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

๒.๒.๑ ดำเนินการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน ๒๐/๒๐ ข้อ และแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด จำนวน ๓๐ ข้อ ตามคำชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลและจุดมุ่งหมายของการจัดทำชุดการสอน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน

นำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านชุดการสอน ด้านเนื้อหาดนตรีไทย และด้านการขับร้องเพลงไทย จำนวน ๓ คน ตรวจสอบเพื่อให้มีความเที่ยงตรง โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาการให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

เห็นด้วยว่าข้อสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และวัดได้ให้	๑	คะแนน
ไม่แน่ใจว่าข้อสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และวัดได้ให้	๐	คะแนน
ไม่เห็นด้วยว่าข้อสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และวัดได้ให้	-๑	คะแนน

จากนั้นนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อเป็นดัชนีความสอดคล้อง เกณฑ์ตัดสินคือข้อสอบข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ .๕ ขึ้นไป เป็นข้อสอบที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และสามารถวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ (โกวิท ประวาลพุกษ์ และสมศักดิ์ สันธุระเวช, ๒๕๒๓: ๒๒๖-๒๒๗) ผลการตรวจสอบคือ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนดทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ย .๖๗ ขึ้นไป จึงเป็นข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

นำแบบทดสอบและแบบประเมินผลที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

๒.๒.๒ ดำเนินการสร้างแบบสังเกตภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด เพื่อวัดและประเมินผลด้านทักษะการขับร้อง โดยศึกษาวิธีการประเมินผลภาคปฏิบัติจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างตารางวิเคราะห์ความสำคัญและความเหมาะสมของหัวข้อการประเมินภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทย ให้ครูผู้สอนดนตรีไทยและการขับร้องเพลงไทยระดับประถมศึกษา อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ และอาจารย์ผู้สอนขับร้องเพลงไทยในสถาบันราชภัฏแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญและความเหมาะสมของหัวข้อการประเมิน ดังแสดงในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ตารางวิเคราะห์ความสำคัญและความเหมาะสม
ของหัวข้อการประเมินภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด

คำชี้แจง ผู้วิจัยสร้างตารางวิเคราะห์ความสำคัญและความเหมาะสม ของหัวข้อการประเมินภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยนี้ขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านที่มีต่อความสำคัญและความเหมาะสมของหัวข้อการประเมิน และนำไปเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสังเกตภาคปฏิบัติการ ขับร้องเพลงไทยที่กำหนด โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องท้ายหัวข้อการประเมินที่ท่านเห็นว่ามี ความสำคัญและความเหมาะสมต่อการประเมิน (ทำเครื่องหมายท่านละ ๕ หัวข้อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็น หัวข้อการประเมิน	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	หมายเหตุ
		๑	๒	๓		
๑	ท่าทางถูกต้องเหมาะสม	/			๑	
๒	ความถูกต้องของจังหวะ	/	/	/	๓	*
๓	ความถูกต้องของทำนอง	/	/	/	๓	*
๔	การเปล่งเสียงได้เต็มเสียง					
๕	ความถูกต้องชัดเจนของเนื้อร้อง	/	/	/	๓	*
๖	การหายใจถูกต้อง		/	/	๒	*
๗	ความถูกต้องชัดเจนของการเอื้อนเสียง	/	/	/	๓	*
๘	น้ำเสียงสดใส ใช้น้ำเสียงได้เหมาะสม ควบคุมเสียงได้ดี					
รวม		๕	๕	๕	๑๕	

* หัวข้อการประเมินที่มีความสำคัญและความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการประเมินภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด

สรุปความคิดเห็นจากตารางวิเคราะห์จัดอันดับความสำคัญ แล้วสร้างแบบสังเกตภาคปฏิบัติ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) (โกวิท ประวาลพุกษ์ และสมศักดิ์ สินธุระเวชณ์, ๒๕๒๓: ๑๘๒-๑๘๕) แบ่งเป็น ๓ อันดับคุณภาพ คือ

ปฏิบัติได้ในระดับดี ได้	๒	คะแนน
ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ได้	๑	คะแนน
ปฏิบัติได้ไม่ดี ต้องแก้ไขปรับปรุง ได้	๐	คะแนน
การพิจารณาคะแนนในการจัดอันดับคุณภาพของหัวข้อการประเมิน พิจารณาตามคุณสมบัติต่อไปนี้		

ทำนอง พิจารณาที่ความถูกต้องของการขับร้องตามลักษณะการดำเนินทำนองเพลงตั้งแต่ต้นจนจบ

- จังหวะ พิจารณาความถูกต้องของการขับร้องตามจังหวะ และความสม่ำเสมอของจังหวะ
- การเอื้อนเสียง พิจารณาความถูกต้องชัดเจนของสำเนียงการเอื้อนเสียง
- เนื้อร้อง พิจารณาความถูกต้องและความชัดเจนของเนื้อร้อง และเสียงควบกล้ำ
- การหายใจ พิจารณาการหายใจตรงตามวรรคตอนที่ถูกต้อง
- นำแบบสังเกตภาคปฏิบัติที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาดนตรีไทย ด้านการขับร้องเพลงไทย และด้านการวัดผลและประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

๒.๒.๓ ดำเนินการสร้างแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง โดยศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการประเมินผลด้านเจตคติ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แล้วสร้างแบบวัดเจตคติโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการวัด คือ เจตคติที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน และสร้างขึ้นในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น ๓ ช่วงคะแนน คือ

เห็นด้วยกับข้อความ	ให้	๒	คะแนน
เห็นด้วยกับข้อความเล็กน้อย	ให้	๑	คะแนน
ไม่เห็นด้วยกับข้อความ	ให้	๐	คะแนน

นำแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความชัดเจนของข้อความ และสำนวนภาษาที่ เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน

๒.๒.๔ นำชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องทั้งหมด ให้

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพ ตามแบบตรวจสอบคุณภาพและเกณฑ์การตัดสินของชุดการสอน (ดังภาคผนวก ข) ผลของการประเมินคุณภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น แต่ละหัวข้อการประเมินมีคะแนนเฉลี่ย .๖๗ ขึ้นไป เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จัดเป็นชุดการสอนที่มีคุณภาพ

๒.๒.๕ นำชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ที่ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ทดลองกับนักเรียน ๑ คน แล้วปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๒ ทดลองกับนักเรียน ๕ คน แล้วปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ ๓ ทดลองกับนักเรียน ๑๐ คน แล้วปรับปรุงแก้ไข

การปรับปรุงแก้ไขเมื่อผ่านการทดลองทั้ง ๓ ครั้ง มีดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลในใบความรู้บางเรื่องให้ละเอียด ชัดเจน และถูกต้องยิ่งขึ้น

(๒) แก้ไขการสร้างทำนองเพลงในกิจกรรมสร้างสรรค์ครั้งที่ ๑ เป็นการใช้โน้ตเพียงเสียงเดียวใน ๑ ห้องเพลง และสร้างตารางห้องเพลงพร้อมกับกำหนดตำแหน่งตัวโน้ตที่นักเรียนต้องเติมลงในใบงานด้วย และในการปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ครั้งต่อไป กำหนดให้เพิ่มโน้ตเป็น ๒ เสียง และกำหนดเองโดยอิสระ ตามลำดับ

(๓) แก้ไขการฝึกการเอื้อนเสียงโดยใช้โน้ตทางร้อง โดยตัดเสียงโน้ตที่ไม่ใช่เสียงร้องและเสียงเอื้อนออกไป คงเหลือเพียงเสียงโน้ตที่ตรงกับเสียงร้องและเสียงเอื้อน เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกออกเสียงได้ง่ายขึ้น และป้องกันการสับสน

(๔) แก้ไขโน้ตทางร้องในแผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลง ให้มีความละเอียดชัดเจนและตรงตามเสียงร้องมากยิ่งขึ้น

(๕) แก้ไขข้อสอบในแบบทดสอบและแบบประเมินผลที่มีค่าความยากง่าย (P) และค่าดัชนีความไวในการวัดผล (S) จากการวิเคราะห์ (ที่จะกล่าวถึงต่อไป) ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

๒.๒.๖ ทำการวิเคราะห์แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าดัชนีความไวในการวัดผล (Sensitivity Index) โดยใช้วิธีการหาความแตกต่างของการสอบก่อนสอนและการสอบหลังสอน ด้วยการนำกระดาษคำตอบของนักเรียนที่สอบก่อนสอนและหลังสอนในการทดลองครั้งที่ ๑-๓ มาหาค่าความยากง่าย (P) เป็นรายชื่อโดยใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{\text{จำนวนผู้เลือกตอบในข้อนั้น}}{\text{จำนวนนักเรียนทั้งหมด}}$$

ข้อสอบแต่ละข้อมีค่า P สองค่า คือ P ก่อนสอน (P pre) และค่า P หลังสอน (P post) การพิจารณาข้อสอบของแบบทดสอบและแบบประเมินผลที่มีระดับความยากง่ายเหมาะสมใช้เกณฑ์ตัดสิน ดังนี้

- ค่า P pre ต้องต่ำกว่า ๐.๓๐
 - ค่า P post ไม่ควรต่ำกว่า ๐.๔๐ (ทั้งนี้ต้องชี้ นออยู่กับค่า P pre)
- เมื่อได้ค่า P pre และ P post แล้ว หาค่าดัชนีความไวในการวัดผล (S) โดยใช้สูตรดังนี้

$$S = P \text{ post } - P \text{ pre}$$

การพิจารณาค่า S ใช้เกณฑ์ตัดสินว่าข้อสอบที่มีประสิทธิภาพนั้น S มีค่าตั้งแต่ ๐.๔๐ ขึ้นไป (โกวิท ประวาลพุกัญ และสมศักดิ์ สีนธุระเวช, ๒๕๒๓: ๒๘๒-๒๘๕)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อสอบที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีค่า P pre ตั้งแต่ ๐-๐.๒๕ ค่า P post ตั้งแต่ ๐.๔๔-๑ และค่า S ตั้งแต่ ๐.๔๔ ขึ้นไป มีจำนวน ๖๕ ข้อ (แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน ๒๐/๒๐ ข้อ แบบประเมินเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ๓ เพลง เพลงละ ๑๐ ข้อ รวม ๓๐ ข้อ) ข้อสอบที่ไม่เหมาะสม คือ ข้อ ๒ ในแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงนางนาค มีค่า S = ๐.๐๖ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่เหมาะสมและมีคุณภาพ (ดังภาคผนวก ค) นำข้อสอบที่ไม่เหมาะสมมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาและด้านการวัดผลและประเมินผลตรวจสอบอีกครั้ง.

นำแบบสังเกตภาคปฏิบัติและแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วทดสอบกับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร ผลปรากฏว่า เป็นแบบสังเกตและแบบวัดเจตคติที่มีข้อคำถามและสำนวนภาษาที่ชัดเจน มีความเหมาะสมกับวัย และระดับความรู้

ความสามารถของนักเรียน.

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ

๑. ในขั้นเริ่มดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบก่อนเรียนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ และ ๕/๔ จำนวน ๘๖ คน ที่เป็นตัวอย่างประชากรทำการทดสอบ (Pre-test) หลังจากนั้นได้ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ถึงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๐ ช่วงเวลาที่ทำการทดลองใช้เวลาเรียนปกติในชั่วโมงเรียน วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๑.๓๐ น. ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ แสดงวัน เวลา และเนื้อหาการเรียนการสอนที่ทำการทดลอง.

วัน	เวลา	๐๘.๓๐ - ๑๐.๓๐	๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐	เนื้อหา
อังคารที่ ๑๘ พ.ย. ๔๐		ป. ๕/๒	ป. ๕/๔	แผนการสอนที่ ๑ ระบบเสียงและบันไดเสียงเพลงไทย
ศุกร์ที่ ๒๑ พ.ย. ๔๐		ป. ๕/๒	ป. ๕/๔	แผนการสอนที่ ๒ ช่วงเสียง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตก (เพลงลาวพุงดำ)

เวลา วัน	๐๙.๓๐ - ๑๐.๓๐	๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐	เนื้อหา
อังคารที่ ๒๕ พ.ย. ๔๐	ป. ๕/๒	ป. ๕/๔	แผนการสอนที่ ๓ ความสัมพันธ์ของเนื้อ ร้องกับทำนองเพลง ลาวพุงดำ
ศุกร์ที่ ๒๘ พ.ย. ๔๐	ป. ๕/๒	ป. ๕/๔	แผนการสอนที่ ๔ บันไดเสียงเพลงไทย และบันไดเสียงเพลง นางนาค
อังคารที่ ๒ ธ.ค. ๔๐	ป. ๕/๒	ป. ๕/๔	แผนการสอนที่ ๕ ช่วงเสียง การดำเนิน ทำนอง ประโยคเพลง และลูกตก (เพลง นางนาค)
พฤหัสบดีที่ ๔ ธ.ค. ๔๐	ป. ๕/๒	ป. ๕/๔	แผนการสอนที่ ๖ ความสัมพันธ์ของเนื้อ ร้องกับทำนองเพลง นางนาค

เวลา วัน	๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐	๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐	เนื้อหา
อังคารที่ ๕ ธ.ค. ๕๐	ป. ๕/๒	ป. ๕/๔	แผนการสอนที่ ๓ บันไดเสียง และช่วง กว้างของเสียงเพลง สร้อยเพลง
ศุกร์ที่ ๑๒ ธ.ค. ๕๐	ป. ๕/๒	ป. ๕/๔	แผนการสอนที่ ๔ การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและ ลูกตกเพลงสร้อยเพลง
อังคารที่ ๑๖ ธ.ค. ๕๐	ป. ๕/๒	ป. ๕/๔	แผนการสอนที่ ๕ ความสัมพันธ์ของเนื้อ ร้องกับทำนองเพลง สร้อยเพลง

๒. ในระหว่างดำเนินการทดลอง เมื่อจบเนื้อหาแต่ละตอนนักเรียนทำแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่เรียนรู้ไปแล้ว ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน เพื่อนำผลการประเมิน คือ คะแนนจากแบบประเมินทั้งหมด มาหาประสิทธิภาพของชุดการสอน และครูผู้สอนจะประเมินภาคปฏิบัติตามแบบสังเกตภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด เพื่อนำผลการประเมินมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละ

๓. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน ที่ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ และ ๕/๔ ตามเวลาเรียนที่กำหนดในตารางที่ ๔ แล้วนั้น นักเรียนทั้ง ๕๖ คนที่เป็นตัวอย่างประชากรทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อนำผลคะแนนไปหาประสิทธิภาพของชุดการสอน และทำแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องสาระของทำนอง

เพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในกำหนดการสอน เพื่อนำผลคะแนนไปหาค่าเฉลี่ยร้อยละ

๔. การจัดกระทำกับข้อมูล

ข้อมูลที่ได้การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๔.๑ หาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐. โดยที่ ๘๐ ตัวแรก หมายถึงค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๐ ของคำตอบที่นักเรียนทำได้ถูกต้องในแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมของชุดการสอน ๘๐ ตัวหลัง หมายถึงค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๐ ของคำตอบที่นักเรียนทำได้ถูกต้องในแบบทดสอบหลังเรียน ใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ.

๔.๒ เปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนตัวอย่างประเภท ที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง โดยการทดสอบค่าสถิติ Two dependent Samples test (t-test)

๔.๓ ประเมินทักษะการขับร้องเพลงไทยที่กำหนดในชุดการสอน ตามแบบสังเกต ภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงลาวพุงดำ เพลงนางนาค และเพลงสร้อยเพลง โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

๔.๔ วิเคราะห์เจตคติของนักเรียน ที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

๕. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือและผลที่ได้จากการทดลอง ผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

๕.๑ การประเมินคุณภาพของชุดการสอน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย.

สูตร	$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$
------	-------------------------------

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนน

fx = ผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่ของคะแนนนั้น

n = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินคุณภาพของชุดการสอน

๕.๒ วิเคราะห์แบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และแบบประเมินผลเรื่องสาระของ
ทำนองเพลงไทยที่กำหนดรายข้อ หาค่าความยากง่าย (P) โดยใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{\text{จำนวนผู้เลือกตอบในข้อนั้น}}{\text{จำนวนนักเรียนทั้งหมด}}$$

๕.๓ วิเคราะห์แบบทดสอบในข้อ ๕.๒ หาค่าดัชนีความไวในการวัดผล (Sensitivity Index) โดยใช้สูตรดังนี้

$$S = P_{\text{pre}} - P_{\text{post}}$$

๕.๔ การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนด ๘๐/๘๐ โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$\text{สูตร} \quad E_1 = \frac{\frac{\sum X}{n}}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 = ประสิทธิภาพตัวแรก

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนสอบแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมของนักเรียน
ทุกคน

n = จำนวนนักเรียน

A = คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรือกิจกรรม

$$\text{สูตร} \quad E_2 = \frac{\frac{\sum Y}{n}}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 = ประสิทธิภาพตัวหลัง

$\sum Y$ = ผลรวมของคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคน

n = จำนวนนักเรียน.

B = คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน.

๕.๕ การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนก่อนและหลังใช้ชุดการสอน ใช้สถิติ Two dependent Samples test (t-test) ดังนี้

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{d} - U_d}{S_d / \sqrt{n}} \sim t_{n-1}$$

เมื่อ d = ความแตกต่างของค่าตัวแปรตามแต่ละคู่

n = จำนวนคู่

$\bar{d}$ = ค่าเฉลี่ยของ d

S_d = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ d

U_d = ศูนย์

t = ค่าที่ได้จากการแจกแจง t ที่ Degree of Freedom $n-1$

$$\bar{d} = \frac{\sum d}{n}$$

$$S_d = \sqrt{\frac{n \sum d^2 - (\sum d)^2}{n(n-1)}}$$

๕.๖ การประเมินทักษะการจับร้องของผู้เรียนหลังใช้ชุดการสอน ใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

๕.๗ การประเมินเจตคติของผู้เรียน ที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของชุดการสอน ใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่น่าสนใจ

“การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบสมมุติฐานว่า การสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องด้วยชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนอนุบาลปทุมธานีชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ และ ๕/๔ ปีการศึกษา ๒๕๔๐ จำนวน ๘๖ คน จากประชากรทั้งสิ้น ๑๕๒ คน ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินผลสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด แบบสังเกตภาคปฏิบัติ และแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง เป็นเครื่องมือในการวัดและการเก็บข้อมูลด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการขับร้องเพลงไทย และเจตคติของนักเรียน เครื่องมือที่สร้างขึ้นนี้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองกับตัวอย่างประชากรเพื่อศึกษาประเด็นต่อไปนี้

๑. ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ๘๐/๘๐
๒. ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียนด้วยชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง
๓. ศึกษาผลคะแนนทักษะการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด (เพลงลาวพุงดำ เพลงนางนาค เพลงสร้อยเพลง)
๔. ศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ของชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.

๑. การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ของนักเรียนตัวอย่างประชากร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ และ ๕/๔ จำนวน ๘๖ คน ตามเกณฑ์ที่กำหนด ๘๐/๘๐

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลจากคะแนน จากแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงที่กำหนด และผลจากคะแนนของแบบทดสอบหลังเรียน ดังตารางต่อไปนี้.

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลของคะแนนและค่าเฉลี่ยร้อยละ ของแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนดและแบบทดสอบหลังเรียน.

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล	จำนวนนักเรียน	ผลรวม	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
แบบประเมินผล	๘๖	๒๓๕๒	๓๐	๘๑.๖๗
แบบทดสอบหลังเรียน	๘๖	๑๕๔๒	๒๐	๘๐.๓๑

จากตารางที่ ๔ ที่แสดงประสิทธิภาพของชุดการสอนนั้น พบว่า ประสิทธิภาพตัวแรก ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละของคำตอบที่นักเรียนทำได้ถูกต้องในแบบประเมินผล มีค่าเท่ากับ ๘๑.๖๗ และประสิทธิภาพตัวหลัง ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละของคำตอบที่นักเรียนทำได้ถูกต้องในแบบทดสอบหลังเรียน มีค่าเท่ากับ ๘๐.๓๑ ประสิทธิภาพของชุดการสอนจึงมีค่าเท่ากับ ๘๑.๖๗/๘๐.๓๑ แสดงว่าชุด.การสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ที่ ๘๐/๘๐

๒. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียน ที่เรียนด้วยชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง จากผลการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนผู้วิจัยนำผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนและ

หลังเรียนมาทำการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบว่า เมื่อนักเรียนเรียนด้วยชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการแล้ว ผู้เรียนมีพัฒนาการมากน้อยเพียงใด และหลังจากทำการวิเคราะห์แล้ว ปรากฏผลดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๕ แสดงผลรวมของคะแนน และค่าความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t

จำนวน นักเรียน n	คะแนนรวม ก่อนเรียน	คะแนนรวม หลังเรียน	ค่าความ แตกต่าง d	ค่าความ แตกต่าง ยกกำลัง ๒	ค่าเฉลี่ย ของค่า d	ค่าเบี่ยง เบน Sd	ค่า
๕๖	๔๗๕	๑,๕๔๒	๑,๐๖๕	๑๒,๓๔๕	๑๑.๑๔	๒.๑๖	๕๐.๖๔

จากตารางที่ ๕ พบว่า ค่าเฉลี่ยของค่าความแตกต่างเท่ากับ ๑๑.๑๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๒.๑๖ ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ ๕๐.๖๔ แต่ค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .๐๑ จากตารางมีค่า ๒.๓๕๐ หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่า นักเรียนตัวอย่างประชากรที่ผ่านการเรียนการสอนด้วยชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของทำนองเพลงไทยสูงกว่าก่อนเรียน.

๓. การศึกษาผลการสังเกตภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด (เพลงลาวพุงดำ เพลงนางนาค เพลงสร้อยเพลง)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลด้านทักษะการขับร้องเพลงไทย โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทย ๓ ชุด ดังตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ แสดงผลคะแนนและค่าเฉลี่ยร้อยละและค่าเฉลี่ยรายชื่อของทักษะการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด จากแบบสังเกตภาคปฏิบัติ

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ทำนอง	จังหวะ	การเอื้อนเสียง	เนื้อร้อง	การหายใจ	คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
๘๖	๓๐	๔๔๕	๔๕๐	๔๔๒	๔๕๘	๔๕๓	๒๒๔๘	๗๔.๖๗
๘๖	๒	๑.๕๕	๑.๕๖	๑.๕๓	๑.๕๘	๑.๕๗	๗.๘๑	ค่าเฉลี่ยรายชื่อ

จากตารางที่ ๖ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบสังเกตภาคปฏิบัติของนักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียนด้วยชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีค่าเท่ากับร้อยละ ๗๔.๖๗ เป็นไปตามความคาดหวังของสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ผลการประเมินภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยที่กำหนดไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ ค่าเฉลี่ยรายชื่อของหัวข้อการประเมินเรื่องทำนอง จังหวะ การเอื้อนเสียง เนื้อร้อง และการหายใจ มีค่า ๑.๕๓ — ๑.๕๘ ค่าเฉลี่ยรายชื่อที่สูงที่สุด คือ หัวข้อการประเมินเรื่องเนื้อร้อง เท่ากับ ๑.๕๘ ค่าเฉลี่ยรายชื่อที่ต่ำที่สุด คือ หัวข้อการประเมินเรื่องการเอื้อนเสียง เท่ากับ ๑.๕๓ หัวข้อการประเมินเรื่องการหายใจ จังหวะ และทำนองมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและลดหลั่นกันไปเป็นลำดับคือ ๑.๕๗, ๑.๕๖ และ ๑.๕๕ ค่าเฉลี่ยรายบุคคล/แบบสังเกตภาคปฏิบัติ ๑ ชุด มีค่าเท่ากับ ๗.๘๑ (จากคะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน)

๔. การวิเคราะห์ผลจากแบบวัดเจตคติของนักเรียนตัวอย่างประชากร ที่มีต่อเนื้อหาและ
กิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เจตคติของนักเรียนตัวอย่างประชากรจำนวน ๘๖ คน จากแบบวัดเจตคติ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ แสดงคะแนนรวมรายชื่อ คะแนนรวมทั้งสิ้น และค่าเฉลี่ยร้อยละ จากแบบวัดเจตคติ

ข้อความ	คะแนนรวม รายชื่อ	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย รายชื่อ
๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสาระของ ทำนองเพลงไทยที่กำหนดให้เรียนรู้	๑๘๘	๒	๑.๕๖
๒. นักเรียนชื่นชอบและเห็นคุณค่าเพลงไทย มากขึ้น	๑๗๐	๒	๑.๗๕
๓. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนให้ทั้งความรู้ และความเพลิดเพลิน	๑๗๘	๒	๑.๘๙
๔. นักเรียนเห็นด้วยต่อการส่งเสริมให้เด็ก ระดับประถมศึกษาได้เรียนรู้เพลงไทย.	๑๖๓	๒	๑.๗๒
๕. นักเรียนพึงพอใจต่อการได้ร่วมกิจกรรม ในกระบวนการกลุ่มอย่างเต็มที่	๑๖๕	๒	๑.๗๖
๖. กิจกรรมการเรียนการสอนเพลงไทย สามารถส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้	๑๕๗	๒	๑.๖๔
๗. นักเรียนพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนที่มี โอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน	๑๖๑	๒	๑.๖๘

ข้อความ	คะแนนรวม รายชื่อ	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย รายชื่อ
๘. นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องสาระของ ทำนองเพลงไทยไปใช้ในการศึกษาเพลง ไทยอื่นๆ ได้	๑๓๒	๒	๑.๓๖
๙. ความรู้ความเข้าใจเรื่องสาระของ ทำนองเพลงไทยที่ได้รับจากการ เรียนรู้ ทำให้เกิดทักษะในการขับร้อง เพลงดีขึ้น	๑๘๐	๒	๑.๘๐
๑๐. นักเรียนจะพยายามหาโอกาสฟัง เพลงไทยด้วยความตั้งใจมากขึ้น	๑๕๐	๒	๑.๕๐
รวม	๑๖๘๘	๒๐	
ค่าเฉลี่ยร้อยละ			๘๓.๙๒

จากตารางที่ ๗ พบว่า แบบสอบถามที่มีคะแนนเต็มข้อละ ๒ คะแนน จำนวน ๑๐ ข้อ มีค่าเฉลี่ยรายข้อตั้งแต่ ๑.๕๐ → ๑.๘๐ และค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ ๘๓.๙๒ แสดงว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องของชุดการสอน เป็นไปตามความคาดหวังของสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของผลคะแนนจากแบบวัดเจตคติไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ ค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ ข้อสอบถามข้อที่ ๑ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนดให้เรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๘๐ ข้อสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยรายข้อมีคะแนนใกล้เคียงกัน คือ ข้อ ๘ และข้อ ๙

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ๑.๘ ขึ้นไป ข้อ ๒ กับข้อ ๒.๔ และ ๘ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ๑.๗ ขึ้นไป ข้อ ๖ กับข้อ ๗ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ๑.๖ ขึ้นไป ค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีคะแนนต่ำสุด คือ ข้อสอบถามข้อที่ ๑๐ นักเรียนจะพยายามหาโอกาสฟังเพลงไทยด้วยความตั้งใจมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๕๖

ผลการวิเคราะห์ทั้ง ๔ ประเด็น คือ การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียน การศึกษาผลการสังเกตภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด และการวิเคราะห์ผลจากแบบวัดเจตคติของนักเรียนตัวอย่างประชากรที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่า การวิจัยโดยทดลองใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้นครั้งนี้เป็นไปตามความคาดหวังของสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทุกประการ

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงทดลองเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อสร้างชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
๒. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
๓. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนตัวอย่างประชากร ที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง
๔. เพื่อประเมินผลด้านทักษะการขับร้อง และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของชุดการสอน เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน

สมมุติฐานการวิจัย

๑. ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐
๒. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย และมีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
๓. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน นักเรียนมีทักษะในการขับร้องเพลงไทยตามแบบประเมินภาคปฏิบัติ มีคะแนนรวมโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐

๔. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหา และกิจกรรม การเรียนการสอน ของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีคะแนนรวมโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ และ ๕/๔ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี ปีการศึกษา ๒๕๔๐ จำนวน ๘๖ คน เป็นนักเรียนชาย ๔๘ คน นักเรียนหญิง ๔๘ คน ด้วยเหตุที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนอนุบาลปทุมธานีทั้งหมด ผ่านการจัดชั้นเรียนด้วยการจัดลำดับคะแนนสอบวัดผลปลายปีในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ทั้ง ๔ ห้องเรียนมีผลการเรียน เก่ง และวัยที่ใกล้เคียงกัน มีจำนวนนักเรียนเท่ากัน การเลือกตัวอย่างประชากรจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยการจับสลาก เลขห้องที่เป็นหมายเลขคู่หรือเลขคี่ ผลการจับสลากได้หมายเลขคู่ ตัวอย่างประชากรจึงเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒ และ ๕/๔ ดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชุดการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาประสิทธิภาพ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดและหลักการของชุดการสอน การจัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนคำนึงถึงแนวคิดทางจิตวิทยาพัฒนาการ ความแตกต่างระหว่างเอ็กต์บุคคล การถ่ายโยงการเรียนรู้ พัฒนาการทางดนตรี และการเรียนรู้สุนทรียภาพทางดนตรี โดยวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดเนื้อหา จุดประสงค์ จัดทำกำหนดการสอน และสร้างชุดการสอน ชุดการสอนนี้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ๕ คน (ดังรายนามในภาคผนวก ก) และเมื่อผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยได้นำชุดการสอนนี้ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร ๓ ครั้ง เพื่อหาจุดบกพร่องนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครั้งแรกทดลองกับนักเรียน ๑ คน ครั้งที่ ๒ ทดลองกับนักเรียน ๕ คน ครั้งที่ ๓ ทดลองกับนักเรียน ๑๐ คน จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขจนได้ชุดการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงนำไปทดลองสอนกับนักเรียนตัวอย่างประชากร

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่

๒.๑ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อใช้ทดสอบกับนักเรียนตัวอย่างประชากร ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายของการจัดทำชุดการสอน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นแบบทดสอบสองชุดแบบคู่ขนาน จำนวน ๒๐/๒๐ ข้อ เมื่อสร้างเสร็จนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ คน (ดังรายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบ โดยให้คะแนนเป็น ค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้อ เกณฑ์การตัดสินคะแนนเฉลี่ย .๕ ขึ้นไป ถือว่าข้อสอบ นั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และวัดได้ ข้อสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และวัดได้ทุกข้อ มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ .๖๗ ขึ้นไป เมื่อผ่านการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องแล้ว นำไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจำนวน ๑๖ คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าดัชนีความไวในการวัดผล ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อสอบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมี จำนวน ๒๐/๒๐ ข้อ

๒.๒ แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด (เพลงลาวพุงดำ เพลง นางนาค เพลงสร้อยเพลง) เพื่อใช้ทดสอบกับตัวอย่างประชากรในระหว่างการเรียนการสอน ในการ สร้างแบบประเมินผลใช้วิธีการและจุดมุ่งหมายเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แต่ เมื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าดัชนีความไวในการวัดผล ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อ สอบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมีจำนวน ๒๕ ข้อ (จากจำนวนข้อสอบทั้งสิ้น ๓๐ ข้อ) ข้อสอบ ที่ไม่เหมาะสมคือข้อ ๒ ในแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงนางนาค นำข้อสอบที่ ไม่เหมาะสมนั้นมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง

๒.๓ แบบสังเกตภาคปฏิบัติ เพื่อใช้ประเมินทักษะการขับร้องของนักเรียนตัวอย่าง ประชากร เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละตอน ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายของชุดการสอน และสัดส่วนของการวัดผลและประเมินผลที่ระบุไว้ในคำชี้แจง โดยสร้างตารางวิเคราะห์ความสำคัญ และความเหมาะสมของหัวข้อการประเมินภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทย ให้ครูผู้สอนคนตรีระดับ ประถมศึกษา อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ และอาจารย์ผู้สอนขับร้อง เพลงไทยในสถาบันราชภัฏ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความเหมาะสมของหัวข้อ การประเมิน สรุปความคิดเห็น จัดอันดับความสำคัญ แล้วสร้างแบบสังเกตภาคปฏิบัติ โดยใช้ มาตรฐานส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น ๓ อันดับคุณภาพ คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน นำ แบบสังเกตภาคปฏิบัติที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

๒.๔ แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของ

ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง เพื่อใช้วัดเจตคติของนักเรียน ตัวอย่างประชากร เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน แบบสอบถามชุดนี้มีจำนวน ๑๐ ข้อ สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของชุดการสอนและสัดส่วนของการวัดผลและประเมินผล แบบวัดเจตคตินี้สร้างขึ้นในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น ๓ อันดับคุณภาพ คะแนนรวมทั้งสิ้น ๒๐ คะแนน เมื่อสร้างเสร็จนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความชัดเจนของข้อความ และสำนวนภาษาที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร พบว่า ข้อความและสำนวนภาษาชัดเจนเหมาะสม นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจได้ดี ไม่มีข้อสงสัยแต่ประการใด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้ตัวอย่างประชากรด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน ๘๖ คน เป็นนักเรียนชาย ๔๘ คน นักเรียนหญิง ๔๘ คน แล้ว ได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทั้ง ๘๖ คน ทำแบบทดสอบก่อนเรียนในขั้นตอนแรกของการทดลองซึ่งระบุไว้ในกำหนดการสอน

๒. ผู้วิจัยดำเนินการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ด้วยชุดการสอนที่สร้างขึ้นกับนักเรียนตัวอย่างประชากรเป็นเวลา ๘ ครั้ง ครั้งละ ๑ ชั่วโมง สอนสัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง รวม ๕ สัปดาห์ ใช้เวลาในชั่วโมงเรียนปกติ คือ เวลา ๐๕.๓๐ น. ถึง ๑๑.๓๐ น.

๓. ในระหว่างการเรียนการสอน เมื่อสิ้นสุดเนื้อหาแต่ละตอน ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินผลให้นักเรียนตัวอย่างประชากรทำการทดสอบ ตอนละ ๑๐ ข้อ (ตอนที่ ๑ เพลงลาวพุงดำ ตอนที่ ๒ เพลงนางนาค ตอนที่ ๓ เพลงสร้อยเพลง) รวม ๓๐ ข้อ และผู้วิจัยทำการประเมินทักษะการขับร้องด้วยแบบสังเกตภาคปฏิบัติท้ายแผนการสอนที่ ๓, ๖ และ ๘ เพลงละ ๑๐ คะแนน รวม ๓๐ คะแนน

๔. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบหลังเรียน และแบบวัดเจตคติให้นักเรียนตัวอย่างประชากรทำการทดสอบ ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในกำหนดการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐

๒. เปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียน

ด้วยชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

๓. วิเคราะห์ผลคะแนนทักษะการขับร้องเพลงไทย (เพลงลาวพุงดำ เพลงนางนาค เพลงสร้อยเพลง) ของนักเรียนตัวอย่างประชากร ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

๔. วิเคราะห์เจตคติของนักเรียนตัวอย่างประชากร ที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการทดลอง สรุปได้ดังนี้

๑. ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ มีประสิทธิภาพ ๘๑.๖๗/๘๐.๓๑ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ๘๐/๘๐

๒. นักเรียนตัวอย่างประชากรมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ ๕๐.๖๔ แสดงว่า ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนตัวอย่างประชากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๓. ผลคะแนนทักษะการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด ของนักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ๗๘.๐๕ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่า ผลการประเมินภาคปฏิบัติไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐

๔. นักเรียนตัวอย่างประชากร ที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๗.๕๒ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่า ผลคะแนนรวมจากแบบวัดเจตคติมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ผลการเรียนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ดังได้สรุปผลมาแล้วนั้น พบว่า ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่า นักเรียนตัวอย่างประชากรมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน ผลคะแนนจากแบบสังเกตภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ๗๘.๐๕ แสดงว่า นักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียน

การขับร้องเพลงไทยด้วยชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีทักษะด้านการขับร้องเพลงไทยตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ ผลคะแนนของแบบวัดเจตคติมีค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๗.๕๒ แสดงว่านักเรียนตัวอย่างประชากรมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของชุดการสอน ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ นับว่าการทดลองครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่คาดไว้ทุกประเด็น และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของกาญจนา อินทรสุนานนท์ (๒๕๒๖: ๔๓) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ในระดับปริญญาตรี โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูลสูงกว่าการสอนแบบปกติ เพชรสุตา ภูมิพันธ์ (๒๕๓๓: ๖๐) ทำการวิจัยโดยดำเนินการสร้างชุดการสอนจุลบทเรื่องการสืบสวน วิชปฏิบัติเครื่องสายไทย สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาเอกดนตรีศึกษาในวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนจุลบทที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎีร้อยละ ๘๑.๓๕ ภาคปฏิบัติร้อยละ ๗๕.๐๐ และพบว่าชุดการสอนจุลบทที่สร้างขึ้นนั้น มีเนื้อหาเหมาะสม กิจกรรมการเรียนน่าสนใจ และนักเรียนมีความสามารถตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ สุดารัตน์ ขาญเลข (๒๕๓๕: ๗๗) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาขับร้องเพลงไทยของนักศึกษาวิทยาลัยครู ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุลบทกับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนขับร้องเพลงไทยด้วยชุดการสอนจุลบท มีพัฒนาการด้าน เนื้อหา พัฒนาการด้านการฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงไทย และมีเจตคติที่ดีต่อชุดการสอนจุลบท สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ เสวี เ็นเปี่ยม (๒๕๓๑: ๖๘) ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาดนตรีไทยเรื่อง การตีฆ้องวงใหญ่ โดยใช้ บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนโมดูลสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ นักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนประเมินผลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักศึกษากลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่อบทเรียนโมดูล

จากข้อค้นพบในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่เป็นสาเหตุทำให้ผลการทดลองเป็นไปตามสมมติฐานที่คาดไว้ และนำมาอภิปรายดังนี้

๑. ชุดการสอนประกอบคำบรรยายเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องชุดนี้ นับว่าเป็นชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสร้างขึ้นโดยนำเอาวิธีระบบในระบบการผลิตชุดการสอนแผนจุฬาฯ ซึ่งเป็นชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรมเข้ามาใช้ มีการกำหนดหมวดหมู่

เนื้อหาและประสบการณ์ตามความเหมาะสม กำหนดหน่วยการสอน หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด และหลักการ กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดแบบประเมินผล เลือกและผลิตสื่อการสอน ใช้หลักการและแนวคิดของชุดการสอนที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนการใช้สื่อการสอน ปฏิบัติวิธสัมพันธระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยจัดระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ๒๕๒๓: ๑๑๕) นอกจากนี้ การกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการสอนดนตรี ทฤษฎีการถ่ายโยงการเรียนรู้ และทฤษฎีสุนทรียภาพทางดนตรี มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักสูตรดนตรีและแนวการจัดกิจกรรมของหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปัจจุบันเป็นหลัก ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมในลักษณะกลุ่มย่อย ตอบสนองความต้องการทางพัฒนาการ และฝึกทักษะเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ดังที่ ฌรุทท์ สุทธิจิตต์ (๒๕๓๗: ๑๖๐) กล่าวว่า “กิจกรรมการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาควรเน้นการปฏิบัติเป็นหลัก การที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงกับทักษะต่างๆ ด้านดนตรี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิด มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้น” การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และการใช้ชุดการสอนที่เป็นลักษณะของสื่อประสมหลายรูปแบบ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ตอบสนองต่อกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี และไม่เกิดความเบื่อหน่ายขณะเรียน ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยนี้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายฝ่าย หลังจากการตรวจสอบได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรถึงสามครั้ง และปรับปรุงแก้ไขจนเชื่อถือเป็นชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ผู้วิจัยคาดหวังไว้ทุกประการ

๒. เนื้อหาการเรียนการสอน เป็นความรู้ใหม่ที่ทำให้เกิดวิธีการเรียนรู้ใหม่สำหรับผู้เรียน เนื้อหาของชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระของทำนองเพลงไทยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางดนตรีอื่นๆ ดังที่ ฌรุทท์ สุทธิจิตต์ (๒๕๓๗: ๑๕๖) กล่าวว่า “เนื้อหาของกิจกรรมดนตรีในระดับประถมศึกษาควรเป็นเนื้อหาขั้นพื้นฐาน ซึ่งช่วยสร้างแนวคิดที่สำคัญด้านดนตรี โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับจังหวะ ทำนอง ลีลา รูปแบบ ลักษณะของเสียง แนวคิดเหล่านี้

ผู้เรียนสามารถพัฒนาไปได้ลึกซึ่งพอสมควร” การเรียนรู้เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องของชุดการสอนที่สร้างขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหาสาระเรื่องระบบเสียงเพลงไทย บันไดเสียงเพลงไทย ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลง ลูกตกในทำนองเพลง และความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง สาระของทำนองเพลงไทยที่กล่าวมานี้ ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนจากง่ายไปหายาก ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะในเรื่องจังหวะและระดับเสียงจากการฝึกปฏิบัติกิจกรรม นำไปสู่การพัฒนาการขับร้องเพลงไทย ซึ่งมีลีลาการขับร้องและการเอื้อนเสียงที่จัดว่าค่อนข้างยากสำหรับแต่ระดับประถมศึกษา แต่ขั้นตอนการฝึกเหล่านั้นทำให้ขับร้องได้เร็วและง่ายขึ้น เพราะผู้เรียนได้ทำความรู้จักกับระดับเสียงและทำนองเพลงไปที่ละเอียดถี่ถ้วนจนเกิดความคุ้นเคย เมื่อถึงขั้นตอนการฝึกปฏิบัติการขับร้องจึงเรียนรู้และปฏิบัติได้ง่ายขึ้น การเรียนรู้สาระของทำนองเพลงไทยจัดเป็นความรู้ใหม่สำหรับผู้เรียน มีความแตกต่างไปจากการเรียนแบบเดิมที่มุ่งฝึกปฏิบัติเพียงการขับร้องเท่านั้น ผู้เรียนจึงเกิดความสนใจในเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นเหตุผลหนึ่งที่สนับสนุนให้การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ เป็นไปตามตามสมมุติฐานที่ผู้วิจัยคาดหวังไว้

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ๔ ชุด ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด แบบสังเกตภาคปฏิบัติ และแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการทดลองใช้มาแล้วตามกระบวนการของการวิจัย ดังนั้น เมื่อนำเครื่องมือทั้ง ๔ ชุดนี้ มาใช้ทดสอบกับตัวอย่างประชากร ผลจึงเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย คือ ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลคะแนนภาคปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยร้อยละตามเกณฑ์ที่กำหนด และผลคะแนนจากแบบวัดเจตคติมีค่าเฉลี่ยร้อยละตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังจะอธิบายต่อไปนี้

๓.๑ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบชุดนี้เป็นแบบทดสอบที่ใช้ตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิม และพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน เป็นข้อทดสอบแบบคู่ขนาน คือ เนื้อหาเดียวกัน รูปแบบเหมือนกัน ความยาว/ความยากใกล้เคียงกัน จำนวน ๒๐/๒๐ ข้อ โดยดำเนินการสร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายของการจัดทำชุดการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักการประเมินผล ดังที่ โกวิท ประวาลพฤกษ์ และสมศักดิ์ สันธุระเวช (๒๕๒๓: ๒๕) กล่าวว่า “การประเมินผลรวม ผู้สอนจำเป็นจะต้องประเมินให้ครอบคลุมทุกๆ จุดประสงค์

แต่ในกรณีที่ผู้สอนมีเวลาจำกัด และมีจุดประสงค์ที่ต้องประเมินมาก ผู้สอนอาจมีวิธีการเลือกจุดประสงค์ที่จะประเมินได้” แบบทดสอบชุดนี้เมื่อสร้างเสร็จได้ผ่านการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีคะแนนเฉลี่ยรายข้อ .๖๗ ขึ้นไปทุกข้อ ก่อนนำไปใช้ในการทดลองได้ผ่านการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าดัชนีความไวในการวัดผล ค่าที่วิเคราะห์ได้จัดว่าเป็น ข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ (ดังภาคผนวก ก) เมื่อนำข้อสอบชุดนี้มาใช้ในการทดลอง เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่ดี ซึ่งมีหลักการว่า “ก่อนเรียนนักเรียนควรจะทำได้ แต่ภายหลังการสอนแล้ว นักเรียนควรจะทำได้” (โกวิท ประวาลพุกษ์ และสมศักดิ์ สินธุระเวช, ๒๕๒๓: ๒๘๒)

๓.๒ แบบประเมินผลระหว่างเรียน เป็นแบบประเมินผลสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด ได้แก่ เพลงลาวทุ่งด้า เพลงนางนาค และเพลงสร้อยเพลง จำนวน ๓๐ ข้อ ดำเนินการสร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายของชุดการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน และเพื่อประเมินผลความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ค่าความยากง่าย และค่าดัชนีความไวในการวัดผล เช่นเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ค่าที่วิเคราะห์ได้จัดว่าเป็นข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ (ดังภาคผนวก ก) และเมื่อนำผลคะแนนของแบบประเมินผลทั้ง ๓ ชุด มาทำการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอน ได้ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๘๑.๖๗ สูงกว่าเกณฑ์สมมุติฐานการวิจัยซึ่งกำหนดไว้ที่ ๘๐/๘๐ สอดคล้องกับคำกล่าวของ โกวิท ประวาลพุกษ์ และสมศักดิ์ สินธุระเวช ในข้อ ๓.๑

๓.๓ แบบสังเกตภาคปฏิบัติ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถด้านทักษะการขับร้องของนักเรียนตัวอย่างประชากร ดำเนินการสร้างโดยจัดทำตารางวิเคราะห์ความสำคัญและความเหมาะสมของหัวข้อการประเมินภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทย ให้ครูผู้สอนดนตรีไทยและการขับร้องเพลงไทยระดับประถมศึกษา อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ และอาจารย์ผู้สอนขับร้องเพลงไทยในสถาบันราชภัฏ แสดงความคิดเห็น แล้วสรุปจัดอันดับความสำคัญและความเหมาะสม ๕ รายการตามสัดส่วนของการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ ทำนอง จังหวะ การเอื้อนเสียง เนื้อร้อง และการหายใจ ซึ่งสอดคล้องกับหลักเบื้องต้นในการขับร้อง เพลงไทยของ สมพงษ์ กาญจนผลิน (๒๕๓๕: ๑๔-๑๕) ๖ ข้อ คือ มารยาทในการขับร้อง ถ้อยคำ การเปล่งเสียง การเอื้อน การหายใจและจังหวะ ในคำชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

ระบุไว้ว่า ประเมินด้านทักษะพิสัยร้อยละ ๓๐ จึงใช้หัวข้อการประเมินเพียง ๕ รายการ ส่วนมารยาทหรือท่าทางในการขับร้องเพลงไทย สำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น มีความสำคัญในอันดับรองลงมา จึงไม่กำหนดไว้ในหัวข้อการประเมิน เนื้อหาการเรียนการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย เป็นการกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนในเรื่องระบบเสียง บันไดเสียง ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านระดับเสียง จังหวะ และทำนอง ส่งผลให้สามารถขับร้องได้ดีและเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ค่าเฉลี่ยรายบุคคล/แบบประเมิน ๑ ชุด เท่ากับ ๗.๘๑ และผลคะแนนจากแบบสังเกตภาคปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยร้อยละ ๗๘.๐๕ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

จากผลคะแนนเฉลี่ยรายข้อทั้ง ๕ หัวข้อการประเมิน ได้แก่ ทำนอง จังหวะ การเอื้อนเสียง เนื้อร้อง และการหายใจ พบว่า มีคะแนนอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ดังจะอภิปรายต่อไปนี้

(๑) ทำนอง จากรูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนได้ผ่านขั้นตอนของกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดทักษะเรื่องระดับเสียงและการดำเนินทำนอง ด้วยการอ่านสัญลักษณ์โน้ตตามระดับเสียง ตามทำนองเพลง ตั้งแต่ ๑ ห้องเพลงไทยไปจนถึงรูปแบบของประโยคเพลง ผ่านกิจกรรมการฝึกออกเสียงตามหัวข้อสาระของทำนองเพลง ก่อนถึงกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการขับร้อง ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับท่วงทำนองเพลงในกิจกรรมต่างๆ มาในระดับหนึ่งแล้ว จึงทำให้เรียนรู้ได้ง่ายและเร็วขึ้น แต่ด้วยธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กในวัยนี้การขับร้องไม่ตรงตามระดับเสียงก็มีอยู่บ้าง ดังที่ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (๒๕๓๔: ๒๒) กล่าวไว้ในจิตวิทยาการสอนดนตรี สรุปใจความว่า การร้องเพลงเพี้ยนของเด็กในวัยนี้มีน้อยลงตามลำดับแต่การร้องเพี้ยนไม่ใช่เรื่องผิดปกตินัก เพราะเด็กยังอยู่ในช่วงการพัฒนาแนวคิดเรื่องระดับเสียง การทดลองที่จำกัดด้วยเนื้อหาและเวลาครั้งนี้ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนขับร้องได้ตรงตามระดับเสียงทั้งหมด เพราะดนตรีเป็นวิชาทักษะ ต้องอาศัยการสอนซ่อมเสริมตามระบบการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา จึงจะสามารถปรับปรุงแก้ไขส่วนนี้ให้ดีขึ้นได้

(๒) จังหวะ การเรียนการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยด้วยชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ การฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในขั้นตอนการเรียนการสอน ได้เน้นให้มีการฝึกปฏิบัติเรื่องจังหวะควบคู่และสอดแทรกอยู่ในเนื้อหาและกิจกรรมเรื่องอื่นๆ ทุกขั้นตอน ในขั้นตอนแรกของการเรียนการสอน พบว่านักเรียนมีปัญหาเรื่องจังหวะเช่นกัน แต่หลังจากนั้นก็เกิดการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนนักเรียนส่วนใหญ่จึงมีทักษะเรื่องจังหวะอยู่ในเกณฑ์ดีและไม่เป็นปัญหาในการฝึกขับร้องมากนัก

(๓) การเอื้อนเสียง ในขั้นตอนแรกของการฝึกปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยของ

ชุดการสอนนี้ มีการฝึกการเอื้อนเสียงด้วยการฝึกร้องตามระดับเสียงตัวโน้ตที่ละวรรคของการเอื้อนเสียง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเอื้อนเสียงได้ในขั้นตอนการขับร้องทั้งเพลง การฝึกปฏิบัติเช่นนี้ ทำให้นักเรียนสามารถเอื้อนเสียงได้ง่ายขึ้นและดีขึ้น แต่การเอื้อนเสียงในการขับร้องเพลงไทยจัดเป็นศิลปะที่มีความประณีตมากที่สุดแขนงหนึ่ง (พูนพิศ อมาตยกุล, ๒๕๒๕: ๗๑) ย่อมเป็นเรื่องยากสำหรับเด็กระดับประถมศึกษาในยุคปัจจุบัน ที่ไม่มีโอกาสได้ฟังเพลงไทยจากสื่อทางวิทยุหรือโทรทัศน์หรืออาจมีบ้างก็อยู่ในปริมาณที่น้อยมาก ทำให้ผู้เรียนไม่คุ้นเคยกับลักษณะของการเอื้อนเสียง การขับร้องเพลงไทยในชั่วโมงเรียนจึงเป็นเรื่องยากสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น

(๔) เนื้อร้อง ถ้อยคำและภาษาเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด ผู้เรียนได้อ่านและออกเสียงถ้อยคำในชั่วโมงเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาอื่นๆ อยู่เป็นประจำ หัวข้อการประเมินเรื่องเนื้อร้องจึงมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ๑.๕๕ เพราะถ้อยคำของเนื้อร้องเพลงไทยที่กำหนดทั้ง ๓ เพลง เป็นภาษาและถ้อยคำที่ออกเสียงได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และไม่ใช้คำศัพท์สูงเกินวัยผู้เรียน ปัญหาที่พบอยู่บ้าง คือ การออกเสียง ร และเสียงควบกล้ำ นักเรียนส่วนหนึ่งไม่สามารถออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจน และมีส่วนหนึ่งที่สามารถปฏิบัติได้เป็นบางครั้งไม่สม่ำเสมอ

(๕) การหายใจ เนื้อหาการเรียนการสอนที่กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติออกเสียงตามลักษณะการดำเนินงานเป็นห้องเพลง การเรียนรู้เรื่องประโยคเพลง จังหวะหน้าทับ และจังหวะสิ่งที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหา ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จังหวะของการหายใจในขั้นตอนการขับร้อง สามารถหายใจได้ถูกที่ตามวรรคตอน เสียงไม่สะดุดหรือขาดหาย หัวข้อการประเมินเรื่องการหายใจจึงมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับสองรองจากหัวข้อเนื้อร้อง

๓.๔ แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะ

(๑) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนดให้เรียนรู้ เพราะการกำหนดเนื้อหาที่เป็นขั้นตอน มีการฝึกปฏิบัติทั้งในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ นักเรียนมีโอกาสนำความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์หรือกฎเกณฑ์ที่ได้รับจากการเรียนการสอน ไปใช้กับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกันหรือในรูปแบบเดียวกันกับการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานเป็นกลุ่มย่อย ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

(๒) ความรู้ความเข้าใจเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ทำให้เกิดทักษะในการขับร้องเพลงดีขึ้น การเรียนรู้สาระของทำนองเพลงไทยเกี่ยวกับระบบเสียง

บันไดเสียง ช่วงกว้างของเสียง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลง ลูกตกในทำนองเพลง และความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง ด้วยการฝึกปฏิบัติกิจกรรมหลายรูปแบบ กิจกรรมและขั้นตอนการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ เป็นการให้พื้นฐานการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการขับร้อง เช่น การฝึกออกเสียงให้ตรงตามระดับเสียง การฝึกปฏิบัติและเรียนรู้รูปแบบของการดำเนินทำนอง การฝึกร้องโน้ตตามทำนองและจังหวะ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการขับร้องได้ดีขึ้น

(๓) เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน นักเรียนพึงพอใจต่อการได้ร่วมกิจกรรมในกระบวนการกลุ่มเต็มที่ เนื้อหาสาระของทำนองเพลงไทยเป็นเนื้อหาที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม การเรียนรู้สาระของทำนองเพลงผ่านสัญลักษณ์แทนระดับเสียงตัวโน้ต และมุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ นักเรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมต่อเนื่องกันหลายลักษณะ ทำให้เกิดการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ ไม่เบื่อหน่าย ลักษณะของกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนมีโอกาสนักสนทนากับเพื่อนกลุ่มย่อย มีโอกาสได้เป็นสมาชิกและได้รับการยอมรับจากกลุ่ม สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กวัยนี้ นักเรียนจึงเกิดความพึงพอใจต่อบรรยากาศการเรียนการสอน

(๔) นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ไปใช้ในการศึกษาเพลงไทยอื่นๆ ได้ ชุดการสอนที่สร้างขึ้นส่วนหนึ่ง ใช้หลักการของทฤษฎีการถ่ายโยงการเรียนรู้ คือ เริ่มด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนไว้ให้ชัดเจน ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นหลักเกณฑ์ กฎเกณฑ์ หรือหลักสำคัญทั่วๆ ไป และให้นักเรียนมีโอกาสนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปใช้กับเหตุการณ์ หรือปัญหาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในการเรียนรู้ครั้งแรก ในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานในขั้นตอนการเรียนรู้ของชุดการสอน นักเรียนมีโอกาสตอบคำถามหรือแก้ปัญหาโดยนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอนมาใช้ได้ ดังนั้น หากนักเรียนต้องการศึกษาหรือเรียนรู้เพลงไทยอื่นๆ ก็สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนการสอนไปใช้ในการศึกษาได้เช่นกัน

(๕) นักเรียนชื่นชอบและเห็นคุณค่าเพลงไทยมากขึ้น สาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนดให้เรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจรูปแบบและเทคนิคการดำเนินทำนองของเพลงไทย ที่มีลีลาและเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การดำเนินทำนองแบบมีลูกล้อ ลูกเท่า ทำให้นักเรียนมองเห็นความงาม ความไพเราะที่แฝงอยู่ในทำนองเพลง ความรู้สึกที่มีต่อเพลงไทยจึงเปลี่ยนจากความเบื่อหน่ายที่มีอยู่เดิม เป็นความชื่นชอบและเห็นคุณค่าของเพลงไทยมากขึ้น

นอกจากเหตุผลที่กล่าวมาทั้ง ๕ ข้อนี้ จากผลการวิเคราะห์ด้านเจตคติ พบว่า ผลคะแนน

ค่าเฉลี่ยรายชื่อของแบบวัดเจตคติที่มีคะแนนสูงสุด คือ ข้อ ๑ มีค่าเฉลี่ยรายชื่อเท่ากับ ๑.๕๖ คำตอบที่ได้จากการสอบถามเป็นผลคะแนนที่แสดงไว้ในตารางที่ ๖ แสดงว่าการสอนด้วยชุดการสอนที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสาระของทำนองเพลงไทย เป็นไปตามความคาดหวังของผู้วิจัย สิ่งที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาการเรียนการสอนนอกเหนือจากขั้นตอนและวิธีการของการเรียนการสอน คือ การได้เรียนรู้สิ่งใหม่ เนื้อหาใหม่ ที่แปลกไปจากการเรียนรู้เรื่องเดิมๆ เป็นสิ่งเร้าสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ และเกิดความรู้ความเข้าใจได้ในที่สุด แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่า ข้อสอบถามข้อ ๑๐ คือ นักเรียนจะพยายามหาโอกาสฟังเพลงไทยมากขึ้น กลับเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ ๑.๕๖ ทั้งที่ข้อสอบถามข้อนี้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการจัดสร้างชุดการสอนของผู้วิจัย คือ มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชมเพลงไทยในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ สาเหตุที่เป็นเพราะว่า เรื่องที่เกี่ยวกับเจตคติหรือความรู้สึกไม่สามารถสอนได้โดยตรง แต่ต้องใช้กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และต้องใช้ระยะเวลาในการปลูกฝังความรู้สึกที่ดี ความรัก ความหวงแหน และความภาคภูมิใจในความเป็นชาติและเอกลักษณ์ที่ไม่มีชาติอื่นใดเสมอเหมือนอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้เรียนเกิดการซึมซับและสะสมความรู้สึกที่ดีเหล่านั้นไปที่ละเล็กทีละน้อย ดังนั้นผลคะแนนที่ต่ำกว่าข้อสอบถามอื่นๆ จึงไม่จัดว่าปัญหาใหญ่เกินกว่าจะแก้ไข และเมื่อพิจารณาคะแนนของข้อสอบถามข้อ ๑๐ นี้ จะพบว่า ค่าเฉลี่ย ๑.๕๖ จากคะแนนเต็ม ๒ คะแนน เป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงระดับดี คือ อยู่ระหว่างเกณฑ์ดีกับปานกลาง คะแนนเจตคติข้อ ๑๐ จึงจัดได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ

จากข้อความที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกันว่า เมื่อเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลมีความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้สำเร็จลุล่วงและเป็นไปตามความคาดหวังของการวิจัยที่ตั้งไว้

นอกจากประเด็นที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ จากการสังเกตผู้วิจัยยังพบว่า ในระยะแรกของการเรียนการสอนนักเรียนมีปัญหาเรื่องระดับเสียง คือ ออกเสียงไม่ตรงตามระดับเสียงตัวโน้ตตามสัญลักษณ์ในบัตรตัวโน้ตและแผนภูมิทำนองเพลง แต่ในครั้งต่อๆ มา นักเรียนก็เกิดการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ส่วนเรื่องจังหวะไม่เป็นปัญหามากนัก เพราะนักเรียนผ่านการฝึกปฏิบัติการทำจังหวะถึงสองชั้นมาแล้วในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ด้านความเหมาะสมของเพลงไทยที่นำมา

ศึกษาพบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ สามารถเรียนรู้สาระของทำนองเพลงไทย อัตราสองชั้น ที่มีทำนองไม่เกินสองท่อนเพลงได้ดี โดยที่ผู้สอนไม่ต้องกังวลถึงความยากง่ายของ เพลง เพราะขั้นตอนการสอนของชุดการสอน จะพัฒนาทักษะการขับร้องของผู้เรียนไปที่ละชั้น และทำให้เรียนรู้ได้เร็ว สำหรับจำนวนของผู้เรียน จากการสังเกตพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้น เหมาะที่จะใช้กับผู้เรียนที่มีจำนวนประมาณ ๓๐ คน หากผู้เรียนมีจำนวนมากเกินไป จะทำให้การ ปฏิบัติกิจกรรมไม่คล่องตัวเท่าที่ควร ช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมอาจคลาดเคลื่อน ไม่ เป็นไปตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในกำหนดการสอน เพราะขั้นตอนที่ระบุไว้นั้นผู้สอนต้องรักษาเวลา ให้กระชับและต่อเนื่อง ด้านสถานที่และการจัดสภาพห้องเรียนควรจัดในลักษณะศูนย์การเรียน หรือเป็นห้องที่มีที่ว่างเพียงพอสำหรับการปฏิบัติกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมกลุ่มซึ่งเป็นกิจกรรม หลักของชุดการสอนชุดนี้

จากการทดลองและสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงสิ้นสุดกระบวนการเรียน การสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยนี้ สามารถนำไปใช้สอน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปได้ โดยไม่ มีข้อจำกัดว่าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่หรือเล็ก ยกเว้นโรงเรียนที่ขาดบุคลากร หรือผู้สอนที่มี คุณสมบัติเพียงพอเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ผลการทดลองของชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะ การขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ แล้วนั้น ปรากฏว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเป็นไปตามความคาดหวังของสมมุติฐานการวิจัยทุก ประการ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะไว้เป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ด้านการจัดการศึกษาระดับประถม ศึกษา

๑.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิชาดนตรีระดับประถมศึกษา สอน สาระทางดนตรีควบคู่ไปกับทักษะดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนได้สาระทางดนตรีอย่างครบถ้วน เข้าใจ โครงสร้างของสาระดนตรีได้อย่างถ่องแท้ เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ดนตรีในขั้นสูงต่อไป

๑.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดการอบรม ให้ความรู้ด้านการสอนสาระทาง

ดนตรีควบคู่กับทักษะดนตรี และการใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีทางการสอนในวิชาดนตรี เพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเนื้อหาการเรียนการสอน ให้เป็นการวางพื้นฐานการเรียนรู้ทางดนตรีอย่างถูกต้อง เป็นไปตามพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ทางดนตรี

๑.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเผยแพร่ผลงาน เอกสาร หรือตำราที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนสาระและทักษะดนตรี ให้แก่ครูผู้สอนวิชาดนตรีในระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึง

๑.๔ ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการสร้างชุดการสอนหรือสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอนวิชาดนตรี เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนวิชาดนตรีระดับประถมศึกษา

ครูผู้สอนวิชาดนตรีควรศึกษารูปแบบของชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนสาระทางดนตรีอื่นๆให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๓. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าในโอกาสต่อไป

๓.๑ ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพลงไทยในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ยกเว้นผู้ที่ศึกษาด้านการขับร้องเป็นวิชาเอกซึ่งต้องเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ควรใช้วิธีการเรียนการสอนด้วยการเลียนแบบครูตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรีแบบดั้งเดิม ผู้เรียนจึงจะเรียนรู้รายละเอียดของเทคนิคการขับร้องแบบต่างๆ และสามารถฝึกปฏิบัติได้ดี สำหรับชุดการสอนนั้นเหมาะที่จะใช้สอนนักเรียนจำนวนมาก และเนื้อหาที่เป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเท่านั้น

๓.๒ ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอน เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะทางดนตรีอื่นๆ เช่น ทักษะการฟัง ทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี เป็นต้น

๓.๓ ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนเรื่อง สาระทางดนตรีอื่นๆ เช่น จังหวะ ทำนอง โครงสร้างฉันทลักษณ์ทางดนตรี คุณลักษณะของเสียง และเสียงประสาน ของเพลงสากลหรือเพลงไทยสากล ผ่านทักษะทางดนตรีอื่นๆ

บรรณานุกรม

กาญจนา อินทรสุนานนท์. (๒๕๒๖). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เพลงพื้นบ้านภาคกลาง ในระดับปริญญาตรี โดยให้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

----- (๒๕๔๐). เทคนิคการขับร้องเพลงไทย. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. (๒๕๓๘). ชุดวิทยานิพนธ์ทางการศึกษานอกโรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ประชาชน จำกัด.

โกวิท ประวาลพุกภัย และสมศักดิ์ สันธะเวชชัย. (๒๕๒๓). การประเมินในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.

เจริญใจ สุนทรวาทิน. (๒๕๓๘). สายเสนาะ. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท. (บมจ. ธนาคารกสิกรไทย สนับสนุนการจัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฉลองอายุ ๘๐ ปี อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน).

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. และคนอื่นๆ. (๒๕๒๓). เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา เล่มที่ ๓ หน่วยที่ ๑๑-๑๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์.

ณรงค์ชัย ปิฎกัรัชต์. (ม.ป.ป.). สารานุกรมเพลงไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (๒๕๓๔). จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- (๒๕๓๖). พฤติกรรมการสอนดนตรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- (๒๕๓๗). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. (๒๕๓๐). นวัตกรรมการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๗). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวิริยสถาน

บุญเรียง ขจรศิลป์. (๒๕๒๘). สถิติวิจัย ๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

พูนพิศ อมาตยกุล. (๒๕๒๙). ดนตรีวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
สยามสมัย.

เพชรสุดา ภูมิพันธ์. (๒๕๓๓). การสร้างชุดอุบายเรื่อง การสืบทอด วิชาปฏิบัติเครื่องสายไทย
สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา ในวิทยาลัยครูบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มานพ วิสุทธิแพทย์. (๒๕๓๓). ดนตรีไทยวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

วิชากร, กรม. (๒๕๓๔). คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมดนตรีไทย เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา.

----- (๒๕๓๔). คู่มือการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

----- (๒๕๓๔). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
๒๕๓๓). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

----- (๒๕๓๕). คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. ๒๕๓๓). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (๒๕๓๙). เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีและกระบวนการเรียนวิชา
ดนตรี. นครปฐม: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาการดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ ทองพูล บุญอึ้ง และวิเชียร ไวยสุภี. (๒๕๓๖). คู่มือการจัดทำ
แผนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (๒๕๒๑). จิตวิทยาพัฒนาการ. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล หก.

สมบุญ วรรณภาพ และชัยโรจน์ ชัยอินคำ. (๒๕๑๘). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์เจริญผล.

สมพงษ์ กาญจนผลิน. (๒๕๒๙). ทักษะการขับร้อง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เลิฟ แอนด์
ลิฟ เพรส จำกัด.

สังัด ภูเขาทอง. (๒๕๒๕). โน้ตดนตรีไทย สำหรับฝึกหัดและขับร้องเพลงไทย. กรุงเทพ
มหานคร: ภาควิชาดนตรี วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. อัดสำเนา.

สังกัด ภูเขาทอง. (๒๕๓๒). การดนตรีไทย และทางเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

สุกรี เจริญสุข. (๒๕๓๙). เอกสารประกอบการสอนวิชาสุนทรีศาสตร์ของดนตรี. นครปฐม:

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาการดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สถิติ วิจัย และการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์.

สุดารัตน์ ขาญภูเขา. (๒๕๓๕). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาขับร้องเพลงไทย

ของนักศึกษาวิทยาลัยครู ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุลบทกับการสอนแบบปกติ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (๒๕๓๕). การผลิตชุดการสอน และชุดการสอนภาษาไทยเรื่อง

“คำพ้อง”. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

สุพจน์ ยุคลธรวงศ์. (๒๕๔๐). ชุดการสอนเรื่องไวโอลิน ตามแนวการสอนของ ชูชาติ

พิทักษกร สำหรับนิสิตที่ไม่ได้ศึกษาไวโอลินเป็นวิชาเอก. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมาลี ขจรดำรงกิจ. (๒๕๒๓). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดนตรีสากลชั้นพื้นฐาน

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยใช้กลยุทธ์รีดเดอร์และให้การขับร้อง.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรสิทธิ์ บินะเล. (๒๕๓๖). ปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย แขนงดนตรี-นาฏศิลป์

ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด

มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาสารคาม.

เสวี เขินเปี่ยม. (๒๕๓๑). เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาดนตรีไทยเรื่อง การตีฆ้องวงใหญ่ โดยใช้

บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

โสภณ นุ่มทอง. (๒๕๔๐). การหาประสิทธิภาพของสื่อ. วิทยานิพนธ์, ๕๖(๖), ๘๒-๘๖.

อวบ เหมะรัชตะ. (๒๕๓๐). ความหมายและความสำคัญของดนตรี. ใน เอกสารภาคผนวก
วิทยุโรงเรียน ดนตรีและนาฏศิลป์ เล่ม ๑. (หน้า ๓๑-๓๔). กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์กรรมการศึกษานอกโรงเรียน.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. (๒๕๓๐). ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทย ภาค ๑ ว่าด้วยหลักและทฤษฎีดนตรี
ไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศิริวิทย์ จำกัด.

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (๒๕๓๓). การวิจัยเทคโนโลยีการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพ
มหานคร: โรงพิมพ์สุวิริยสาส์น.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. อาจารย์สังัด ภูเขาทอง
ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาการดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุวานนท์
อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
๓. อาจารย์สุภารัตน์ ชาญเลขา
หัวหน้าภาควิชาดนตรี คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๔. อาจารย์อนันต์ สบฤกษ์
อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล
๕. อาจารย์มณฑิรา ชมดอกไม้
ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

แบบตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอน

เรื่อง สารของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

คำชี้แจง ผู้วิจัยได้สร้างแบบตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอนนี้ขึ้น เพื่อต้องการสอบถามความคิดเห็นของท่าน และนำไปพิจารณาคุณภาพของชุดการสอนโปรดตอบตามสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ หรือ ไม่เห็นด้วย

จุดประสงค์การเรียนรู้	ความคิดเห็น	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
๑. เป็นจุดประสงค์เฉพาะแผนการสอนนั้นๆ ๒. มีข้อความที่แสดงพฤติกรรมแจ่มแจ้งย่อย เน้นการกระทำที่สังเกตได้ วัดได้ ๓. มีการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง ๔. มีการกำหนดเกณฑ์เพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ๕. เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีคำว่า “นักเรียนสามารถ...” และตามด้วยกริยาแสดงการกระทำที่สามารถสังเกตได้ หรือวัดได้					
เนื้อหาการเรียนรู้	ความคิดเห็น	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
๑. เนื้อหาถูกต้อง ๒. เนื้อหาเรียงลำดับความยากง่าย ๓. เนื้อหาสอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง สารสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้ ๔. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ๕. มีตาราง แผนภูมิประกอบ ตามความเหมาะสม					

กิจกรรมการเรียนการสอน ความคิดเห็น		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
๑. สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา ๒. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๓. สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาการเรียน ๔. สอดคล้องกับความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ๕. กิจกรรมการเรียนการสอนละเอียดชัดเจน					
สื่อการเรียนการสอน ความคิดเห็น		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
๑. สื่อการเรียนมีความเหมาะสมกับจำนวน และวุฒิภาวะของผู้เรียน ๒. ทำให้เกิดความเข้าใจสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหา หรือประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน ๓. เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ หรือมีส่วนร่วม ๔. วิธีใช้สะดวก ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้ได้เอง ๕. มีความทันสมัย ใช้ได้ทุกโอกาส					

การวัดผลและประเมินผล	ความคิดเห็น	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
๑. มีการวัดผลและประเมินผลครบทั้ง ๓ ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตตพิสัย ๒. สัดส่วนของการวัดผลและประเมินผลทั้ง ๓ ด้าน สอดคล้องกับหลักการและเป้าหมายของ ชุดการสอน ๓. การวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และกิจกรรม การเรียนการสอน. ๔. วิธีการวัดผลและประเมินผล เหมาะสมกับ การวัดแต่ละด้าน ๕. การวัดผลและประเมินผลสามารถนำไปใช้ ได้จริง						

ตารางที่ ๕ แสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าดัชนีความไวในการวัดผล (S) ของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ลำดับที่	จำนวนข้อ ที่ตอบถูก pre	จำนวนข้อ ที่ตอบถูก post	P pre	P post	P post - P pre	S
๑	๑	๑๖	๐.๐๖	๑.๐๐	๑.๐๐-๐.๐๖	๐.๙๔
๒	๑	๑๑	๐.๐๖	๐.๖๙	๐.๖๙-๐.๐๖	๐.๖๓
๓	๒	๑๔	๐.๑๓	๐.๘๘	๐.๘๘-๐.๑๓	๐.๗๕
๔	๔	๑๑	๐.๒๕	๐.๖๙	๐.๖๙-๐.๒๕	๐.๔๔
๕	๔	๑๒	๐.๒๕	๐.๗๕	๐.๗๕-๐.๒๕	๐.๕๐
๖	๑	๑๐	๐.๐๖	๐.๖๓	๐.๖๓-๐.๐๖	๐.๕๗
๗	๓	๑๐	๐.๑๙	๐.๖๓	๐.๖๓-๐.๑๙	๐.๔๔
๘	๔	๑๑	๐.๒๕	๐.๖๙	๐.๖๙-๐.๒๕	๐.๔๔
๙	๔	๑๒	๐.๒๕	๐.๗๕	๐.๗๕-๐.๒๕	๐.๕๐
๑๐	๓	๑๒	๐.๑๙	๐.๗๕	๐.๗๕-๐.๑๙	๐.๕๖
๑๑	๒	๐๙	๐.๑๓	๐.๕๖	๐.๕๖-๐.๑๓	๐.๔๓
๑๒	๒	๐๙	๐.๑๓	๐.๕๖	๐.๕๖-๐.๑๓	๐.๔๓
๑๓	๒	๑๐	๐.๑๓	๐.๖๓	๐.๖๓-๐.๑๓	๐.๕๐
๑๔	๔	๑๒	๐.๒๕	๐.๗๕	๐.๗๕-๐.๒๕	๐.๕๐
๑๕	๔	๑๒	๐.๒๕	๐.๗๕	๐.๗๕-๐.๒๕	๐.๕๐
๑๖	๔	๑๐	๐.๒๕	๐.๖๓	๐.๖๓-๐.๒๕	๐.๔๔
๑๗	๔	๑๓	๐.๒๕	๐.๘๑	๐.๘๑-๐.๒๕	๐.๕๖
๑๘	๒	๐๙	๐.๑๓	๐.๕๖	๐.๕๖-๐.๑๓	๐.๔๓
๑๙	๔	๑๑	๐.๒๕	๐.๖๙	๐.๖๙-๐.๒๕	๐.๔๔
๒๐	๔	๑๔	๐.๒๕	๐.๘๘	๐.๘๘-๐.๒๕	๐.๖๓

หมายเหตุ ค่า S ที่มีประสิทธิภาพมีค่า ๐.๔๐ → ๑.๐๐

ตารางที่ ๑๐ แสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าดัชนีความไวในการวัดผล (S) ของแบบประเมินผล
เรื่องสาระของทำนองเพลงลาวพุงดำ

ลำดับที่	จำนวนข้อ ที่ตอบถูก pre	จำนวนข้อ ที่ตอบถูก post	P pre	P post	P post - P pre	S
๑	๔	๑๕	๐.๒๕	๐.๙๔	๐.๙๔-๐.๒๕	๐.๖๙
๒	๓	๑๔	๐.๑๙	๐.๙๘	๐.๙๘-๐.๑๙	๐.๖๙
๓	๑	๑๒	๐.๐๖	๐.๙๕	๐.๙๕-๐.๐๖	๐.๖๙
๔	๑	๐๙	๐.๐๖	๐.๕๖	๐.๕๖-๐.๐๖	๐.๕๐
๕	๒	๑๓	๐.๑๓	๐.๙๑	๐.๙๑-๐.๑๓	๐.๖๘
๖	๐	๐๙	๐.๐๐	๐.๔๔	๐.๔๔-๐.๐๐	๐.๔๔
๗	๐	๐๙	๐.๐๐	๐.๔๔	๐.๔๔-๐.๐๐	๐.๔๔
๘	๒	๑๐	๐.๑๓	๐.๖๓	๐.๖๓-๐.๑๓	๐.๕๐
๙	๐	๐๘	๐.๐๐	๐.๕๐	๐.๕๐-๐.๐๐	๐.๕๐
๑๐	๔	๑๓	๐.๒๕	๐.๙๑	๐.๙๑-๐.๒๕	๐.๕๖

ตารางที่ ๑๑ แสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าดัชนีความไวในการวัดผล (S) ของแบบประเมินผล
เรื่องสาระของทำนองเพลงนางนาค

ลำดับที่	จำนวนข้อ ที่ตอบถูก pre	จำนวนข้อ ที่ตอบถูก post	P pre	P post	P post - P pre	S
๑	๓	๑๕	๐.๑๕	๐.๕๔	๐.๕๔-๐.๑๕	๐.๓๙
๒	๐	๐๑	๐.๐๐	๐.๐๖	๐.๐๖-๐.๐๐	๐.๐๖ *
๓	๔	๑๔	๐.๒๕	๐.๘๘	๐.๘๘-๐.๒๕	๐.๖๓
๔	๐	๐๓	๐.๐๐	๐.๔๔	๐.๔๔-๐.๐๐	๐.๔๔
๕	๒	๑๒	๐.๑๓	๐.๓๙	๐.๓๙-๐.๑๓	๐.๒๖
๖	๐	๐๓	๐.๐๐	๐.๔๔	๐.๔๔-๐.๐๐	๐.๔๔
๗	๒	๑๓	๐.๑๓	๐.๘๑	๐.๘๑-๐.๑๓	๐.๖๘
๘	๑	๑๒	๐.๐๖	๐.๓๙	๐.๓๙-๐.๐๖	๐.๓๓
๙	๓	๑๓	๐.๑๕	๐.๘๑	๐.๘๑-๐.๑๕	๐.๖๖
๑๐	๑	๑๐	๐.๐๖	๐.๖๓	๐.๖๓-๐.๐๖	๐.๕๗

หมายเหตุ ข้อ ๒ มีเครื่องหมาย * หมายความว่า ค่าดัชนีความไวในการวัดผล ต่ำกว่า ๐.๔๐
เป็นข้อสอบที่ขาดประสิทธิภาพ ต้องปรับปรุงแก้ไข

ตารางที่ ๑๒ แสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าดัชนีความไวในการวัดผล (S) ของแบบประเมินผล
เรื่องสาระของทำนองเพลงสร้อยเพลง

ลำดับที่	จำนวนข้อ ที่ตอบถูก pre	จำนวนข้อ ที่ตอบถูก post	P pre	P post	P post - P pre	S
๑	๑	๐๕	๐.๐๖	๐.๕๖	๐.๕๖-๐.๐๖	๐.๕๐
๒	๑	๑๒	๐.๐๖	๐.๗๕	๐.๗๕-๐.๐๖	๐.๖๙
๓	๒	๑๒	๐.๑๓	๐.๗๕	๐.๗๕-๐.๑๓	๐.๖๒
๔	๐	๐๓	๐.๐๐	๐.๔๔	๐.๔๔-๐.๐๐	๐.๔๔
๕	๓	๑๒	๐.๑๙	๐.๗๕	๐.๗๕-๐.๑๙	๐.๕๖
๖	๐	๐๓	๐.๐๐	๐.๔๔	๐.๔๔-๐.๐๐	๐.๔๔
๗	๑	๐๘	๐.๐๖	๐.๕๐	๐.๕๐-๐.๐๖	๐.๔๔
๘	๑	๑๑	๐.๐๖	๐.๖๙	๐.๖๙-๐.๐๖	๐.๖๓
๙	๓	๑๒	๐.๑๙	๐.๗๕	๐.๗๕-๐.๑๙	๐.๕๖
๑๐	๑	๑๐	๐.๐๖	๐.๖๓	๐.๖๓-๐.๐๖	๐.๕๗

- ตารางแสดงผลคะแนนทดสอบ
- คะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
 - คะแนนจากแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด
 - คะแนนจากแบบสังเกตภาคปฏิบัติ
 - คะแนนจากแบบวัดเจตคติ

ตารางที่ ๑๓ แสดงผลคะแนนทดสอบจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และค่าความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

ลำดับที่	แบบทดสอบ ก่อนเรียน	แบบทดสอบ หลังเรียน	ค่าความแตกต่าง (d)	ค่าความแตกต่าง ยกกำลัง ๒ (d ²)	หมายเหตุ
๑	๖	๑๘	๑๒	๑๔๔	
๒	๗	๑๕	๑๒	๑๔๔	
๓	๖	๑๗	๑๑	๑๒๑	
๔	๒	๑๖	๑๔	๑๙๖	
๕	๓	๑๗	๑๔	๑๙๖	
๖	๖	๑๘	๑๒	๑๔๔	
๗	๖	๑๗	๑๑	๑๒๑	
๘	๔	๑๖	๑๒	๑๔๔	
๙	๖	๑๔	๐๘	๐๖๔	
๑๐	๗	๑๖	๐๙	๐๘๑	
๑๑	๔	๑๖	๑๒	๑๔๔	
๑๒	๕	๑๗	๑๒	๑๔๔	
๑๓	๓	๑๖	๑๓	๑๖๙	
๑๔	๘	๑๖	๐๘	๐๖๔	
๑๕	๔	๑๗	๑๓	๑๖๙	
๑๖	๗	๑๘	๑๑	๑๒๑	
๑๗	๖	๑๕	๑๓	๑๖๙	
๑๘	๗	๑๗	๑๐	๑๐๐	
๑๙	๖	๑๔	๐๘	๐๖๔	
๒๐	๕	๑๖	๑๑	๑๒๑	

ลำดับที่	แบบทดสอบ ก่อนเรียน	แบบทดสอบ หลังเรียน	ค่าความแตกต่าง (d)	ค่าความแตกต่าง ยกกำลัง ๒ (d ²)	หมายเหตุ
๒๑	๕	๑๕	๑๐	๑๐๐	
๒๒	๕	๑๖	๑๑	๑๒๑	
๒๓	๒	๑๓	๑๕	๒๒๕	
๒๔	๔	๑๖	๑๒	๑๔๔	
๒๕	๖	๑๕	๑๑	๑๒๑	
๒๖	๓	๑๓	๑๐	๑๐๐	
๒๗	๖	๑๓	๐๗	๐๔๙	
๒๘	๒	๑๖	๑๔	๑๙๖	
๒๙	๒	๑๓	๑๕	๒๒๕	
๓๐	๓	๑๓	๑๐	๑๐๐	
๓๑	๒	๑๖	๑๔	๑๙๖	
๓๒	๖	๑๖	๑๐	๑๐๐	
๓๓	๔	๑๓	๐๙	๐๘๑	
๓๔	๔	๑๖	๑๒	๑๔๔	
๓๕	๖	๑๘	๑๒	๑๔๔	
๓๖	๔	๑๓	๑๓	๑๖๙	
๓๗	๔	๑๕	๑๑	๑๒๑	
๓๘	๓	๑๓	๑๔	๑๙๖	
๓๙	๓	๑๘	๑๕	๒๒๕	
๔๐	๕	๑๕	๑๐	๑๐๐	

ลำดับที่	แบบทดสอบ ก่อนเรียน	แบบทดสอบ หลังเรียน	ค่าความแตกต่าง (d)	ค่าความแตกต่าง ยกกำลัง ๒ (d ²)	หมายเหตุ
๔๑	๔	๑๖	๑๒	๑๔๔	
๔๒	๕	๑๖	๑๑	๑๒๑	
๔๓	๒	๑๑	๐๙	๐๘๑	
๔๔	๔	๑๕	๑๑	๑๒๑	
๔๕	๖	๑๗	๑๑	๑๒๑	
๔๖	๖	๑๘	๑๒	๑๔๔	
๔๗	๓	๑๕	๑๒	๑๔๔	
๔๘	๕	๑๗	๑๒	๑๔๔	
๔๙	๖	๑๖	๑๐	๑๐๐	
๕๐	๕	๑๗	๑๒	๑๔๔	
๕๑	๔	๑๒	๐๘	๐๖๔	
๕๒	๖	๑๘	๑๒	๑๔๔	
๕๓	๕	๑๖	๑๑	๑๒๑	
๕๔	๒	๑๗	๑๕	๒๒๕	
๕๕	๓	๑๕	๑๒	๑๔๔	
๕๖	๕	๑๗	๑๒	๑๔๔	
๕๗	๗	๑๘	๑๑	๑๒๑	
๕๘	๕	๑๖	๑๑	๑๒๑	
๕๙	๖	๑๕	๐๙	๐๘๑	
๖๐	๕	๑๗	๑๒	๑๔๔	

ลำดับที่	แบบทดสอบ ก่อนเรียน	แบบทดสอบ หลังเรียน	ค่าความแตกต่าง (d)	ค่าความแตกต่าง ยกกำลัง ๒ (d ²)	หมายเหตุ
๖๑	๕	๑๕	๑๐	๑๐๐	
๖๒	๒	๑๔	๑๒	๑๔๔	
๖๓	๖	๑๓	๑๑	๑๒๑	
๖๔	๓	๑๘	๑๑	๑๒๑	
๖๕	๖	๑๐	๐๔	๐๑๖	
๖๖	๕	๑๔	๐๙	๐๘๑	
๖๗	๕	๑๖	๑๑	๑๒๑	
๖๘	๖	๑๓	๐๓	๐๔๙	
๖๙	๕	๑๓	๑๒	๑๔๔	
๗๐	๔	๑๓	๑๓	๑๖๙	
๗๑	๔	๑๕	๑๑	๑๒๑	
๗๒	๖	๑๘	๑๒	๑๔๔	
๗๓	๕	๑๕	๑๐	๑๐๐	
๗๔	๔	๑๓	๑๓	๑๖๙	
๗๕	๖	๑๖	๑๐	๑๐๐	
๗๖	๔	๑๕	๑๑	๑๒๑	
๗๗	๕	๑๓	๑๒	๑๔๔	
๗๘	๒	๑๕	๑๓	๑๖๙	
๗๙	๕	๑๓	๑๒	๑๔๔	
๘๐	๖	๑๘	๑๒	๑๔๔	

ลำดับที่	แบบทดสอบ ก่อนเรียน	แบบทดสอบ หลังเรียน	ค่าความแตกต่าง (d)	ค่าความแตกต่าง ยกกำลัง ๒ (d ²)	หมายเหตุ
๘๑	๖	๑๖	๑๐	๑๐๐	
๘๒	๗	๑๕	๐๘	๐๖๔	
๘๓	๖	๑๕	๑๓	๑๖๙	
๘๔	๖	๑๗	๑๑	๑๒๑	
๘๕	๕	๑๐	๐๕	๐๒๕	
๘๖	๗	๑๒	๐๕	๐๒๕	
๘๗	๗	๑๖	๐๙	๐๘๑	
๘๘	๕	๑๖	๑๑	๑๒๑	
๘๙	๕	๑๕	๑๐	๑๐๐	
๙๐	๖	๑๗	๑๑	๑๒๑	
๙๑	๑	๑๘	๑๕	๒๒๕	
๙๒	๔	๑๙	๑๕	๒๒๕	
๙๓	๖	๑๔	๐๘	๐๖๔	
๙๔	๖	๑๘	๑๒	๑๔๔	
๙๕	๔	๑๖	๑๒	๑๔๔	
๙๖	๕	๑๗	๑๒	๑๔๔	
รวม	๔๓๕	๑๕๔๒	๑๐๖๙	๑๒๓๔๕	

ตารางที่ ๑๔ แสดงผลคะแนนการทดสอบ จากแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่
กำหนด แบบสังเกตภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทย และแบบวัดเจตคติ

ลำดับที่	แบบประเมิน (ลาวพุงคำ)	แบบประเมิน (นางนาค)	แบบประเมิน (สร้อยเพลง)	รวม	แบบสังเกต ภาคปฏิบัติ	แบบวัด เจตคติ
๑	๕	๑๐	๑๐	๒๕	๒๖	๑๕
๒	๘	๑๐	๕	๒๓	๒๕	๑๕
๓	๘	๘	๕	๒๕	๒๔	๑๖
๔	๖	๖	๘	๒๒	๒๐	๑๓
๕	๖	๕	๘	๒๔	๒๓	๒๐
๖	๕	๑๐	๑๐	๒๕	๒๕	๑๕
๗	๘	๑๐	๑๐	๒๘	๒๖	๑๓
๘	๘	๘	๕	๒๕	๒๓	๑๘
๙	๕	๖	๕	๒๑	๒๒	๑๕
๑๐	๖	๖	๖	๑๕	๒๑	๑๕
๑๑	๖	๖	๖	๒๐	๒๐	๑๖
๑๒	๖	๕	๘	๒๓	๒๓	๒๐
๑๓	๖	๘	๕	๒๕	๒๖	๑๘
๑๔	๖	๕	๘	๒๔	๒๓	๑๕
๑๕	๘	๘	๕	๒๕	๒๔	๒๐
๑๖	๕	๑๐	๕	๒๘	๒๕	๑๓
๑๗	๕	๑๐	๑๐	๒๕	๒๕	๑๕
๑๘	๖	๕	๕	๒๕	๒๓	๑๘
๑๙	๖	๖	๘	๒๐	๒๐	๑๕
๒๐	๖	๕	๕	๒๕	๒๓	๑๔

ลำดับที่	แบบประเมิน (ลาวพุงคำ)	แบบประเมิน (นางนาค)	แบบประเมิน (สร้อยเพลง)	รวม	แบบสังเกต ภาคปฏิบัติ	แบบวัด เจตคติ
๒๑	บ	บ	ค	๒๑	๒๒	๑๕
๒๒	บ	ค	ฉ	๒๓	๒๔	๑๕
๒๓	บ	บ	ฉ	๑๕	๒๐	๑๖
๒๔	ฉ	ฉ	ค	๒๒	๑๕	๑๗
๒๕	ฉ	ฉ	ค	๒๔	๒๐	๑๕
๒๖	ฉ	ค	ค	๒๖	๒๔	๑๗
๒๗	ฉ	บ	ฉ	๑๕	๒๐	๑๖
๒๘	ฉ	ค	ค	๒๕	๒๕	๑๕
๒๙	ฉ	ฉ	๑๐	๒๖	๒๔	๑๗
๓๐	ค	๑๐	ค	๒๘	๒๕	๑๕
๓๑	ฉ	ค	ฉ	๒๕	๒๔	๑๖
๓๒	บ	ค	ฉ	๒๓	๒๒	๑๗
๓๓	ฉ	ฉ	ฉ	๒๐	๒๑	๑๕
๓๔	ฉ	ค	ค	๒๖	๒๔	๑๖
๓๕	ค	๑๐	ค	๒๗	๒๖	๑๗
๓๖	ฉ	๑๐	ค	๒๗	๒๕	๑๕
๓๗	บ	บ	ฉ	๑๕	๒๒	๒๐
๓๘	ค	ค	๑๐	๒๗	๒๖	๑๗
๓๙	ค	ค	๑๐	๒๗	๒๖	๑๔
๔๐	ฉ	ฉ	ค	๒๔	๒๑	๑๕

ลำดับที่	แบบประเมิน (ลาวพุงคำ)	แบบประเมิน (นางนาค)	แบบประเมิน (สร้อยเพลง)	รวม	แบบสังเกต ภาคปฏิบัติ	แบบวัด เจตคติ
๔๑	๕	๕	๕	๒๓	๒๕	๑๘
๔๒	๘	๕	๕	๒๖	๒๔	๑๕
๔๓	๕	๘	๗	๒๐	๒๓	๑๕
๔๔	๘	๘	๕	๒๕	๒๔	๑๓
๔๕	๖	๘	๑๐	๒๕	๒๒	๑๘
๔๖	๕	๑๐	๑๐	๒๕	๒๖	๑๘
๔๗	๕	๘	๘	๒๕	๒๔	๒๐
๔๘	๕	๘	๕	๒๖	๒๕	๑๓
๔๙	๘	๖	๘	๒๓	๒๒	๑๕
๕๐	๕	๖	๕	๒๕	๒๔	๑๓
๕๑	๓	๘	๗	๒๑	๒๐	๑๔
๕๒	๑๐	๕	๑๐	๒๕	๒๖	๑๕
๕๓	๕	๘	๑๐	๒๓	๒๕	๑๘
๕๔	๘	๘	๑๐	๒๖	๒๔	๑๕
๕๕	๖	๘	๑๐	๒๕	๒๔	๑๘
๕๖	๖	๕	๑๐	๒๖	๒๕	๑๕
๕๗	๑๐	๕	๘	๒๓	๒๔	๑๖
๕๘	๘	๕	๑๐	๒๓	๒๖	๒๐
๕๙	๖	๖	๖	๒๐	๒๓	๑๘
๖๐	๘	๕	๑๐	๒๓	๒๖	๒๐

ลำดับที่	แบบประเมิน (ลาวพุงดำ)	แบบประเมิน (นางนาค)	แบบประเมิน (สร้อยเพลง)	รวม	แบบสังเกต ภาคปฏิบัติ	แบบวัด เจตคติ
๖๑	ณ	๕	ณ	๒๕	๒๓	๑๕
๖๒	ญ	ณ	๕	๒๔	๒๕	๑๖
๖๓	๖	๕	๑๐	๒๕	๒๓	๒๐
๖๔	ณ	๕	๕	๒๖	๒๔	๑๕
๖๕	ณ	๖	๖	๑๗	๒๐	๑๕
๖๖	๖	ญ	ณ	๒๑	๒๒	๑๕
๖๗	ณ	๕	ณ	๒๕	๒๖	๑๕
๖๘	๖	๖	ญ	๑๕	๒๑	๑๗
๖๙	ณ	๕	๕	๒๖	๒๔	๑๘
๗๐	ญ	๕	๕	๒๕	๒๕	๒๐
๗๑	๖	ญ	ญ	๒๐	๒๓	๒๐
๗๒	๕	๕	๕	๒๗	๒๕	๑๗
๗๓	ญ	๕	ณ	๒๔	๒๔	๒๐
๗๔	๕	ณ	๑๐	๒๗	๒๕	๑๕
๗๕	ณ	๕	ณ	๒๕	๒๓	๑๘
๗๖	ญ	๕	๑๐	๒๖	๒๕	๑๕
๗๗	ณ	๕	๕	๒๖	๒๔	๑๗
๗๘	ญ	ณ	๑๐	๒๕	๒๔	๑๔
๗๙	ญ	๕	ณ	๒๔	๒๓	๑๘
๘๐	๕	๑๐	๑๐	๒๙	๒๗	๑๕

ลำดับที่	แบบประเมิน (ลาวพุงดำ)	แบบประเมิน (นางนาค)	แบบประเมิน (สร้อยเพลง)	รวม	แบบสังเกต ภาคปฏิบัติ	แบบวัด เจตคติ
๘๑	๗	๕	๕	๒๕	๒๔	๑๙
๘๒	๖	๕	๘	๒๓	๒๔	๑๕
๘๓	๕	๑๐	๑๐	๒๕	๒๖	๑๗
๘๔	๘	๘	๘	๒๔	๒๒	๑๕
๘๕	๕	๗	๖	๑๘	๒๒	๑๗
๘๖	๖	๘	๗	๒๑	๒๐	๑๙
๘๗	๘	๘	๑๐	๒๖	๒๕	๒๐
๘๘	๕	๗	๗	๑๙	๒๐	๑๕
๘๙	๗	๕	๑๐	๒๖	๒๓	๑๗
๙๐	๗	๕	๕	๒๕	๒๒	๑๖
๙๑	๕	๑๐	๕	๒๐	๒๖	๑๕
๙๒	๕	๑๐	๑๐	๒๕	๒๕	๒๐
๙๓	๖	๕	๗	๒๒	๒๐	๑๗
๙๔	๕	๕	๑๐	๒๐	๒๔	๒๐
๙๕	๘	๘	๕	๒๑	๒๔	๑๙
๙๖	๖	๘	๗	๒๑	๒๐	๑๖
รวม				๒๓๕๒	๒๒๔๕	๑๖๙๙

ภาคผนวก จ

รายนามนักเรียนตัวอย่างประชากร (โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี)

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๒
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๔

ผลการสอบปลายภาคเรียน / ปลายปี ปีการศึกษา 254๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2

เลขที่	ชื่อ - สกุล	ปลายภาคเรียนที่ 1			ปลายภาคเรียนที่ 2			ปลายปี			หมายเหตุ
		100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	
1	ค.ช.กิตติคุณ สมจิตร										2=70-100
2	ค.ช.ทนต์ศักดิ์ สังข์กลัด										1 = 50-69
3	ค.ช.ภูซงศ์ ภู่วง										0 = 0-49
4	ค.ช.ศราบุร แก้วอบเชย										
5	ค.ช.ธรรมรัตน์ เขมวณิช										
6	ค.ช.วรินทร์ สุขประเสริฐ										
7	ค.ช.สิทธิชัย พลัดโชติวงศ์										
8	ค.ช.จตุพร ดิงาม										
9	ค.ช.นิติรัฐ เข้มมะรง										
10	ค.ช.ปรียสุด แก้วสุวรรณ										
11	ค.ช.สมหมาย ไกรประดิษฐ์										
12	ค.ช.โชคชัย ปรีชาวัฒน์										
13	ค.ช.วุฒิชัย แสนบุญส่ง										
14	ค.ช.สิทธิกร น้าวาน										
15	ค.ช.อมรเทพ ถีเกรียงไกร										
16	ค.ช.วิติ หัตถกิจ										
17	ค.ช.นรินทร์ โพธิ์มัน										
18	ค.ช.วิศรุต ข้างแก้ว										
19	ค.ช.สุรศักดิ์ โพธิ์แดง										
20	ค.ช.นที เรืองนัยสุข										
21	ค.ช.สิทธิเมต ทิมปทุม										
22	ค.ช.วิศิษฐ์ มั่งคั่ง										
23	ค.ช.รัชชัย มงคลจันทร์กุล										
24	ค.ช.เฉลิมพล ไข่มทอง										
25	ค.ช.คมวัชร แสงคำคม										
26	ค.ช.กรินทร์ ทองทรัพย์										
27	ค.ญ.กษมกล อ่อนเจริญ										
28	ค.ญ.พุทธิดา พงษ์ไมตรี										
29	ค.ญ.สุนิสา แสงน้ำ										
30	ค.ญ.ชนิษฐา แก้วอบเชย										

ตำแหน่ง

(นายสุพร จังเกียรไกร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

ผลการสอบปลายภาคเรียน / ปลายปี ปีการศึกษา 2540
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2

เลขที่	ชื่อ - สกุล	ปลายภาคเรียนที่ 1			ปลายภาคเรียนที่ 2			ปลายปี			หมายเหตุ
		100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	
31	ด.ญ.ปาริชาติ พุนสะอาด										
32	ด.ญ.มารตี พุทธรักษา										
33	ด.ญ.สมศรี คงกะมร										
34	ด.ญ.อรนุช ดาวอร่าม										
35	ด.ญ.มาลี วิเวก										
36	ด.ญ.อุทุมพร ยอดแก้ว										
37	ด.ญ.พัชรินทร์ น้ำตาล										
38	ด.ญ.ศรีสุดา ประสิทธิ์แสงอารีย์										
39	ด.ญ.วิชุดา ชโลธร										
40	ด.ญ.ศิริมา รงค์กุล										
41	ด.ญ.อภิญา แม้นแก้ว										
42	ด.ญ.ปองทิพย์ บุญศรี										
43	ด.ญ.ภาศิริ ก้อนทอง										
44	ด.ญ.วรรณชนก เจริญทอง										
45	ด.ญ.ฉัฐนิดา แก้วประเสริฐ										
46	ด.ญ.ปวีณา แดงโนรี										
47	ด.ญ.บุญสุภา ศรีทอง										
48	ด.ญ.วรรณวิศา ไกลขัน										

ดำเนินการโดย

(นายสุพร คงเคียรไกร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดป่าอุดมสมพร

ผลการสอบปลายภาคเรียน / ปลายปี ปีการศึกษา 2540

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4

เลขที่	ชื่อ - สกุล	ปลายภาคเรียนที่ 1			ปลายภาคเรียนที่ 2			ปลายปี			หมายเหตุ
		100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	
1	ด.ช.ชวิน เทอดไทย										2=70-100
2	ด.ช.นฤชา หม่อมงาม										1 = 50-69
3	ด.ช.วิวัฒน์ นาทอง										0 = 0-49
4	ด.ช.อัยยรัชต์ คุณมาศ										
5	ด.ช.ดำรงพล โชคเหรียญสุขชัย										
6	ด.ช.มนโฑย ไตรสนธิ์										
7	ด.ช.วิฑูพงษ์ รวยทรัพย์										
8	ด.ช.เอกชัย แก้วพิทักษ์										
9	ด.ช.ณรงค์ขุนพลพันธ์										
10	ด.ช.นพดล ประหยัดผล										
11	ด.ช.ศิริพล แสนบุญส่ง										
12	ด.ช.เรวัตร ปทุมวัฒนเวทย์										
13	ด.ช.สุกฤษฎ์ ปิ่นพุ่มโพธิ์										
14	ด.ช.สมชาย จำรัสเชษฐ										
15	ด.ช.พลากร รักษาวัฒน์										
16	ด.ช.พิรพล ผลเอกประดิษฐ์										
17	ด.ช.ขยยุทธ อินหนู										
18	ด.ช.วรทัต โชคพงษ์										
19	ด.ช.แรมปรีต นราสี										
20	ด.ช.อลงกรณ์ ชุมหประสิทธิ์พร										
21	ด.ช.อำนาจ ยอดดี										
22	ด.ญ.ชลธิชา แข่งขันกิจ										
23	ด.ญ.วัชร ศรีตะ โกเสศ										
24	ด.ญ.สุรางค์ ใจน้ำ										
25	ด.ญ.น้ำทิพย์ สะสมศักดิ์										
26	ด.ญ.เพ็ญภา สร้อย โกลสูง										
27	ด.ญ.วรรณิศา พวงศรี										
28	ด.ญ.อารีวรรณ เหลืองบุญ										
29	ด.ญ.ฉวีวรรณ สมนเจริญ										
30	ด.ญ.พรทิพย์ เปลี่ยนแปลง										

 ดำเนินการโดย

(นายสุพร จึงเกรียงไกร)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

ผลการสอบปลายภาคเรียน / ปลายปี ปีการศึกษา 2540

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4

เลขที่	ชื่อ - สกุล	ปลายภาคเรียนที่ 1			ปลายภาคเรียนที่ 2			ปลายปี			หมายเหตุ
		100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	100	ระดับผลการเรียน	ระดับคุณภาพ	
31	ด.ญ.ศิริณญา กล้าหาญ										
32	ด.ญ.ฤติมาศ กมลกิจการ										
33	ด.ญ.ชาลิณี นามวงษ์										
34	ด.ญ.พรลีนี จิ่งเกรียงไกร										
35	ด.ญ.รัศมี กิจกิติวิริยะ										
36	ด.ญ.สุชาลิณี เลิศสมิทวงศ์										
37	ด.ญ.จารุวดี จิตมะ										
38	ด.ญ.รัตมา จุลวงษ์										
39	ด.ญ.สุจิตราภรณ์ นพขำ										
40	ด.ญ.อริศรา พุ่มกาหลง										
41	ด.ญ.รุ่งหทัย ผลเหม										
42	ด.ญ.มณีนรัตน์ ทองวัฒนา										
43	ด.ญ.กาญจน์ดฐา กลิ่นทอง										
44	ด.ญ.มานิตา นามวงษ์										
45	ด.ญ.ชีวาภรณ์ เผ่าภู										
46	ด.ญ.เมธาวี พุ่มคำ .										
47	ด.ญ.พิชญางาม นุช										
48	ด.ช.ภควัต พรหมเห็ญ										

ผู้อำนวยการโรงเรียน

(นายสมพร จิ่งเกรียงไกร)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

ชุดการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทย

วิชา ดนตรีและนาฏศิลป์
เวลา ๒๗ คาบ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
(จำนวน ๕ ครั้ง)

หลักการและเหตุผล

ดนตรีไทยและเพลงไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติที่สั่งสมและสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่เปิดรับอารยธรรมของชาติตะวันตก ทำให้เกิดผลกระทบต่อเพลงไทยและดนตรีไทยโดยตรง เยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศมองข้ามความสำคัญของเพลงไทยและดนตรีไทยไป ด้วยความรู้สึกละเลยว่าเป็นเรื่องของความล้าหลัง และน่าเบื่อหน่าย แต่ไปให้ความสนใจและความสำคัญกับเพลงและดนตรีในแนวตะวันตกแทน ถึงแม้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีระดับประถมศึกษา ได้กำหนดกิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลงไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปัจจุบัน แต่การเรียนรู้เรื่องเพลงไทยยังคงเป็นเรื่องยากและน่าเบื่อหน่ายสำหรับผู้เรียน เพราะลักษณะเด่นของเพลงไทยคือการเอื้อนเสียง ที่เป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง การจัดการเรียนการสอนตามกิจกรรมนี้มุ่งหวังเพียงให้เด็กขับร้องเพลงได้ โดยไม่คำนึงถึงการเรียนรู้ส่วนประกอบอื่นๆ ที่เป็นเนื้อหาสาระทางดนตรี อันเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะทางดนตรีต่อไป

ทำนองเพลง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของดนตรี การเรียนรู้สาระของทำนองเพลงเป็นการวางพื้นฐานให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะด้านการขับร้องได้ดี เพราะทำนองเพลงไทยมีลีลาและรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว การเรียนรู้สาระของทำนองเพลงไทยทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับระบบเสียงเพลงไทย บันไดเสียงเพลงไทย การดำเนินทำนอง ประโยคเพลง ลูกตกในทำนองเพลง และความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง การสร้างเสริมประสบการณ์ด้านสาระของทำนองเพลงไทย ดังกล่าว ใช้กิจกรรมการขับร้องเป็นสื่อไปสู่ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับสาระของทำนองเพลง ขณะเดียวกันความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนการสอนก็เป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการขับร้องของผู้เรียนให้ เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยนี้ ได้จัดเรียงเนื้อหาความยากง่ายให้เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เนื้อหาการเรียนการสอนและรูปแบบของกิจกรรม ได้จัดเป็นลักษณะประสบการณ์ใหม่ที่ยังไม่ปรากฏในระบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีระดับประถมศึกษา ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องความเบื่อหน่ายที่ผู้เรียนมีต่อเพลงไทย สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้น่าสนใจ และยังช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

ชุดการสอนประกอบคำบรรยายนี้ ใช้ในการเรียนการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทย ในกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการขับร้องเพลงไทย เป็นชุดการสอนสำหรับครูผู้สอนใช้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ระยะเวลาในการสอน ๒๗ คาบ (คาบละ ๒๐ นาที จำนวน ๘ ครั้ง) เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่อันนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจ การพัฒนาทักษะการขับร้องเพลงไทย และส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจเพลงไทยมากขึ้น

จุดประสงค์ทั่วไป

๑. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของเพลงไทย ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
๒. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสาระของทำนองเพลงไทย
๓. เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนเพลงไทย
๔. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอน ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ต่อไป

จุดประสงค์เฉพาะ

เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยแล้ว นักเรียนควรมีความสามารถ ดังนี้

๑. บอกชื่อระดับเสียงเพลงไทยและออกเสียงตามระดับเสียงตัวโน้ตได้
๒. บอกชื่อบันไดเสียงเพลงไทยและชื่อตัวโน้ตในบันไดเสียงได้
๓. อธิบายลักษณะการดำเนินทำนองของเพลงไทยแบบต่างๆ ได้

๔. สามารถเรียงลำดับเสียงจากเสียงต่ำสุดไปถึงเสียงสูงสุดในทำนองเพลงได้
๕. บอกจำนวนประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงได้
๖. บอกหน้าที่ของเสียงลูกตกที่แสดงการจบเพลงได้
๗. บอกความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงของเพลงไทยที่กำหนดได้
๘. ขับร้องเพลงไทยที่กำหนดได้

คู่มือครู

สำหรับครูผู้ใช้ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย

ชุดการสอนนี้สร้างขึ้นสำหรับครูผู้สอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทย โดยสอนผ่านทักษะการขับร้อง ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล เป้าหมาย จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดการสอน และแผนการสอนที่มีรายละเอียดและขั้นตอนของสาระสำคัญของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้เฉพาะ เนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล เป็นชุดการสอนประกอบคำบรรยายที่อำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี

ชุดการสอนประกอบคำบรรยายนี้เหมาะสมกับนักเรียนประถมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่เรียนรู้เรื่องการฟังและการขับร้องเพลงไทยในวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ภายในระยะเวลา ๒๗ คาบการเรียน (คาบละ ๒๐ นาที) หรือ จำนวน ๕ ครั้ง

ข้อเสนอแนะในการใช้ชุดการสอนโดยทั่วไป

๑. ขั้นเตรียมการสอน ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียด ดังนี้

๑.๑ ศึกษาโครงสร้าง จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์การเรียนรู้ และกำหนดการสอน ของชุดการสอน อย่างละเอียดเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

๑.๒ ศึกษาแผนการสอน การดำเนินกิจกรรม แนวปฏิบัติ และข้อกำหนดของครูผู้สอนและนักเรียน ในเรื่องขั้นตอนและระยะเวลา

๑.๓ ตรวจสอบเอกสารประกอบการสอน และสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี

๑.๔ ครูผู้สอนควรรักษาเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมให้เป็นไปตามกำหนดมากที่สุด

๒. ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

๒.๑ ครูผู้สอนสามารถยืดหยุ่นเวลาในการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม

๒.๒ ครูผู้สอนสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาบางตอนได้

๒.๓ ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีหน้าที่ช่วยเหลือนักเรียน ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

๒.๔ ครูผู้สอนควรเตรียมความรู้ในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง สามารถตอบปัญหา หรืออธิบายข้อสงสัยของนักเรียนได้

๒.๕ ในกิจกรรมการเรียนการสอนบางขั้นตอน หากโรงเรียนมีความพร้อมด้านสื่ออุปกรณ์ที่ไม่ได้ระบุในแผนการสอน ก็สามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (over head) เป็นต้น

๓. การประเมินผล

๓.๑ การประเมินผลแต่ละครั้งของการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรเตรียมคำถามเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละครั้ง เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาการเรียนการสอน ลักษณะการใช้คำถามควรมีทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล ประเมินผลด้วยการสังเกต

๓.๒ การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มตามใบงาน ครูผู้สอนควรควบคุมดูแลให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม

๓.๓ การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละตอน และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนของชุดการสอน ควรแจ้งให้นักเรียนทราบขอบเขตของเนื้อหาที่ทำการประเมิน

๓.๔ การประเมินภาคปฏิบัติ (การขับร้อง) ควรประเมินในเวลาดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อกำหนดให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการขับร้องตามใบงาน

คุณสมบัติของผู้ใช้ชุดการสอน

๑. ผู้ใช้ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย ควรเป็นครูผู้สอนวิชาดนตรีระดับประถมศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพลงไทยและดนตรีไทย

๒. ครูผู้สอนควรมีทักษะในการขับร้องเพลงไทยที่กำหนดในแผนการสอน มีความรู้เรื่องระบบเสียง และการอ่านสัญลักษณ์โน้ตดนตรีไทยและสากลเป็นอย่างดี

๓. ครูผู้สอนควรเป็นครูระดับประถมศึกษา ที่เข้าใจธรรมชาติและพฤติกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นอย่างดี

คำชี้แจงเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

ชุดการสอนประกอบคำบรรยายนี้ เป็นชุดการสอนที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหาสาระของทำนองเพลงไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เป็นสำคัญ ขณะเดียวกันก็มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเกิดทักษะในการขับร้องเพลงไทยที่กำหนด และเกิดเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด การวัดผลและการประเมินผลจึงต้องกระทำให้ครอบคลุมทั้ง ๓ ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตตพิสัย และทักษะพิสัย โดยเป็นไปตามน้ำหนักความสำคัญของเนื้อหาการเรียนการสอน ดังนี้.

ประเมินด้านพุทธิพิสัย ร้อยละ ๕๐ โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนด เป็นการกำหนดการประเมินให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของชุดการสอน ที่สร้างขึ้นเพื่อสอนเนื้อหาสาระทางดนตรี และมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่กำหนดให้เรียนรู้ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้การประเมินด้านพุทธิพิสัยมีน้ำหนักความสำคัญเป็นครึ่งหนึ่งของการประเมินทั้งหมด

ประเมินด้านทักษะพิสัย ร้อยละ ๓๐ โดยใช้การสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมด้วยแบบประเมินภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงไทย กิจกรรมและเนื้อหาการเรียนการสอนของชุดการสอนชุดนี้ กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้สาระของทำนองเพลงไทย และใช้ประโยชน์จากเนื้อหาและการฝึกปฏิบัติกิจกรรม นำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปพัฒนาทักษะการขับร้องให้เรียนรู้และปฏิบัติได้ดีขึ้น จึงกำหนดให้การประเมินด้านทักษะพิสัยมีความสำคัญในอันดับรองลงมา

ประเมินด้านจิตตพิสัย ร้อยละ ๒๐ โดยใช้แบบวัดเจตคติของนักเรียน ที่มีต่อชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเพลงไทยในระดับประถมศึกษา นอกเหนือจากมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจแล้ว จุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ในหลักสูตรยังกำหนดให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชมในความงามความไพเราะของเพลงไทย ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม จึงได้กำหนดให้มีการประเมินทางจิตตพิสัยในอันดับความสำคัญที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและชุดการสอน

กำหนดการสอน

ระยะเวลา	เนื้อหาและกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม
๖๐ นาที	ตอนที่ ๑ เพลงลาวพุงดำ	
๑๐ นาที	แผนการสอนที่ ๑ เรื่องระบบเสียงและบันไดเสียงเพลงไทย	
๒๐ นาที	๑. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	รายบุคคล กลุ่มใหญ่
๑๕ นาที	๒. กิจกรรมเรื่องระบบเสียง และการออกเสียงตามระดับเสียงเพลงไทย	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
๑๐ นาที	๓. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงไทย	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
๕ นาที	๔. กิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องระบบเสียง	รายบุคคล
	๕. กิจกรรมสรุปบทเรียน	กลุ่มย่อย
		กลุ่มใหญ่
๖๐ นาที	ตอนที่ ๑ แผนการสอนที่ ๒	
	เรื่อง ช่วงกว้างของเสียง ประโยคเพลง และลูกตก	
	ในทำนองเพลง	
๕ นาที	๑. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	กลุ่มใหญ่ รายบุคคล
๑๐ นาที	๒. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
๒๐ นาที	๓. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการดำเนินทำนองเพลงลาวพุงดำ	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
๒๐ นาที	๔. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง	รายบุคคล
๕ นาที	๕. กิจกรรมสรุปบทเรียน	กลุ่มใหญ่

ระยะเวลา	เนื้อหาและกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม
๖๐ นาที	ตอนที่ ๑ แผนการสอนที่ ๓ เรื่อง ความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง และการ ขับร้องเพลงลาวพุงดำ	
๕ นาที	๑. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	กลุ่มใหญ่ รายบุคคล.
๑๕ นาที	๒. กิจกรรมฝึ กการเอื้อนเสียง	กลุ่มใหญ่
๑๐ นาที	๓. กิจกรรมศึกษาความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง และฝึ กการขับร้องเนื้อร้อง	รายบุคคล กลุ่มใหญ่
๒๐ นาที	๔. กิจกรรมฝึ กปฏิบัติการขับร้องเพลงลาวพุงดำ	กลุ่มย่อย.
๑๐ นาที	๕. กิจกรรมสรุปบทเรียน	รายบุคคล.
๖๐ นาที	ตอนที่ ๒ เพลงนางนาค แผนการสอนที่ ๔ เรื่องบันไดเสียงเพลงไทย และบันได เสียงเพลงนางนาค	
๑๐ นาที	๑. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	กลุ่มใหญ่ รายบุคคล
๑๕ นาที	๒. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงไทย	รายบุคคล กลุ่มใหญ่
๑๕ นาที	๓. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงนางนาค	กลุ่มย่อย
๑๕ นาที	๔. กิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องบันไดเสียง	กลุ่มย่อย
๕ นาที	๕. กิจกรรมสรุปบทเรียน	กลุ่มใหญ่
๖๐ นาที	ตอนที่ ๒ แผนการสอนที่ ๕ เรื่อง ช่วงกว้างของเสียง การดำเนินทำนอง และลูกตก ในทำนองเพลง	
๕ นาที	๑. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	กลุ่มใหญ่
๑๐ นาที	๒. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงใน ทำนองเพลง	กลุ่มใหญ่

ระยะเวลา	เนื้อหาและกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม
๒๐ นาที	๓. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการดำเนินทำนองเพลงนางนาค	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
๒๐ นาที	๔. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
๕ นาที	๕. กิจกรรมสรุปบทเรียน	กลุ่มใหญ่
๖๐ นาที	ตอนที่ ๒ แผนการสอนที่ ๖ เรื่อง ความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง และการขับร้องเพลงนางนาค	
๕ นาที	๑. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	กลุ่มใหญ่
๑๕ นาที	๒. กิจกรรมฝึกการเอื้อนเสียง	กลุ่มใหญ่
๑๐ นาที	๓. กิจกรรมศึกษาความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง และการขับร้องเนื้อร้องเพลงนางนาค	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย รายบุคคล
๒๐ นาที	๔. กิจกรรมฝึกการขับร้องเนื้อร้องเพลงนางนาค	กลุ่มย่อย
๑๐ นาที	๕. กิจกรรมสรุปบทเรียน	รายบุคคล
๖๐ นาที	ตอนที่ ๓ เพลงสร้อยเพลง แผนการสอนที่ ๗ เรื่อง บันไดเสียงเพลงสร้อยเพลง และช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง	
๑๐ นาที	๑. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	กลุ่มใหญ่ รายบุคคล
๑๕ นาที	๒. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงสร้อยเพลง	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
๑๕ นาที	๓. กิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องบันไดเสียงซอล	กลุ่มย่อย
๑๕ นาที	๔. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย รายบุคคล
๕ นาที	๕. กิจกรรมสรุปบทเรียน	กลุ่มใหญ่

ระยะเวลา	เนื้อหาและกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม
๖๐ นาที	ตอนที่ ๓ แผนการสอนที่ ๘	
	เรื่อง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง	
๕ นาที	๑. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	กลุ่มใหญ่
๒๕ นาที	๒. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการดำเนินทำนอง	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
๑๕ นาที	๓. กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องประโยคเพลง และลูกตกในทำนองเพลง	กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย
๑๐ นาที	๔. กิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องประโยคเพลง	กลุ่มย่อย
๕ นาที	๕. กิจกรรมสรุปบทเรียน	กลุ่มใหญ่
๖๐ นาที	ตอนที่ ๓ แผนการสอนที่ ๙	
	เรื่อง ความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง และการขับร้องเพลงสร้อยเพลง	
๕ นาที	๑. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน	กลุ่มใหญ่
๑๕ นาที	๒. กิจกรรมฝึกการเอื้อนเสียง	กลุ่มใหญ่
๑๐ นาที	๓. กิจกรรมศึกษาความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง และการขับร้องเนื้อร้องเพลงสร้อยเพลง	รายบุคคล กลุ่มใหญ่
๑๕ นาที	๔. กิจกรรมฝึกปฏิบัติการขับร้องเพลงนางนาค	กลุ่มย่อย
๑๕ นาที	๕. กิจกรรมสรุปบทเรียน	รายบุคคล

แผนการสอนที่ ๑ เรื่องระบบเสียงและบันไดเสียงเพลงไทย
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องเพลงลาวพุงดำ

สาระสำคัญ ระบบเสียงของเพลงไทยมีระยะห่างของเสียงแต่ละเสียงที่เรียงกันตามลำดับห่างเท่าๆ กัน แต่ละเพลงใช้เสียงโน้ตที่เป็นโน้ตหลัก ๕ เสียง ทำให้เกิดเป็นลักษณะของบันไดเสียงเพลงไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนบอกชื่อระดับเสียงเพลงไทยและออกเสียงตามระดับเสียงตัวโน้ตได้
๒. นักเรียนบอกระดับเสียงของบันไดเสียงโด และออกเสียงตัวโน้ตได้ตามระดับเสียง
๓. นักเรียนสามารถออกเสียงตัวโน้ตที่เรียงกัน ขึ้นคู่เสียง หรือสลับเสียงมากกว่า ๒ เสียงได้ตามระดับเสียง

เนื้อหาการเรียนการสอน

๑. ระบบเสียงของเพลงไทย
๒. บันไดเสียงเพลงลาวพุงดำ

กิจกรรมการเรียนการสอน (๖๐ นาที)

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย
๒. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเรื่องเพลงไทยต่างๆ ไป ที่นักเรียนคุ้นเคย แล้วสนทนาถึงองค์ประกอบเด่นๆ ของเพลง (จังหวะ ทำนอง การเอื้อนเสียง เป็นต้น)

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบเสียงและบันไดเสียงเพลงไทย (๒๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนฟังเพลงลาวพุงดำประกอบแผนภูมิโน้ตเพลง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาลักษณะของทำนองเพลงไทย ที่จำแนกเป็นทำนองเพลงทางร้องและทำนองทางบรรเลง

๒. นักเรียนศึกษาเรื่องระบบเสียงเพลงไทยจากใบความรู้ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงระบบเสียงของทำนองเพลงไทยว่า ระดับเสียงตัวโน้ตมีกี่เสียง การเรียงลำดับเสียงมีลักษณะเช่นไร (ห่างเท่ากันตลอด) นักเรียนฟังเสียงโน้ตทั้ง ๗ เสียงจากเสียงขลุ่ยเพียงออ.

๓. นักเรียนออกชื่อตัวโน้ตทั้ง ๗ เสียงตามระดับเสียงขลุ่ยเพียงออ ปฏิบัติซ้ำหลายๆ ครั้ง และออกเสียงโน้ตตัวอื่นๆ ให้ครบทั้ง ๗ เสียง เมื่อครูตั้งเสียงใดให้เพียงเสียงเดียว

๔. นักเรียนฟังเสียงขลุ่ยเพียงออที่ครูเป่า (โดยไม่ให้นักเรียนมองเห็นขลุ่ย) แล้วช่วยกันตอบว่าเป็นเสียงใดบ้าง เช่น -กรม -มรด -ดมข -มชล -มลข หรืออื่นๆ และสนทนาลักษณะการเกิดทำนองว่าเกิดจากเสียงหลายเสียงหรือเสียงเดียวที่ดำเนินต่อเนื่องกันไปนักเรียนฟังและเปรียบเทียบเสียงที่เป็นทำนองและไม่ใช่ทำนอง

สื่อการเรียนการสอน

๑. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียงเพลงลาวพุงดำ

๒. แผนภูมิโน้ตเพลงลาวพุงดำ

๓. ใบความรู้เรื่องระบบเสียงเพลงไทย

๔. ขลุ่ยเพียงออ

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงไทย (๒๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนศึกษาแผนภูมิเพลงลาวพุงดำ และช่วยกันบอกเสียงโน้ตในทำนองเพลงว่า มีกี่เสียง อะไรบ้าง และเสียงโน้ตใดที่ไม่ปรากฏในทำนองเพลงนี้ นักเรียนศึกษาลักษณะบันไดเสียงโด. และบันไดเสียงเพลงลาวพุงดำ จากใบความรู้เรื่องบันไดเสียง

๒. นักเรียนออกเสียงตามระดับเสียงโน้ตทั้ง ๕ เสียงตามเสียงขลุ่ยเพียงออ แบ่งนักเรียนเป็น ๕ แถว กำหนดให้แต่ละแถวเป็นเสียงโน้ต ค- ร- ม- ซ- และ ล- ตามลำดับ ออกเสียงตามระดับเสียงโน้ตกลุ่มตนเองเมื่อครูชี้ ปฏิบัติซ้ำๆ จนสามารถออกเสียงได้ตรงตามระดับเสียง

๓. นักเรียนฝึกปฏิบัติออกเสียงตัวโน้ตพร้อมๆ กันทั้งชั้น ตามบัตรตัวโน้ตที่ครูชูขึ้น แล้วแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติออกเสียงตามบัตรตัวโน้ตที่ครูแจกให้แต่ละกลุ่มให้ถูกต้องตามระดับเสียง

๔. ตัวแทนกลุ่มนำออกเสียงตามเสียงโน้ตในบัตรตัวโน้ตที่ฝึกปฏิบัติ ทั้งประเภทเสียงเดี่ยว สองเสียง สามเสียง และสี่เสียงกลุ่มละ ๔ บัตร โดยกลุ่มเป็นผู้ตั้งเสียงโน้ตเสียงแรกเอง สมาชิกคนอื่นๆ ออกเสียงตาม

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงลาวพุงดำ

๒. ใบความรู้เรื่องบันไดเสียง

๓. ขลุ่ยเพียงออ

๔. บัตรตัวโน้ต

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องระบบเสียงเพลงไทย (๕ นาที).

ขั้นตอน

๑. นักเรียนทดลองสร้างทำนองเพลงไทยตามความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละกลุ่ม ตามใบงานเรื่องการสร้างทำนองเพลง

๒. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน ครูและสมาชิกคนอื่นๆ ในชั้นเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

สื่อการเรียนการสอน.

๑. ใบงานเรื่องการสร้างทำนองเพลง

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมสรุปทเรียน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องระบบเสียงเพลงไทยและบันไดเสียงโค
๒. มอบหมายงานให้นักเรียนฝึกออกเสียงโน้ตตามระดับเสียงเพลงไทยทั้ง ๗ เสียงเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนการสอน

๑. บัตรตัวโน้ต
๒. ใบความรู้เรื่องระบบเสียงเพลงไทย
๓. ใบความรู้เรื่องบันไดเสียง

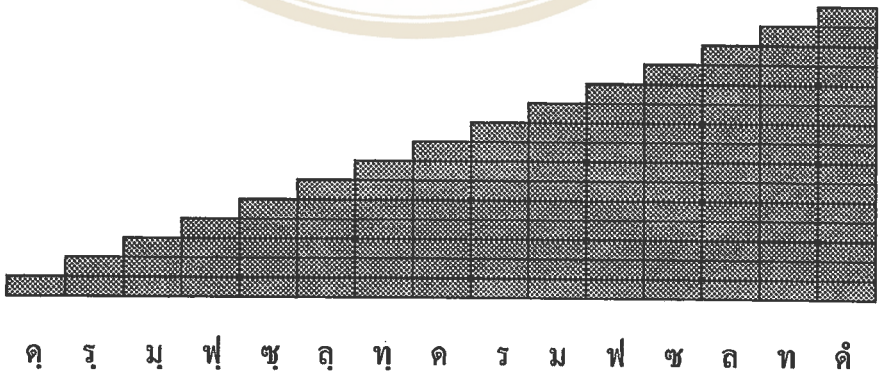
ใบความรู้ที่ ๒

เรื่องระบบเสียงและบันไดเสียงเพลงไทย

ระบบเสียงในทำนองเพลงไทยแบ่งเป็น ๗ เสียง คือ โด- เร- มี- ฟา- ซอล- ลา- และ ที
ระยะห่างของเสียงแต่ละเสียงที่เรียงกันนั้นมีระยะห่างเท่ากันตลอดดังแผนภูมิต่อไปนี้

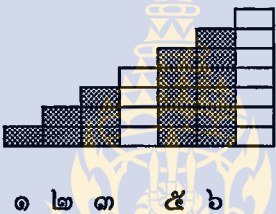
ระบบเสียงของเพลงไทยนั้น สืบเกิดได้จากเครื่องดนตรีไทยที่มีเสียงเรียงต่อเนื่องกัน เช่น
ระนาด ฆ้องวง ปี่ ขลุ่ย จะเข้ เสียงของเครื่องดนตรีเหล่านี้เริ่มที่เสียงโน้ตใดก็ตาม ก็จะมีระยะห่าง
ของเสียงที่เรียงลำดับกันเท่ากันตลอด เสียงของเครื่องดนตรีบางชนิดอาจมีมากกว่า ๗ เสียง ก็เป็น
การเรียงลำดับเสียงที่สูงขึ้นไป ดังแผนผังต่อไปนี้

ใบความรู้ที่ ๓
เรื่องบันไดเสียงในทำนองเพลง

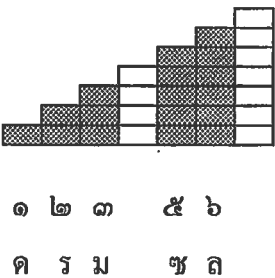
บันไดเสียงเพลงไทย หมายถึง การดำเนินทำนองของเพลงแต่ละเพลงที่มีเสียงหลักที่ใช้อยู่ในทำนองเพลงนั้น ๕ เสียง และมีเสียงที่เป็นเสียงรอง ๒ เสียง หรือทำนองเพลงบางเพลงมีการดำเนินทำนองเพียง ๕ เสียงหลักเท่านั้น ลักษณะของบันไดเสียงเพลงไทยเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิบันไดเสียงเพลงไทย

เสียงโน้ตที่ใช้ในทำนองเพลงลาวพุงดำมีเพียง ๕ เสียงหลัก คือ ด ร ม ซ ล การใช้เสียงโน้ตเช่นนี้เป็นลักษณะของเพลงในบันไดเสียงโด เสียงโน้ตรองของบันไดเสียงโด คือ ฟ และ ท แต่ทำนองเพลงลาวพุงดำใช้เสียงโน้ตเพียง ๕ เสียงเท่านั้น ไม่มีเสียงโน้ต ฟ และ ท ลักษณะของบันไดเสียงโดเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิบันไดเสียงโด

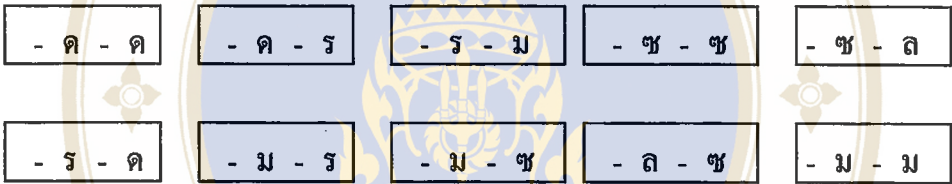

บัตรตัวโน้ต

บัตรตัวโน้ตแบบเสียงเดียว ได้แก่

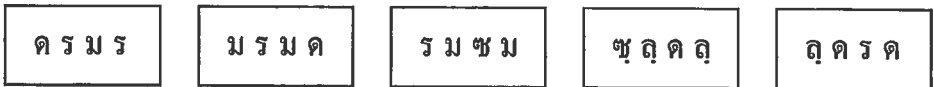
บัตรตัวโน้ตแบบสองเสียง ได้แก่

บัตรตัวโน้ตแบบสามเสียง ได้แก่

บัตรตัวโน้ตแบบสี่เสียง ได้แก่

ใบงานที่ ๑
เรื่องการสร้างทำนองเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. ร่วมกันสร้างข้อตกลงของกลุ่มว่า จะสร้างทำนองเพลงโดยใช้เสียงโน้ตทั้งหมด ๓ เสียง หรือใช้เพียงบางเสียง
๒. นำเสียงโน้ตตามข้อตกลงของกลุ่ม มาเรียงให้เป็นทำนองเพลง โดยใช้เสียงโน้ตเพียง ๑ ตัวโน้ตใน ๑ ห้องเพลง ทั้ง ๔ ห้องเพลงที่สร้างขึ้นอาจมีเสียงโน้ตที่ซ้ำกันบ้างหรือไม่ซ้ำกันเลยก็ได้
๓. ร่วมกันอภิปรายว่า เสียงที่สร้างขึ้นนั้นเป็นทำนองเพลงหรือไม่
๔. บันทึกทำนองลงในแบบฝึกการสร้างทำนองเพลง ส่วนท้ายของบัตรงานนี้
๕. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงานของกลุ่ม โดยจับร้องเป็นทำนองตามระดับเสียงที่สร้างขึ้น

แบบฝึกการสร้างทำนองเพลง

--	--	--	--

แบบทดสอบก่อนเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ลักษณะของบันไดเสียงเพลงไทยมีการเรียงลำดับอย่างไร

ก. ๑ ๒ ๓ ๔ ๕

ข. ๑ ๒ ๓ ๔ ๖

ค. ๑ ๒ ๓ ๕ ๖

ง. ๑ ๒ ๓ ๖ ๗

๒. โน้ตหลักในบันไดเสียงโคคือข้อใด

ก. คร ม ฟ ช

ข. คร ม ฟ ล

ค. คร ม ช ล

ง. คร ม ล ท

๓. ช่วงเสียงที่กว้างที่สุดคือข้อใด

ก. ชู → ช

ข. ค → ช

ค. ล → ริ

ง. ร → ริ

๔. เนื้อร้องเพลงไทยส่วนใหญ่เป็นคำประพันธ์ประเภทใด

ก. ร้อยแก้ว

ข. ร้อยกรอง

ค. ความเรียง

ง. คำบรรยาย

ใช้ข้อเลือกต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๕-๖

ก. บันไดเสียงโด

ข. บันไดเสียงเร

ค. บันไดเสียงซอล

ง. บันไดเสียงที

๕. เพลงลาวพุงดำเป็นเพลงในบันไดเสียงใด

๖. เพลงนางนาคเป็นเพลงในบันไดเสียงใด

๗. เพลงสร้อยเพลงเป็นเพลงในบันไดเสียงใด

๘. เป็นการดำเนินทำนองลักษณะใด

ก. ทิศทางคงที่

ข. ทิศทางขึ้น

ค. ทิศทางลง

ง. เสียงขึ้นคู่ ๓ กระโดด

๙. เป็นการดำเนินทำนองลักษณะใด

ก. ทิศทางคงที่

ข. ทิศทางขึ้น

ค. ทิศทางลง

ง. เสียงขึ้นคู่ ๓ กระโดด

๑๐. การดำเนินทำนองแบบเสียงขึ้นคู่ ๕ กระโดดคือข้อใด

ก.

ข.

ค.

ง.

๑๑. ข้อใดมีการดำเนินทำนองเช่นเดียวกับ

ก.

ข.

ค.

ง.

๑๒. การดำเนินทำนองในข้อใดแตกต่างจากพวก

ก.

ข.

ค.

ง.

๑๓. ประโยคเพลงมีความสัมพันธ์กับอะไร

ก. จังหวะฉิ่ง

ข. จังหวะหน้าทับ

ค. ท่อนเพลง

ง. เนื้อร้อง

๑๔. จังหวะหน้าทับปรบไ้ ๑ จังหวะ มีความยาวเท่าไร

ก. ๑ ห้องเพลง

ข. ๔ ห้องเพลง

ค. ๖ ห้องเพลง

ง. ๘ ห้องเพลง

ใช้ข้อเลือกต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๑๕-๑๗

- ก. ถูกเท่า

ข. ถูกตก
- ค. ถูกหมด

ง. ถูกลือ

๑๕. เสียงสุดท้ายของประโยคเพลงเรียกว่าอย่างไร

๑๖. เสียงที่เติมลงไปเพื่อให้ได้จังหวะครบถ้วนเรียกว่าอย่างไร

๑๗. การดำเนินทำนองแบบ

คํ ํ รํ คํ ํ ล	คํ ํ ช ํ ล คํ ํ	คํ ํ รํ คํ ํ ล	คํ ํ ช ํ ล คํ ํ
----------------	-----------------	----------------	-----------------

 เรียกว่าอย่างไร.

๑๘. การจบแบบสมบูรณ์มีลักษณะเช่นไร

- ก. จบด้วยเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียง

ข. จบด้วยเสียงที่ ๒ ของบันไดเสียง
- ค. จบด้วยเสียงที่ ๕ ของบันไดเสียง

ง. จบด้วยเสียงสุดท้ายของบันไดเสียง

๑๙. การขับร้องเพลงไทยส่วนที่ไม่ใช่เนื้อร้องใช้วิธีใด

- ก. การออมเสียง

ข. การเอื้อนเสียง
- ค. การเจี๊ยบเสียง

ง. การร้องซ้ำเนื้อร้อง

๒๐. ช่วงกว้างของระดับเสียงในทำนองเพลงมีผลกับอะไร

- ก. การบันทึกโน้ต

ข. การบรรเลง
- ค. การขับร้อง

ง. การจดจำ

ใบเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน.

กิจกรรมการเรียนรู้การสนทนาสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

๑. ก
๒. ก
๓. ก
๔. ข
๕. ก
๖. ก
๗. ก
๘. ก
๙. ง
๑๐. ก
๑๑. ง
๑๒. ก
๑๓. ข
๑๔. ง
๑๕. ข
๑๖. ก
๑๗. ง
๑๘. ก
๑๙. ข
๒๐. ก

แผนการสอนที่ ๒ เรื่องช่วงเสียง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องเพลงลาวพุงดำ

สาระสำคัญ เพลงลาวพุงดำมีการดำเนินทำนองหลายลักษณะ และมีลูกตกของทำนองเพลง
ที่ทำหน้าที่ดำเนินทำนองและทำหน้าที่จบเพลงตามหลักเกณฑ์ของเพลงไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนบอกและเรียงลำดับเสียง โน้ตจากเสียงต่ำสุดไปหาเสียงสูงสุดในทำนองเพลงได้
๒. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะการดำเนินทำนองของเพลงลาวพุงดำได้
๓. นักเรียนบอกลูกตกของประโยคเพลง และลูกตกที่แสดงลักษณะการจบของทำนองเพลงได้
๔. เมื่อมอบหมายให้ศึกษาแผนภูมิโน้ตเพลงไทยในบันไดเสียงโด นักเรียนสามารถบอกจำนวนประโยคเพลง และลูกตกของประโยคเพลงที่กำหนดได้

เนื้อหาการเรียนการสอน

๑. ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง
๒. การดำเนินทำนองของเพลงลาวพุงดำ
การดำเนินทำนอง คือ การที่เสียงเคลื่อนไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ได้แก่
 - ทิศทางขึ้น
 - ทิศทางลง
 - ทิศทางคงที่
 - ทิศทางที่เป็นเสียงขึ้นคู่กระโดด
 - การดำเนินทำนองแบบมีลูกลื้อ
๓. ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

กิจกรรมการเรียนการสอน (๖๐ นาที)

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ทบทวนความรู้เดิมเรื่องระบบเสียงเพลงไทยและบันไดเสียงโด โดยการซักถาม
๒. เลือกผู้นำออกเสียงตัวโน้ตตามบัตรตัวโน้ตที่สุ่มจากกองและให้สมาชิกในชั้นออกเสียงตามให้ถูกต้องตามระดับเสียง

สื่อการเรียนการสอน

๑. บัตรตัวโน้ต

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียง ประโยคเพลง และลูกตกในทำนองเพลง. (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนฟังเพลงลาวพุงดำจากแถบบันทึกเสียง และเคาะจังหวะตามเบาๆ
๒. นักเรียนศึกษาทำนองเพลงลาวพุงดำจากแผ่นภูมิโน้ตเพลง ฝึกร้องทำนองเพลงพร้อมๆ ครู และทำจังหวะประกอบเบาๆ
๓. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๓ กลุ่ม ศึกษาทำนองเพลงลาวพุงดำประกอบแผ่นภูมิโน้ตเพลง. หาวาเสียงที่สูงที่สุด เสียงที่ต่ำที่สุด ในทำนองเพลงเป็นเสียงโน้ตใด และช่วงต่ำสุดไปถึงสูงสุดของทำนองเพลงนั้นมีระยะห่างกันกี่ช่วงเสียง กลุ่มละ ๑ เรื่องตามลำดับ
๔. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน ครูและสมาชิกในชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายว่าถูกต้องหรือไม่ เพียงใด โดยศึกษาข้อมูลจากใบความรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง.

สื่อการเรียนการสอน

๑. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียง
๒. แผ่นภูมิโน้ตเพลงลาวพุงดำ
๓. ใบความรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการดำเนินทำนองเพลงลาวพุงดำ (๒๐ นาที)
ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงลักษณะการดำเนินทำนองของเพลงไทยต่างๆ ไปว่า มี ทิศทางขึ้น ทิศทางลง ทิศทางคงที่ ทิศทางที่เป็นขั้นคู่ และการดำเนินทำนองแบบลูกลื้อ

๒. นักเรียนศึกษาเรื่องการดำเนินทำนองจากใบความรู้เรื่อง การดำเนินทำนองเพลงลาวพุงดำ

๓. นักเรียนฝึ กออกเสียง ตามระดับเสียงการดำเนินทำนองแต่ละลักษณะของทำนองเพลงลาวพุงดำพร้อมๆ กันทั้งชั้น

สื่อการเรียนการสอน

๑. ใบความรู้เรื่องการดำเนินทำนองเพลงลาวพุงดำ

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องประโยคและเสียงลูกตกในทำนองเพลง (๒๐ นาที)
ขั้นตอน

๑. นักเรียนศึกษาเรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง โดยครูอธิบายประกอบแผนภูมิโน้ตเพลงลาวพุงดำ และร่วมกันอภิปรายว่า ลูกตกของเพลงลาวพุงดำมีโน้ตเสียงใดบ้าง และลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงนั้นแสดงการจบอย่างสมบูรณ์หรือไม่ เปรียบเทียบคำตอบที่ได้จากการอภิปรายกับใบความรู้เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

๒. แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาทำนองเพลงอื่นๆ ได้แก่ เพลงลาวครวญ เพลงลาวซ้อย เพลง ล่องน่านเล็ก และเพลงลาวเล่นน้ำ กลุ่มละ ๑ เพลง ตามใบงานเรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

๓. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน ครูและสมาชิกคนอื่นๆ ในชั้น ร่วมกันอภิปรายว่าถูกต้องหรือไม่ เพียงใด หากมีข้อผิดพลาดให้ทุกคนช่วยกันชี้แนะให้ถูกต้อง

สื่อการเรียนการสอน

๑. ใบความรู้เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

๒. ใบงานเรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมสรุปทบทวน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาสาระเรื่อง ช่วงกว้างของเสียง การดำเนินทำนอง และ ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงลาวพุงดำจากแผนภูมิเพลง โดยการตอบคำถามพร้อมๆ กันทั้งชั้น

๒. มอบหมายให้นักเรียนฝึ กออกเสียงการดำเนินทำนองลักษณะต่างๆ ของเพลงลาว พุงดำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงลาวพุงดำ

เสียง - ด - ร มีซ้ำกัน ๒ ห้องเพลง เสียง - ช - ล มี ๑ ห้องเพลง ทั้ง ๒ ลักษณะ เป็นเสียงที่เรียงจากระดับเสียงที่ต่ำกว่าไปหาระดับเสียงที่สูงกว่า การดำเนินทำนองแบบทิศทางขึ้น เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้คือ

๓. ทิศทางลง หมายถึง ลักษณะการดำเนินทำนองภายในห้องเพลงหรือต่างห้องเพลงที่ต่อเนื่องกัน ที่มีระดับเสียงต่ำกว่าเสียงเดิม การดำเนินทำนองของเพลงลาวพุงดำที่มีลักษณะเป็นทิศทางลง ได้แก่

และ

- ม - ร

- ร - ด

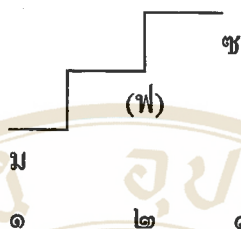
การดำเนินทำนองใน ๒ ห้องเพลงที่ยกมาเป็นเสียงที่เรียงจากเสียงที่สูงกว่ามาหาเสียงที่ต่ำกว่า ในห้องเพลงที่ ๑ เสียง ม สูงกว่าเสียง ร และในห้องเพลงที่ ๒ เสียง ร สูงกว่าเสียง ด ลักษณะการดำเนินทำนองเช่นนี้เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

๔. ทิศทางที่เป็นเสียงขึ้นคู่กระโดด หมายถึง การดำเนินทำนองจากโน้ตเสียงหนึ่งไปยังโน้ตอีกเสียงหนึ่งที่สูงกว่าหรือต่ำกว่ามากกว่าหนึ่งขั้น เป็นคู่ ๓ หรือมากกว่านั้น ซึ่งเรียกเป็นคู่กระโดด ทำนองเพลงลาวพุงดำมีการดำเนินทำนองแบบเสียงขึ้นคู่กระโดด คือ

- - - ม - - - ช

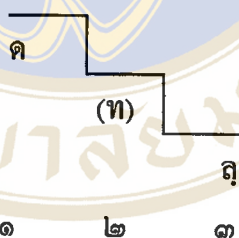
การดำเนินทำนองจากระดับเสียง ม ไปหาระดับเสียง ซ นั้น เป็นเสียงกระโดดขึ้นมีระยะห่างกัน ๓ เสียง คือ ม เป็นเสียงที่ ๑ ฟ เสียงที่สองเป็นเสียงที่ถูกข้ามไป และ ซ เป็นเสียงที่ ๓ การดำเนินทำนองจากเสียง ม ไปหาเสียง ซ จึงเป็นแบบเสียงขึ้นคู่ ๓ เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้คือ

ลักษณะการดำเนินทำนองที่เป็นเสียงขึ้นคู่กระโดดลง ได้แก่

เสียง ถ ในห้องเพลงที่ ๒ เป็นเสียง ถ ต่ำ ซึ่งมีระดับเสียงต่ำกว่าเสียง ค ในห้องที่ ๑ ดังนั้น การดำเนินทำนองจากเสียง ค ไปหาเสียง ถ จึงกระโดดข้ามเสียง ท เป็นการดำเนินทำนองของขึ้นคู่ ๓ เช่นกัน เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

๕. การดำเนินทำนองแบบมีลูกล้อ หมายถึง การดำเนินทำนองของกลุ่มที่เป็นผู้นำบรรเลงล่วงหน้าไปก่อน แล้วกลุ่มที่เป็นผู้ตามจึงบรรเลง “ล้อ” ตามไป หรือหากเป็นเพลงขับร้องดนตรีจะบรรเลงทำนองล่วงหน้าไปก่อน แล้วผู้ขับร้องก็จะร้องตาม ในทำนองเพลงลาวพุงดำมีการดำเนินทำนองแบบมีลูกล้อ คือ

ร ม ชม	ร ม ชม	ด ร ม ร	ด ร ม ร	ถ ด ร ค	ถ ด ร ค	ซ ถ ด ถ	ซ ถ ด ถ
--------	--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ใบความรู้ที่ ๔

เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง

แผนภูมิโน้ตเพลงลาวพุงดำ

-	+	-	+	-	+	-	+
- ด - ด	- - - ด	- - - ม	- - - ซ	- - -	- ม - ร	- - - ม	- - -
- - - ร	- ด - ร	- - - ด	- - - ถ	- - -	ร ม ซ ม	- - -	ด ร ม ร
- - -	ถ ด ร ด	- - -	ซ ถ ด ถ	- ซ - ถ	- ด - ร	- ร - ด	- - - ด

จากแผนภูมิโน้ตเพลงลาวพุงดำนี้ มีเสียงที่ใช้อยู่ในทำนองเพลง ๕ เสียง คือ ด ร ม ซ ถ แต่เสียง ซ ของทำนองเพลงนี้มี ๒ ระดับเสียง คือ ซ ต่ำ และ ซ กลาง ระดับเสียงต่ำสุดของทำนองเพลงอยู่ที่เสียง ซ ต่ำ ระดับเสียงสูงสุดของทำนองเพลงอยู่ที่เสียง ซ กลาง เมื่อนำเสียงทุกระดับเสียงในทำนองเพลงมาเรียงลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงเป็นดังนี้

ซ ถ (ทุ) ด ร ม (ฟ) ซ
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘

เรียงลำดับเสียงสูง-ต่ำในบรรทัด ๕ เส้น ได้ดังนี้

ซ ถ ทุ ด ร ม ฟ ซ

จากเสียง ซ ต่ำ ไปหาเสียง ซ กลาง มีระยะห่างกันเพียง ๘ ระดับเสียง จึงถือได้ว่าเพลงลาวพุงดำเป็นเพลงที่มีระยะห่างของเสียงไม่กว้างนัก เหมาะสำหรับใช้เป็นเพลงขับร้อง เพราะผู้ ขับร้องสามารถออกเสียงในระดับเสียงต่ำสุดและระดับเสียงสูงสุดของทำนองเพลงได้อย่างสบายๆ

ใบความรู้ที่ ๖
เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงลาวพุงดำ

ประโยคเพลง

ประโยคเพลง คือ การแบ่งทำนองเพลงออกเป็นส่วนๆ ส่วนของทำนองเพลงที่มีความหมายสมบูรณ์และแสดงการสิ้นสุดข้อความในตัวเองเรียกว่า “ประโยคเพลง” โดยปกติประโยคเพลงไทยมีความยาวเท่ากับ ๑ จังหวะหน้าทับของเพลงนั้น เพลงลาวพุงดำใช้จังหวะหน้าทับลาว ซึ่ง ๑ จังหวะหน้าทับมีความยาวเท่ากับ ๔ ห้องเพลงไทย ดังนี้

- ดิง - โฉะ		- ดิง - ดิง		- - - ทั้ง		- ดิง - ทั้ง									
ห้องเพลงที่ ๑		๒		๓		๔									
ดังนั้น เพลงลาวพุงดำจึงประกอบด้วยประโยคเพลงทั้งสิ้น ๖ ประโยค คือ															
-		+		-		+		-		+		-		+	
๑(-ค -ค		- - - ค		- - - ม		- - - ช)		๒(- - - -		- ม - ร		- - - ม)		- - - -)	
๓(- - - ร		- ค - ร		- - - ค		- - - ล)		๔(- - - -		ร ม ช ม		- - - -		ค ร ม ร)	
๕(- - - -		ล ค ร ค		- - - -		ช ล ค ล)		๖(-ช -ล		- ค - ร		- ร - ค		- - - ค)	

ลูกตกในทำนองเพลง

ลูกตก หมายถึง เสียงโน้ตตัวสุดท้ายของประโยคเพลง เพลงลาวพุงดำมี ๖ ประโยคเพลง ลูกตกจึงต้องมี ๖ เสียง และโดยปกติของเพลงไทย ลูกตกของทำนองเพลงจะเป็นเสียงของโน้ตใดโน้ตหนึ่งในบันไดเสียงนั้น เพลงลาวพุงดำเป็นเพลงในบันไดเสียงโดที่มีเสียงโน้ตหลัก ๕ เสียง คือ ค- ร- ม- ช- ล- ดังนั้น ลูกตกในทำนองเพลงลาวพุงดำจึงเป็นเสียงโน้ตในบันไดเสียงโด (เสียงโน้ตในวงกลม) คือ

ประโยคเพลงที่ ๑	ลูกตกเป็นเสียง ช
ประโยคเพลงที่ ๒	ลูกตกเป็นเสียง ม
ประโยคเพลงที่ ๓	ลูกตกเป็นเสียง ล
ประโยคเพลงที่ ๔	ลูกตกเป็นเสียง ร
ประโยคเพลงที่ ๕	ลูกตกเป็นเสียง ค
ประโยคเพลงที่ ๖	ลูกตกเป็นเสียง ค

ลูกตกในประโยคเพลงทั้ง ๖ ประโยค มีลูกตกที่ซ้ำกัน คือ เสียง ล ในประโยคอื่นๆ เป็นลูกตกประโยคละ ๑ เสียง คือ ช ม ร ด และเสียงทั้งหมดอยู่ในบันไดเสียงโด

ลูกตกที่เป็นเสียงสุดท้ายในทำนองเพลงจะทำหน้าที่จบเพลง การจบอย่างสมบูรณ์นั้นการดำเนินทำนองของเพลงต้องไปจบลงที่เสียงที่ ๑ ของบันไดเสียงนั้นๆ หากเพลงดำเนินทำนองไปหาเสียงอื่นๆ ในบันไดเสียงนั้นถือว่าเป็นการจบแบบไม่สมบูรณ์ เพลงลาวพุงดำจบลงที่เสียงโด ซึ่งเป็นเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียง จึงถือว่าลูกตกของทำนองเพลงลาวพุงดำทำหน้าที่จบอย่างสมบูรณ์ ประโยคเพลงที่เป็นประโยคสุดท้ายของการดำเนินทำนองเพลงลาวพุงดำ คือ

เสียงที่

เสียงเคลื่อนจากเสียงที่ ๕ ไปหาเสียงที่ ๖ เสียงที่ ๑ เสียงที่ ๒ และจบลงในเสียงที่ ๑

ใบงานที่ ๒
เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. ศึกษาทำนองเพลงลาวครวญ เพลงลาวจ้อย เพลงล่องน่านเล็ก และเพลงลาวเล่นน้ำจากแผนภูมิเพลง กลุ่มละ ๑ เพลงตามที่กำหนดให้

๒. ร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

๒.๑ เพลงที่กำหนดให้ประกอบด้วยกี่ประโยคเพลง

๒.๒ ลูกตกของประโยคเพลงมีกี่เสียง อะไรบ้าง

๒.๓ ลูกตกของประโยคเพลงเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเพลงไทยหรือไม่ (ลูกตกทุกเสียงอยู่ในบันไดเสียงของเพลงที่กำหนดหรือไม่)

๒.๔ ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงเป็นเสียงใด และทำหน้าที่จบเพลงแบบใดสมบูรณ์หรือไม่
สมบูรณ์ อธิบาย

๓. ตอบคำถามข้อ ๒.๑-๒.๔ ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้

๔. ส่งตัวแทน ๑ คน นำเสนอผลงานเรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงหน้าชั้นเรียน.

แผนภูมิโน้ตเพลงไทยที่เป็นเพลงในบันไดเสียงโด

เพลงลาวครวญ

- - - -	- - - -	- ช้ - มี	รี ค รี มี	- - - -	ซ ล ค รี	- ค - มี	รี รี รี รี
- - - ซ	- ซ ซ ซ	ล ซ ม ซ	- ล - ค	- - - ค	- ค ค ค	มี มี ช้ มี	รี ค - รี

เพลงลาวจ้อย

ท่อน ๑

- - - ค	ร ม - ร	- - - -	- ม - ร	- ม ร ค	ร ม - ร	ม ร ค ร	- ม - ซ
- - - ม	ซ ล - ซ	- - - ม	ร ค ร ม	- - ซ ล	- ค - ร	ม ร ค ล	- ค - ซ

ท่อน ๒

- - - ซ	ซ ซ ซ ซ	- ซ - ล	ค ร ม ล	- - ซ ม	- - ซ ล	ซ ล ค ล	- ซ ซ ซ
- - - ซ	ซ ซ ซ ซ	ม ร ม ค	- ร - ม	- - - -	- ค - ร	ม ร ค ร	- ม - ค

เพลงต้องน่านเส็ก

- - - -	- มี รี ค	- - ล ซ	ม ซ ล ค	- ซ ล ซ	- ค - ล	- - ซ ม	- ร ม ซ
- - - -	- ค รี มี	- - ช้ มี	รี ค รี มี	- ค รี มี	- ซ - ล	- - ค ซ	ม ซ ล ค

เพลงลาวเล่นน้ำ

- - - -	- - - -	- ค ร ม	- ซ - ล	- ค - -	มี มี ช้ รี	มี รี ค ล	ซ ม - ซ
- - - -	- - - -	- ม ม ม	- ร - ม	- ซ - -	มี รี ค ล	ค ล ซ ม	ร ค - ร
- - - -	- - - -	ซ ร ม ซ	ม ร ค ล	- - ค ล	ซ ม ซ ล	- ค - ร	ค ม ร ร
- - - -	- - - -	- ม - ร	ซ ม ม ม	- ม - ร	ซ ม ม ม	- - - ร	ค ม ร ค

กระดาษคำตอบ
เรื่อง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

กลุ่มที่ -----

เพลงที่กำหนดให้ศึกษา คือ เพลง.....

- ๑. เพลงที่กำหนดให้ศึกษาประกอบด้วย.....ประโยคเพลง
- ๒. ลูกตกของประโยคเพลงมี.....เสียง
ได้แก่.....
- ๓. ลูกตกของประโยคเพลงเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเพลงไทยหรือไม่
ตอบ.....
- ๔. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงคือเสียง.....ทำหน้าที่จบแบบ.....
เพราะ.....

ใบเฉลย

เรื่อง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

กลุ่มที่ ๑ เพลงลาวครวญ

๑. เพลงที่กำหนดให้ศึกษาประกอบด้วย ๔ ประโยคเพลง
๒. ลูกตกของประโยคเพลงมี ๔ เสียง
ได้แก่ ม ร ค ร
๓. ลูกตกของประโยคเพลงเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเพลงไทยหรือไม่
ตอบ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ เพราะเป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงโด
๔. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงคือเสียง ร ทำหน้าที่จบแบบ ไม่สมบูรณ์
เพราะ การจบแบบสมบูรณ์ต้องจบด้วยเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียง คือ เสียงโด
แต่ ร เป็นเสียงที่ ๒ ของบันไดเสียง จึงจบแบบไม่สมบูรณ์

ใบเฉลย

เรื่อง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

กลุ่มที่ ๒ เพลงดาวจ้อย

๑. เพลงที่กำหนดให้ศึกษาประกอบด้วย ๘ ประโยคเพลง
๒. ลูกตกของประโยคเพลงมี ๘ เสียง
ได้แก่ ร ช ม ซ ล ช ม ค
๓. ลูกตกของประโยคเพลงเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเพลงไทยหรือไม่
ตอบ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ เพราะเป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงโด
๔. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงคือเสียง ค ทำหน้าที่จบแบบ สมบูรณ์
เพราะ การจบแบบสมบูรณ์ต้องจบด้วยเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียง คือ เสียงโด

ใบเฉลย
เรื่อง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

กลุ่มที่ ๓ เพลงต้องน่านเล็ก

๑. เพลงที่กำหนดให้ศึกษาประกอบด้วย ๕ ประโยคเพลง
๒. ลูกตกของประโยคเพลงมี ๔ เสียง
ได้แก่ ค ช ม ค
๓. ลูกตกของประโยคเพลงเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเพลงไทยหรือไม่
ตอบ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ เพราะเป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงโด
๔. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงคือเสียง ค ทำหน้าที่จบแบบ สมบูรณ์
เพราะ การจบแบบสมบูรณ์ต้องจบด้วยเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียง คือ เสียงโด

ใบเฉลย
เรื่อง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

กลุ่มที่ ๔ เพลงลาวเล่นน้ำ

๑. เพลงที่กำหนดให้ศึกษาประกอบด้วย ๘ ประโยคเพลง
๒. ลูกตกของประโยคเพลงมี ๘ เสียง
ได้แก่ ล ช ม ร ล ร ม ค
๓. ลูกตกของประโยคเพลงเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเพลงไทยหรือไม่
ตอบ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ เพราะเป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงโด
๔. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงคือเสียง ค ทำหน้าที่จบแบบ สมบูรณ์
เพราะ การจบแบบสมบูรณ์ต้องจบด้วยเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียง คือ เสียงโด

แผนการสอนที่ ๓ เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องเพลงลาวพุงดำ

สาระสำคัญ ลักษณะเด่นของเพลงไทย คือ การเอื้อนเสียง การขับร้องเพลงไทยจึงมี เนื้อร้องไม่มากนัก แต่ใช้การเอื้อนเสียงให้ทำนองแต่ละท่อนของเพลงสัมพันธ์และจบลงพร้อมกับเนื้อร้องแต่ละคำกลอน และใช้วิธีร้องซ้ำทำนองเดิมจนจบเนื้อความของบทเพลง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนบอกได้ว่าเนื้อร้องส่วนใดและการเอื้อนเสียงตอนใดเป็นทำนองเดียวกัน
๒. นักเรียนนำวิธีการขับร้องและการเอื้อนเสียงของคำกลอนที่ ๑ ไปใช้ในการขับร้องเนื้อร้องของคำกลอนที่ ๒ ๓ และ ๔ ได้
๓. นักเรียนขับร้องเพลงลาวพุงดำได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะ

เนื้อหาการเรียนการสอน

๑. ความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง
๒. การขับร้องเพลงลาวพุงดำ

กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ทบทวนเรื่องระบบเสียงเพลงไทย บันไดเสียง การดำเนินทำนอง และลูกตกในทำนองเพลง โดยการซักถามประกอบแผนภูมิเพลงลาวพุงดำ
๒. ครูและนักเรียนสนทนาถึงลักษณะของทำนองเพลงและเนื้อร้องของเพลงต่างๆ ไป ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อภิปราย (การขับร้องเนื้อร้องต้องให้เสียงของคำร้องเป็นไปตามระดับเสียงของทำนองเพลง)

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิเพลงลาวพุงดำ

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมฝึกการเอื้อนเสียง (๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนฟังเพลงลาวพุงดำจากแถบบันทึกเสียง เปรียบเทียบกับทำนองเพลงในแผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลง พร้อมทำจังหวะประกอบเบาๆ และสนทนาถึงการเอื้อนเสียง
๒. นักเรียนอ่านเนื้อร้องเป็นวรรคตามลักษณะการขับร้องพร้อมๆ กันทั้งชั้น จากแผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลง ทำจังหวะประกอบการอ่าน และสนทนาถึงความหมายของเนื้อร้อง
๓. นักเรียนฝึกปฏิบัติการเอื้อนเสียงตามครูที่ละวรรคของการเอื้อน โดยเปรียบเทียบกับทำนองของเสียงโน้ต จนสามารถเอื้อนเสียงได้ถูกต้อง

สื่อการเรียนการสอน.

๑. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียง
๒. เครื่องทำจังหวะ (ฉิ่ง หรือ กรับ)
๓. แผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลง

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมศึกษาความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนศึกษาถึงความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงจากใบความรู้เรื่อง ความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงลาวพุงดำ
๒. นักเรียนฝึกร้องเพลงลาวพุงดำเฉพาะเนื้อร้องในบรรทัดที่ ๑ (คำกลอนที่ ๑) โดยร้องตามครูที่ละวรรค และร้องพร้อมๆ กันจนสามารถขับร้องได้

สื่อการเรียนการสอน

๑. ใบความรู้เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงลาวพุงดำ
๒. แผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลงลาวพุงดำ

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมฝึกปฏิบัติการขับร้องเพลงลาวพุงดำ (๒๐ นาที)

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๓ กลุ่ม ทดลองปฏิบัติขับร้องเพลงลาวพุงดำคำกลอนที่ ๒ ๓ และ ๔ กลุ่มละ ๑ คำกลอนตามลำดับ ประกอบแผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลง แล้วนำเสนอทีละกลุ่ม
๒. ครูและสมาชิกในชั้นเรียน ร่วมกันพิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสมของการขับร้องด้านทำนอง จังหวะ ระดับเสียง และการเอื้อนเสียง แล้วปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลงลาวพุงดำ

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมสรุปบทเรียน (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนขับร้องเพลงลาวพุงดำทั้งเพลงพร้อมๆ กันทั้งชั้น ตามแถบบันทึกเสียง
๒. นักเรียนทำแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงลาวพุงดำ
๓. ครูมอบหมายให้นักเรียน ไปฝึกร้องเพลงลาวพุงดำเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลงลาวพุงดำ และแถบบันทึกเสียงเพลงลาวพุงดำ
๒. แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงลาวพุงดำ
๓. เครื่องทำจังหวะ

ใบความรู้ที่ ๓
เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง

เนื้อร้องเพลงลาวพุงดำเป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง แบ่งเป็นวรรคหน้าและวรรคหลัง คำประพันธ์ ๒ วรรค (วรรคหน้าและวรรคหลัง) รวมเรียกว่า ๑ คำกลอน เนื้อร้องเพลงลาวพุงดำมี ๘ วรรค หรือ ๔ คำกลอน ดังนี้

อันเพลงไทย ไพเราะ เสนาะเลิศ	ควรต้องเทิด หุ่นไว้ มิให้สูญ	คำกลอนที่ ๑
เป็นวัฒนธรรม ประจำไทย อันไพบุลย์	เจดจัญญู คู่ชาติ บ้านเมืองมา	คำกลอนที่ ๒
มีทำนอง หลายอย่าง ท่านสร้างไว้	แม่ใส่ใจ ช่วยกัน หมั่นศึกษา	คำกลอนที่ ๓
จะช่วยเสริม ศิลปะไทย ให้วัฒนา	เกียรติดำรง ก้องฟ้า ชาติเรอ	คำกลอนที่ ๔

เพลงลาวพุงดำเป็นเพลงที่มีทำนองท่อนเดียว ดังนั้น คำกลอนที่ ๑ ๒ ๓ และ ๔ จึงขับร้องโดยใช้ทำนองเดียวกัน หรือซ้ำทำนองกัน

ความหมายของเนื้อร้อง

เนื้อร้องเพลงลาวพุงดำ กล่าวถึงเพลงไทย ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติอย่างหนึ่ง ที่มีความไพเราะ ประณีต ควรค่าแก่การศึกษาและส่งเสริมให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติสืบไป

โอกาสในการนำไปใช้ เป็นเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงละคร

๓

-	+	-	+	-	+	-	+
- - - มี	-ทำ- นอง	- - -หลาย	- - -อย่าง	- - - -	ท่านสร้าง	- - -ไว้	- - - -
- - - ค	- ค - ค	- - ร ม	ช - - ร	ม - - -	- ช มร	ม - - ช	ม - - -
-แม่ - ใส	- - -ใจ	- - -ช่วย	- - -กัน	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- ม - ค	- - - ร	- - - ค	ถู - - ค	- - - -	ร ม ช ม	- - - -	ค ร ม ร
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	ถู ค ร ค	- - - -	ช ู ถู ค ถู	- ม ช ู ถู	- ค - ร	- - - ค	-ค ร ม ร ค

๔

-	+	-	+	-	+	-	+
-จะ -ช่วย	- - -เสริม	- - - คิล	ล ป ไทย	- - - -	-ให้- วัฒน	-ณะ - นา	- - - -
- ค - ค	ถู - ค ร	- - - ช	-มร - ม	- - - -	- ช ู ค ช	- ม - ม	- - - -
- - -เกียรติ	- ดำ - รง	- - - ก้อง	- - - ฟ้า	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - ค	- ร - ร	- - - ค	ถู - - ค ร	ถู - - -	ร ม ช ม	- - - -	ค ร ม ร
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	-ชา - ตรี	- - - เอย
- - - -	ถู ค ร ค	- - - -	ช ู ถู ค ถู	- ม ช ู ถู	- ค - ร	- ร - ร	- ร ม ร ค

- แทนเสียงจิ่ง

+ แทนเสียงจ๊ับ

แบบประเมินผล
เรื่อง ภาระของทำนองเพลงลาวพุงดำ.

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. เสียงโน้ตในทำนองเพลงลาวพุงดำมีกี่เสียง

ก. ๔ เสียง

ข. ๕ เสียง

ค. ๖ เสียง

ง. ๗ เสียง

๒. การดำเนินทำนองแบบทิศทางคงที่ของเพลงลาวพุงดำคือข้อใด

ก.

-	ม	-	ร	-	-	-	ม
---	---	---	---	---	---	---	---

ข.

-	-	-	ร	-	ด	-	ร
---	---	---	---	---	---	---	---

ค.

-	ด	-	ด	-	-	-	ด
---	---	---	---	---	---	---	---

ง.

-	ด	-	ร	-	ร	-	ด
---	---	---	---	---	---	---	---

๓. ทำนองเพลงลาวพุงดำประกอบด้วยกี่ประโยคเพลง

ก. ๓ ประโยคเพลง

ข. ๖ ประโยคเพลง

ค. ๑๒ ประโยคเพลง

ง. ๒๔ ประโยคเพลง

๔. เทคนิคการดำเนินทำนองแบบลูกล่อสำหรับการขับร้องเพลงลาวพุงดำคือข้อใด

ก. ผู้ร้องขับร้องนำไปก่อนแล้วดนตรีจึงบรรเลงตามเป็นทำนองเดียวกัน

ข. ผู้ร้องขับร้องนำไปก่อนแล้วดนตรีจึงบรรเลงไปอีกแบบ.

ค. ผู้ร้องขับร้องไปพร้อมๆ กับดนตรี

ง. ผู้ร้องขับร้องจนจบท่อนเพลงแล้วดนตรีจึงบรรเลงรับ

๕. เนื้อร้องเพลงลาวพุงดำประกอบด้วยกี่คำกลอน

ก. ๑ คำกลอน

ข. ๒ คำกลอน

ค. ๓ คำกลอน

ง. ๔ คำกลอน

๖. เนื้อร้องใดขับร้องด้วยทำนองเดียวกัน

- ก. อันเพลงไทยไพเราะ กับ ควรต้องเทิดทูนไว้
 ข. อันเพลงไทยไพเราะ กับ แม่ใส่ใจช่วยกัน
 ค. อันเพลงไทยไพเราะ กับ มีทำนองหลายอย่าง
 ง. อันเพลงไทยไพเราะ กับ เจิดจรัญคู่ชาติ

๙. เนื้อร้องเพลงลาวพุงดำ ไม่ได้ กล่าวถึงสิ่งใด

- ก. หลักการขับร้องเพลงไทย ข. ความไพเราะของเพลงไทย
 ค. ความหลากหลายของทำนองเพลงไทย ง. เพลงไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

๑๐. คำเอื้อน “เอื้อเอื้อเอื้อเอื้อ” ตรงกับเสียงโน้ตในข้อใด

ก.

ข.

ค.

ง.

๑๑. ช่วงกว้างของระดับเสียงในทำนองเพลงลาวพุงดำคือข้อใด

ก. ด---- ถ

ข. ด---- ๕

ค. ๕---- ๕

ง. ถ---- ๕

๑๒. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงในทำนองเพลงลาวพุงดำคือเสียงโน้ตใด

ก. ๕

ข. ม

ค. ร

ง. ด

ใบเฉลย
แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงลาวพุงดำ

๑. ข
๒. ก
๓. ข
๔. ก
๕. ง
๖. ก
๗. ก
๘. ง
๙. ก
๑๐. ง

แผนการสอนที่ ๔ เรื่องบันไดเสียงเพลงไทย

กิจกรรมการเรียนรู้สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องเพลงนางนาค

สาระสำคัญ บันไดเสียงเพลงไทย เป็นลักษณะการใช้ระดับเสียงที่เป็นโน้ตหลักในทำนองเพลงแต่ละเพลง ที่มีการเรียงลำดับเสียงตัวโน้ตแบบ บันไดเสียง ๕ เสียง.

จุดประสงค์การเรียนรู้.

๑. เมื่อกำหนดเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียง นักเรียนสามารถเรียงลำดับเสียงตัวโน้ตในบันไดเสียงนั้นๆ ได้ถูกต้อง
๒. นักเรียนบอกบันไดเสียงเพลงนางนาค และออกเสียงตัวโน้ตในบันไดเสียงได้ถูกต้อง.

เนื้อหาการเรียนการสอน.

๑. บันไดเสียงเพลงไทย
๒. บันไดเสียงเพลงนางนาค

กิจกรรมการเรียนการสอน (๖๐ นาที)

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. ทบทวนความรู้เดิมเรื่องบันไดเสียงโด ด้านการเรียงลำดับเสียงตัวโน้ต และชื่อตัวโน้ตในบันไดเสียงด้วยการซักถาม.
๒. สนทนาถึงระดับเสียงในทำนองเพลงไทยอื่นๆ ว่า เพลงไทยเป็นเพลงในบันไดเสียงโด ทุกเพลงหรือไม่ เพลงที่ไม่ใช่เพลงในบันไดเสียงโด จัดเป็นเพลงในบันไดเสียงอื่นได้อย่างไร ยึดกฎเกณฑ์อะไร

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงนางนาค

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงไทย (๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนศึกษาเรื่องบันไดเสียงเพลงไทยจากใบความรู้ ช่วยกันตอบคำถามและบอกชื่อเสียงตัวโน้ตในแต่ละบันไดเสียงว่าประกอบด้วยเสียงใดบ้าง.

๒. ออกเสียงในบันไดเสียงต่างๆ พร้อมๆ กันซ้ำๆจนสามารถออกเสียงและเรียงลำดับเสียงโน้ตในบันไดเสียงต่างๆ ได้ถูกต้อง

๓. สุ่มตัวอย่างนักเรียนให้เป็นผู้กำหนดบันไดเสียง และให้สมาชิกในชั้นเรียนออกเสียงโน้ตในบันไดเสียงนั้นๆ ให้ครบและถูกต้องตามระดับเสียง

สื่อการเรียนการสอน.

๑. ใบความรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงไทย

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงนางนาค (๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนฟังเพลงนางนาคประกอบแผนภูมิโน้ตเพลง สังเกตจังหวะและระดับเสียงในทำนองเพลง.

๒. นักเรียนช่วยกันหาว่า เสียงโน้ตในเพลงนางนาคมีกี่เสียง อะไรบ้าง เสียงโน้ตใดที่ไม่ปรากฏในทำนองเพลง และช่วยกันพิจารณาว่า ควรจัดอยู่ในบันไดเสียงอะไร

๓. ให้นักเรียนเปรียบเทียบเสียงโน้ตในเพลงนางนาคกับเพลงลาวพุงดำว่ามีเสียงใดที่เหมือนกัน เสียงใดที่แตกต่างกัน (เสียงฟา) เสียงใดเป็นโน้ตหลัก และเสียงใดเป็นโน้ตรอง

สื่อการเรียนการสอน.

๑. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียงเพลงนางนาค

๒. แผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

๓. แผนภูมิโน้ตเพลงลาวพุงดำ

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องการสร้างทำนองเพลงในบันไดเสียงโด (๑๕ นาที) ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนา และอภิปรายถึงระดับเสียงในบันไดเสียงต่างๆ ว่าสามารถสร้างเป็นทำนองเพลงได้ด้วยการนำเสียงโน้ตเหล่านั้นมาเรียงต่อเนื่องกันในลักษณะต่างๆ และบรรจุเสียงลงในห้องเพลง (ห้องเพลงไทย) เพื่อให้เกิดจังหวะของทำนอง.

๒. แบ่งกลุ่มนักเรียนใช้เสียงโน้ตในบันไดเสียงของเพลงนางนาค (บันไดเสียงโด) สร้างทำนองเพลงไทยประมาณ ๔ ห้องเพลงไทย ตามใบงานเรื่องการสร้างทำนองเพลงในบันไดเสียงโด.

๓. นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครูและสมาชิกในชั้นเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตัวแทนกลุ่มนำออกเสียงทำนองที่คิดขึ้นสมาชิกคนอื่นๆ ออกเสียงตามพร้อมๆ กัน

สื่อการเรียนการสอน.

๑. ใบงานเรื่องการสร้างทำนองเพลงในบันไดเสียงโด

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมสรุปทบทวน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของบันไดเสียงเพลงไทย ชื่อบันไดเสียงเพลงไทย และบันไดเสียงเพลงนางนาค ประกอบใบความรู้เรื่องบันไดเสียง.

๒. มอบหมายให้นักเรียนฝึกปฏิบัติออกเสียงโน้ตในบันไดเสียงต่างๆ ของเพลงไทยเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนการสอน.

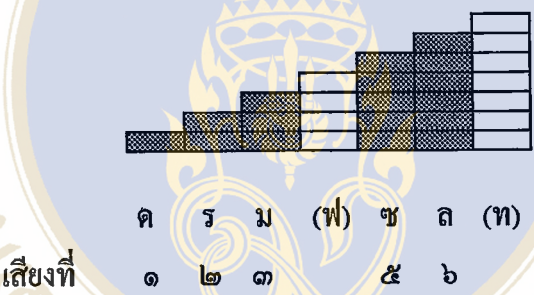
๑. ใบความรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงไทย
๒. ใบความรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงนางนาค

ใบความรู้ที่ ๕
เรื่องบันไดเสียงเพลงไทย

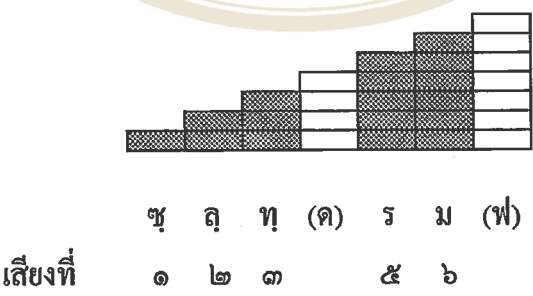
บันไดเสียงเพลงไทย

บันไดเสียงเพลงไทย คือ เสียงโน้ตในทำนองเพลงที่มีการใช้เสียง ๓ เสียงเรียงติดต่อกันข้าม ๑ เสียง และอีก ๒ เสียงเรียงติดกันเป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆเกิดเป็นลักษณะที่เรียกว่า “บันไดเสียง” บันไดเสียงของเพลงไทยเป็นบันไดเสียงตามลักษณะของบทเพลง แบ่งเป็นบันไดเสียงต่างๆ ดังนี้

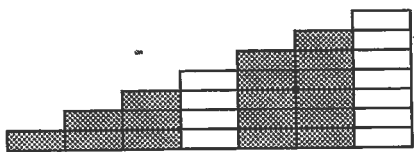
๑. บันไดเสียงโด คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ค- ร- ม- ช- ล- เป็นโน้ตหลัก และใช้โน้ต ฟ- ท- เป็นโน้ตรอง เช่น เพลงสำเนียงลาว (เพลงไทยที่ขึ้นต้นชื่อเพลงด้วยคำว่า ลาว) เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงเชิดจีน ฯลฯ บันไดเสียงโดเรียงลำดับเสียงดังนี้

๒. บันไดเสียงซอล คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ช- ล- ท- ร- ม- เป็นโน้ตหลัก และใช้โน้ต ค- ฟ- เป็นโน้ตรอง เช่น เพลงหน้าพาทย์ต่างๆ บันไดเสียงซอลเรียงลำดับเสียงดังนี้

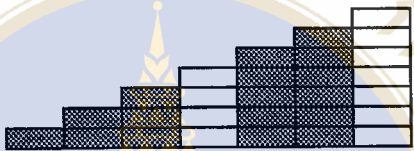
๓. บันไดเสียงฟา คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ฟ- ช- ล- ค- ร- เป็นโน้ตหลัก และใช้โน้ต ท- ม- เป็นโน้ตรอง เช่น เพลงสำเนียงเขมร (เพลงที่ขึ้นต้นชื่อเพลงด้วยคำว่า เขมร) เพลงปี่คลั่ง เพลงไล่พระจันทร์ ฯลฯ บันไดเสียงฟาเรียงลำดับเสียงดังนี้

ฟ ช ล (ท) ค ร (ม)

เสียงที่ ๑ ๒ ๓ ๕ ๖

๔. บันไดเสียงที คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ท- ค- ร- ฟ- ช- เป็นโน้ตหลัก และใช้โน้ต ม- ล- เป็น โน้ตรอง เช่นเพลง สุดสงวน นางครวญ มอญมอบเรื่อ ฯลฯ บันไดเสียงทีเรียงลำดับเสียงดังนี้

ท ค ร (ม) ฟ ช (ล)

เสียงที่ ๑ ๒ ๓ ๕ ๖

๕. บันไดเสียงเร คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ร- ม- ฟ- ล- ท- เป็นโน้ตหลัก และใช้โน้ต ช- ค- เป็น โน้ตรอง เช่นเพลงทยอยเขมร ทยอยโน ฯลฯ บันไดเสียงเรเรียงลำดับเสียงดังนี้

ร ม ฟ (ช) ล ท (คั)

เสียงที่ ๑ ๒ ๓ ๕ ๖

ใบความรู้ที่ ๑๐
เรื่องเพลงและแผนภูมิเพลงนางนาค

เพลงอัตราสองชั้น หน้าทับปรบไก่

ไก่เอ๋ย ไก่แจ้
โก่งคอ เรือรื่อง ชรื่องสำเนียง
ถ้าตัวเรา เหล่าน้ำหมันนีก
ไม่มากนัก สักวัน ละสองครั้ง

ถึงยามจัน จันแซ่ กระชั้นเสียง
ฟังเพียง บรรเลง วังเวงดัง
ถึงคุณครู ผู้ฝึก สอนสั่ง
คงตั้ง แต่สุข ทุกวันเอย

ทำนองหลักทางรื่อง

-	+	-	+	-	+	-	+
- - - ซ	- - - ซ	- คํ - ล	- ซ - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- - - ม
- - - ซ	- - - ร	- - - ฟ	- - - ซ	- คํ - ล	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ล
- - - ล	- ล - ล	- คํ - ล	- - - ล	- - - ร	- คํ - ล	- - - ซ	- - - ม
- - - ซ	- ซ - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ล	- - - ค	- - - ร
- - - ซ	- - - ซ	- คํ - ล	- ซ - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- - - ม
- - - ม	- ม - ม	- ค - ค	- - - ร	- ม - ซ	- ม - ร	- - - ค	- - - ล
- - - ค	- - - ซ	- - - ค	- - - ค	- - - ล	- ซ - ค	- - - ร	- - - ม
- - - ซ	- ซ - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ล	- - - ค	- - - ร

ทำนองเพลงทางบรรเลง

-	+	-	+	-	+	-	+
- - - ซ	- ซ ซ ซ	- รํ คํ ล	- ซ - ม	- ล ซ ม	- ร - ค	- ซ - ค	- ร - ม
- ฟ - ซ	ล ซ ฟ ม	ร ค ร ม	ร ม ฟ ซ	- รํ คํ ล	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ล
ล ซ ล ล	ล คํ ล ล	คํ ล ซ ฟ	ล ซ คํ ล	ซ ล คํ ร	มํ รํ คํ ล	คํ ซ ล ซ	คํ ล ซ ม
- - - ซ	- ซ ซ ซ	ล ซ คํ ล	ซ ม - ร	- ม - ร	- ค - ล	- - - ร	ล ค - ร
- - - ซ	- ซ ซ ซ	- รํ คํ ล	- ซ - ม	- ล ซ ม	- ร - ค	- ซ - ค	- ร - ม
ล ซ ม ซ	ร ม ซ ล	รํ คํ ล คํ	ซ ล คํ ร	- ม - ซ	ล ซ ม ร	ซ ม ร ค	ม ร ค ล
ค ร ม ร	ค ทุ ล ซ	ล ซ ม ซ	คํ ซ ล คํ	ซ ล คํ ร	มํ รํ คํ ล	คํ ซ ล ซ	คํ ล ซ ม
- - - ซ	- ซ ซ ซ	ล ซ คํ ล	ซ ม - ร	- ม - ร	- ค - ล	- - - ร	ล ค - ร

- แทนเสียงฉิ่ง + แทนเสียงฉาบ

ใบงานที่ ๓
เรื่องการสร้างทำนองเพลงในบันไดเสียงโด

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. ฝีกออกเสียงโน้ตในบันไดเสียงโด คือ ด- ร- ม- ซ- ล- พร้อมๆ กันทั้งกลุ่ม หลายๆ ครั้งจนสามารถออกเสียงได้ถูกต้องตามระดับเสียง
๒. สมาชิกในกลุ่มทุกคนช่วยกันสร้างทำนองเพลงไทยตามข้อกำหนดต่อไปนี้
 - ๒.๑ เสียงที่นำมาสร้างทำนองเป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงโด คือ ด- ร- ม- ซ- ล- โดยอาจใช้ทุกเสียงหรือบางเสียงก็ได้
 - ๒.๒ ทำนองเพลงที่สร้างขึ้นมีความยาว ๔ ห้องเพลงไทย
 - ๒.๓ จำนวนเสียงโน้ตภายในห้องเพลง กำหนดให้ใช้ตัวโน้ตห้องเพลงละ ๒ ตำแหน่งเสียง อาจเป็นเสียงโน้ตเดียวกันหรือต่างกันได้
 - ๒.๔ ต้องสามารถออกเสียงตัวโน้ตขับร้องเป็นทำนองเพลงได้
๓. เขียนทำนองเพลงที่สร้างขึ้นลงบนกระดาษท้ายใบงานนี้
๔. สมาชิกในกลุ่มทั้งหมดนำเสนอผลงานด้วยการขับร้องเสียงโน้ตเป็นทำนองเพลง

แบบฝึ กการสร้างทำนองเพลง

- □ - □	- □ - □	- □ - □	- □ - □
---------	---------	---------	---------

แผนการสอนที่ ๕ เรื่องช่วงเสียง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องเพลงนางนาค

สาระสำคัญ เพลงนางนาคมีการดำเนินทำนองหลายลักษณะ และมีลูกตกในทำนองเพลงที่
ทำหน้าที่ดำเนินทำนอง และทำหน้าที่จบเพลงตามหลักเกณฑ์ของเพลงไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถเรียงลำดับเสียงต่ำสุดไปหาเสียงสูงสุดในทำนองเพลงตามที่กำหนดได้
๒. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะการดำเนินทำนองของเพลงนางนาคได้
๓. นักเรียนบอกจำนวนประโยคเพลง ลูกตกในทำนองเพลง และลูกตกที่แสดงการจบของ
ทำนองเพลงได้

เนื้อหาการเรียนการสอน.

๑. ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง

๒. การดำเนินทำนองของเพลงนางนาค

เพลงนางนาคมีการดำเนินทำนองไปในทิศทางหลายลักษณะ คือ

- ทิศทางคงที่
 - ทิศทางขึ้น
 - ทิศทางลง
 - ทิศทางที่เป็นเสียงขึ้นคู่กระโดด
 - รูปแบบการชำระระดับเสียงทำนองเพลง
๓. ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน (๖๐ นาที)

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ทบทวนเรื่องบันไดเสียงเพลงไทยด้วยการซักถาม

๒. ทบทวนเรื่องบันไดเสียงเพลงนางนาคด้วยการซักถาม ฝึ กออกเสียงโน้ตในบันไดเสียงเพลงนางนาค (บันไดเสียงโด) ซ้ำหลายๆ ครั้ง และฝึ กออกเสียงโน้ตที่มีในทำนองเพลงทั้งหมดตามแผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลง (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนฟังเพลงนางนาคท่อน ๑ และท่อน ๒ (เพลงขับร้อง) จากแถบบันทึกเสียงและเคาะจังหวะตามเบาๆ

๒. นักเรียนศึกษาทำนองเพลงนางนาคจากแผนภูมิโน้ตเพลง ฝึ กร้องทำนองเพลงพร้อมครู และทำจังหวะประกอบเบาๆ

๓. นักเรียนศึกษาเสียงโน้ตในทำนองเพลงนางนาคจากแผนภูมิ ช่วยกันหาว่า เสียงที่สูงที่สุด เสียงที่ต่ำที่สุด ในทำนองเพลงเป็นเสียงโน้ตใด และช่วงต่ำสุดไปถึงสูงสุดของทำนองเพลงนั้นมีระยะห่างกันกี่ช่วงเสียง

๔. ตรวจสอบความเข้าใจ โดยศึกษาจากใบความรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลงนางนาค และฝึ กออกเสียงตัวโน้ตจากเสียงต่ำสุดไปจนถึงเสียงที่สูงที่สุดในทำนองเพลงพร้อมๆ กันทั้งชั้น

สื่อการเรียนการสอน

๑. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียง

๒. แผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

๓. ใบความรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลงนางนาค

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการดำเนินทำนองเพลงนางนาค (๒๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงลักษณะการดำเนินทำนองของเพลง ที่มีทิศทางคงที่ ทิศทางขึ้น ทิศทางลง การดำเนินทำนองไปหาเสียงขึ้นคู่ ตามที่เรียนไปแล้ว แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียน พิจารณาการดำเนินทำนองของเพลงนางนาคกลุ่มละ ๑ ลักษณะจากแผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค ตัวแทนกลุ่มนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย และตรวจสอบความถูกต้องโดยศึกษาจากใบความรู้เรื่องการดำเนินทำนองเพลงนางนาค

๒. นักเรียนสังเกตทำนองเพลงนางนาคในแผนภูมิโน้ตเพลง แล้วครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงรูปแบบของทำนองเพลงนางนาคท่อน ๑ และท่อน ๒ ว่า การดำเนินทำนองทั้ง ๒ ท่อน มีความเหมือนและความแตกต่างอย่างไร นักเรียนศึกษาจากใบความรู้เรื่องการดำเนินทำนองเพลงนางนาค

๓. นักเรียนฝึ กออกเสียงตามระดับเสียงในทำนองเพลงทั้งรูปแบบการขึ้นระดับเสียง และรูปแบบที่แตกต่างออกไป ปฏิบัติซ้ำๆ จนถูกต้อง

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

๒. ใบความรู้เรื่องการดำเนินทำนองเพลงนางนาค

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง (๒๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูอธิบายถึงความสัมพันธ์ของประโยคเพลงกับจังหวะหน้าทับเพลงไทย

๒. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน เรื่องประโยคเพลง และลูกตกในทำนองเพลงนางนาค

๓. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงนางนาค เพื่อ

ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจว่าถูกต้องหรือไม่ เพียงใด

๓. แบ่งนักเรียนเป็น ๒ กลุ่ม ฝึกร้องทำนองเพลงนางนาคกลุ่มละ ๑ ประโยคเพลง ให้ต่อเนื่องและสลับกันไปจนจบเพลง

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

๒. ใบความรู้เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงนางนาค

๓. ใบงานเรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงนางนาค

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมสรุปบทเรียน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระเรื่อง การดำเนินทำนอง ช่วงกว้างของเสียง ประโยคเพลง และลูกตกในทำนองเพลง ด้วยการตอบคำถามจากแผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค พร้อมๆ กันทั้งชั้น

๒. มอบหมายให้นักเรียนฝึ กออกเสียงโน้ตทั้ง ๑ เสียง และฝึ กออกเสียง การดำเนิน ทำนองลักษณะต่างๆ เป็นการบ้าน

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

ใบความรู้ที่ ๑๒
เรื่องการดำเนินทำนองเพลงนางนาค

การดำเนินทำนองเพลงนางนาค

เพลงนางนาคมีการดำเนินทำนองไปในทิศทางลักษณะต่างๆ คือ

๑. ทิศทางคงที่ หมายถึง เสียงในทำนองเพลงที่มีการดำเนินทำนองในระดับเสียงเดียวกัน ไม่สูงขึ้นหรือต่ำลง ภายในห้องเพลงเดียวกันและห้องเพลงอื่นที่ต่อเนื่องกัน ทำนองเพลงนางนาคที่มีทิศทางคงที่ ได้แก่

- - - ม	- ม - ม
- - - ซ	- ซ - ซ
- - - ล	- ล - ล

การดำเนินทำนองของโน้ตทั้ง ๓ เสียง คือ ม ซ ล เป็นการดำเนินทำนองในลักษณะเดียวกัน คือ ระดับเสียงคงเดิม ไม่สูงขึ้นหรือต่ำลง เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

ม ม ม ซ ซ ซ ล ล ล

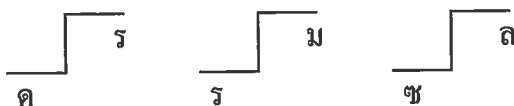
๒. ทิศทางขึ้น หมายถึง ลักษณะการดำเนินทำนองภายในห้องเพลง หรือจากห้องเพลงหนึ่ง ไปอีกห้องเพลงหนึ่ง ที่มีระดับเสียงเรียงสูงขึ้นกว่าเสียงเดิม การดำเนินทำนองของเพลงนางนาคที่มีลักษณะเป็นทิศทางขึ้น ได้แก่

- ค - ร	- ซ - ล
---------	---------

และ

- - - ค	- - - ร	- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------

การดำเนินในลักษณะเช่นนี้ หากเขียนเป็นแผนผังจะพบว่า ทิศทางของการดำเนินทำนอง นั้นเรียงสูงขึ้นกว่าเสียงเดิม คือ

๓. ทิศทางลง หมายถึง ลักษณะการดำเนินทำนองภายในห้องเพลงหรือต่างห้องเพลงที่ต่อเนื่องกัน ที่มีระดับเสียงต่ำกว่าเสียงเดิม การดำเนินทำนองแบบทิศทางลง ได้แก่

- ร - ด

- ม - ร

- ล - ซ

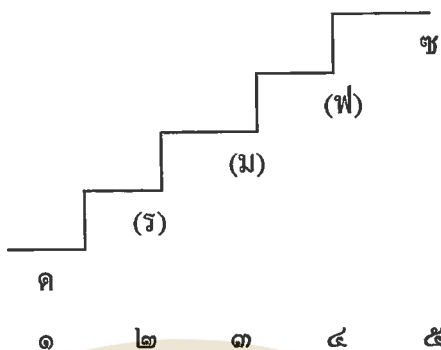
ทิศทางการดำเนินทำนองลักษณะนี้ เสียงต่อไปจะต่ำกว่าเสียงเดิม คือ

๔. ทิศทางที่เป็นเสียงขึ้นคู่กระโดด หมายถึง การดำเนินทำนองจากโน้ตเสียงหนึ่งไปยังโน้ตอีกเสียงหนึ่งที่สูงกว่าหรือต่ำกว่ามากกว่าหนึ่งขั้น เป็นคู่ ๓ หรือมากกว่านั้น ซึ่งเรียกเป็นคู่กระโดด การดำเนินทำนองไปหาเสียงที่เป็นขั้นคู่ในทำนองเพลงนางนาค ได้แก่

- ด - ซ

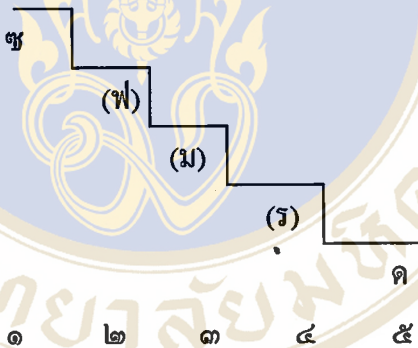
การดำเนินทำนองจากระดับเสียง ด ไปหาระดับเสียง ซ นั้นเป็นเสียงกระโดด ข้ามเสียงไปถึง ๓ เสียง คือ ร- ม- และ ฟ- มีระยะห่างกัน ๕ เสียง คือ ด- ร- ม- ฟ- และ ซ- การดำเนินทำนองจากเสียง ด ไปหาเสียง ซ จึงเป็นเสียงขึ้นคู่ ๕ เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

การดำเนินทำนองแบบเสียงกระโดดลง ได้แก่

- ช - ด

การดำเนินทำนองจากระดับเสียง ช ไปหากระดับเสียง ด นั้นเป็นเสียงกระโดดลง ข้ามเสียงไปถึง ๓ เสียง คือ ฟ- ม- และ ร- เป็นเสียงขั้นคู่ ๕ เช่นเดียวกับเสียงกระโดดขึ้น ดังแผนผังต่อไปนี้

๕. รูปแบบการขึ้นระดับเสียงในทำนองเพลง หมายถึงการดำเนินทำนองภายในท่อนเพลงเดียวกันหรือต่างท่อนเพลง ที่มีการดำเนินทำนองจากเสียงหนึ่งไปหาเสียงอื่นๆ โดยใช้ระดับเสียงขึ้นกันหรือเสียงเดียวกัน รูปแบบการการขึ้นระดับเสียงในทำนองเพลงนางนาค เป็นการดำเนินทำนองที่ขึ้นกันของท่อนเพลงที่ ๑ และท่อนเพลงที่ ๒ ดังนี้

๑

* (---ช	- - - ช	- คํ - ล	- ช - ม	- ช - ม	- ร - ด	- - - ร	- - - ม)
- - - ช	- - - ร	- - - ฟ	- - - ช	- คํ - ล	- ช - ฟ	- - - ช	- - - ล
- - - ล	- ล - ล	- คํ - ล	- - - ล	- - - ร	- คํ - ล	- - - ช	- - - ม
** (---ช	- ช - ช	- ล - ช	- ม - ร	- ม - ร	- ด - ล	- - - ด	- - - ร)

๒

* (---ช	- - - ช	- ค - ล	- ช - ม	- ช - ม	- ร - ค	- - - ร	- - - ม)
- - - ม	- ม - ม	- ค - ค	- - - ร	- ม - ช	- ม - ร	- - - ค	- - - ล
- - - ค	- - - ช	- - - ค	- - - ค	- - - ล	- ช - ค	- - - ร	- - - ม
** (---ช	- ช - ช	- ล - ช	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ล	- - - ค	- - - ร)

จากแผนภูมิโน้ตเพลงนี้ แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างของทำนองเพลงนางนาคระหว่าง
ท่อนเพลงที่ ๑ กับท่อนเพลงที่ ๒ นั้น อยู่ในระหว่างกลางของทำนองเพลง คือบรรทัดที่ ๒ และ
บรรทัดที่ ๓ ของทั้ง ๒ ท่อนเพลง (ห้องเพลงที่ ๕ ถึงห้องเพลงที่ ๒๕) ส่วนรูปแบบการซ้ำระดับ
เสียงนั้น มีดังนี้

ห้องเพลงที่ ๑ ถึงห้องเพลงที่ ๘ ของทำนองท่อนที่ ๑ ซ้ำกับห้องเพลงที่ ๑ ถึงห้องเพลงที่ ๘
ของท่อนเพลงที่ ๒ และ

ห้องเพลงที่ ๒๕ ถึงห้องเพลงที่ ๓๒ ของทำนองเพลงท่อนที่ ๑ ซ้ำกับห้องเพลงที่ ๒๕ ถึง
ห้องเพลงที่ ๓๒ ของท่อนเพลงที่ ๒

หมายเหตุ ประโยคที่มีเครื่องหมาย * ในทำนองเพลงท่อนที่ ๑ มีระดับเสียงซ้ำกับประโยคที่มี
เครื่องหมาย * ในทำนองเพลงท่อนที่ ๒

ประโยคที่มีเครื่องหมาย ** ในทำนองเพลงท่อนที่ ๑ มีระดับเสียงซ้ำกับประโยคที่มี
เครื่องหมาย ** ในทำนองเพลงท่อนที่ ๒

ใบความรู้ที่ ๑๑

เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลงนางนาค.

แผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

๑

- - - ซ	- - - ซ	- คํ - ล	- ซ - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- - - ม
- - - ซ	- - - ร	- - - ฟ	- - - ซ	- คํ - ล	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ล
- - - ล	- ล - ล	- คํ - ล	- - - ล	- - - ร	- คํ - ล	- - - ซ	- - - ม
- - - ซ	- ซ - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ล	- - - ค	- - - ร

๒

- - - ซ	- - - ซ	- คํ - ล	- ซ - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- - - ม
- - - ม	- ม - ม	- ค - ค	- - - ร	- ม - ซ	- ม - ร	- - - ค	- - - ล
- - - ค	- - - ซ	- - - ค	- - - ค	- - - ล	- ซ - ค	- - - ร	- - - ม
- - - ซ	- ซ - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ล	- - - ค	- - - ร

ช่วงกว้างของระดับเสียงในทำนองเพลง หมายถึง ระยะห่างระหว่างเสียงต่ำสุดไปจนถึงระดับเสียงสูงสุดในทำนองเพลง จากแผนภูมิโน้ตเพลงนางนาคนี้ มีเสียงที่ใช้อยู่ในทำนองเพลง ๖ เสียง คือ ค- ร- ม- ฟ- ซ- และ ล- เสียงที่ต่ำสุดในทำนองเพลงนางนาคคือ เสียง ซ ต่ำ และเสียงสูงสุดคือเสียง ร สูงเมื่อนำเสียงทุกระดับเสียงในทำนองเพลงมาเรียงลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงเรียงลำดับได้ดังนี้

ซ ล (ท) ค ร ม ฟ ซ ล (ท) คํ ร
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒

จากเสียงต่ำสุดไปถึงเสียงสูงสุดเรียงลำดับตามระดับเสียงในบรรทัด ๕ เส้นได้ดังนี้.

ซ ล ท ค ร ม ฟ ซ ล ท คํ ร

จากเสียง ซ ไปถึงเสียง ร สูง มีระยะห่างกันถึง ๑๒ เสียง จัดได้ว่าทำนองเพลงนางนาคเป็นเพลงที่มีช่วงห่างของเสียงค่อนข้างกว้าง การขับร้องเพลงที่มีช่วงเสียงกว้างเช่นนี้ ระดับเสียงร้องของผู้ร้องบางคนอาจไม่ต่ำถึงเสียงต่ำสุดหรือไม่สูงถึงเสียงสูงสุด แต่ในการขับร้องเพลงไทยช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลงไม่เป็นปัญหาที่สำคัญนัก เพราะหากเพลงใดมีเสียงสูงหรือเสียงต่ำเกินไปผู้ร้องก็ใช้วิธีหลบเสียง ซึ่งรวมทั้งเพลงนางนาคด้วย

ใบความรู้ที่ ๑๓

เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงนางนาค

ประโยคเพลง

ประโยคเพลง คือ การแบ่งทำนองเพลงออกเป็นส่วนๆ ส่วนของทำนองเพลงที่มีความหมายสมบูรณ์และแสดงการสิ้นสุดข้อความในตัวเองเรียกว่า “ประโยคเพลง” โดยปกติประโยคเพลงไทย มีความยาวเท่ากับ ๑ จังหวะหน้าทับของเพลงนั้นๆ เพลงนางนาคใช้จังหวะหน้าทับปรบไก่ ๒ ชั้น ที่เรียกว่าหน้าทับปรบไก่ เพราะแต่เดิมใช้ตะโพนตีเลียนเสียงลูกคู่ที่ร้องรับเพลงปรบไก่ อันเป็น เพลงพื้นเมืองประเภทหนึ่ง จังหวะหน้าทับปรบไก่ ๒ ชั้น ๑ จังหวะมีความยาวเท่ากับ ๘ ห้องเพลง ไทย ดังนี้

----	---พริ้ง	---ป๊ะ	---ต๊ับ	---พริ้ง	---พริ้ง	---ต๊ับ	---พริ้ง
ห้องเพลงที่ ๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘

เพลงนางนาคเป็นเพลง ๒ ท่อน ท่อนที่ ๑ เท่ากับ ๔ จังหวะหน้าทับ ท่อนที่ ๒ เท่ากับ ๔ จังหวะหน้าทับ เพลงนางนาคจึงประกอบด้วยประโยคเพลงทั้งสิ้น ๘ ประโยค ดังนี้.

๑	-	+	-	+	-	+	-	+
๑(---ช	- - - ช	- คํ - ถ	- ช - ม	- ช - ม	- ร - ค	- - - ร	---ม)	
๒(---ช	- - - ร	- - - ฟ	- - - ช	- คํ - ถ	- ช - ฟ	- - - ช	---ถ)	
๓(---ถ	- ถ - ถ	- คํ - ถ	- - - ถ	- - - ร	- คํ - ถ	- - - ช	---ม)	
๔(---ช	- ช - ช	- ถ - ช	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- - - ค	---ร)	

๒	-	+	-	+	-	+	-	+
๕(---ช	- - - ช	- คํ - ถ	- ช - ม	- ช - ม	- ร - ค	- - - ร	---ม)	
๖(---ม	- ม - ม	- ค - ค	- - - ร	- ม - ช	- ม - ร	- - - ค	---ถ)	
๗(---ค	- - - ช	- - - ค	- - - ค	- - - ถ	- ช - ค	- - - ร	---ม)	
๘(---ช	- ช - ช	- ถ - ช	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ถ	- - - ค	---ร)	

ลูกตกในทำนองเพลง

ลูกตก หมายถึง เสียงโน้ตตัวสุดท้ายของประโยคเพลง เพลงนางนาคประกอบด้วย ๘ ประโยคเพลง ลูกตกในทำนองเพลงนางนาคจึงมี ๘ เสียงด้วยเช่นกัน และโดยปกติของเพลงไทย ลูกตกของประโยคเพลงจะเป็นเสียงของโน้ตใดโน้ตหนึ่งในบันไดเสียงนั้น เพลงนางนาคเป็นเพลงในบันไดเสียงโด เสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงได้แก่ ค- ร- ม- ซ- และ ล- ดังนั้น ลูกตกในทำนองเพลงนางนาคจึงเป็นเสียงในบันไดเสียงโด (เสียงตัวโน้ตที่อยู่ในวงกลม) ดังนี้

ประโยคเพลงที่ ๑	ลูกตกเป็นเสียง ม
ประโยคเพลงที่ ๒	ลูกตกเป็นเสียง ล
ประโยคเพลงที่ ๓	ลูกตกเป็นเสียง ม
ประโยคเพลงที่ ๔	ลูกตกเป็นเสียง ร
ประโยคเพลงที่ ๕	ลูกตกเป็นเสียง ม
ประโยคเพลงที่ ๖	ลูกตกเป็นเสียง ล
ประโยคเพลงที่ ๗	ลูกตกเป็นเสียง ม
ประโยคเพลงที่ ๘	ลูกตกเป็นเสียง ร

ลูกตกในประโยคเพลงทั้ง ๘ ประโยค มีเสียงลูกตกซ้ำๆ กัน คือ ม ล และ ร ซึ่งเป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงโด

ลูกตกที่เป็นเสียงสุดท้ายในทำนองเพลงจะทำหน้าที่จบเพลง การจบอย่างสมบูรณ์นั้นการดำเนินทำนองของเพลงต้องไปจบลงที่เสียงที่ ๑ ของบันไดเสียงนั้นๆ หากเพลงดำเนินทำนองไปหาเสียงอื่นๆ ในบันไดเสียงนั้น ถือว่าเป็นการจบแบบไม่สมบูรณ์ ทำนองเพลงนางนาคจบลงที่เสียง ร ซึ่งเป็นเสียงที่ ๒ ในบันไดเสียงโด จึงถือว่า ลูกตกเสียง ร ของทำนองเพลงนางนาคทำหน้าที่จบแบบไม่สมบูรณ์ เพราะการจบแบบสมบูรณ์ต้องจบลงที่เสียง ค เท่านั้น ประโยคเพลงประโยคสุดท้ายของทำนองเพลงนางนาคเสียงเคลื่อนไปหาเสียงจบ ดังนี้

๕	๖	๕	๓	๒	๓	๒	๑	๖	๑	๒
--	ซ	ซ-ซ	ล-ซ	ม-ร	ม-ร	ค-ล	--	ค	--	ร

ใบงานที่ ๔
เรื่อง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงนางนาค

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. ศึกษาทำนองเพลงนางนาคจากแผ่นภูมิโน้ตเพลง
๒. ร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - ๒.๑ เพลงนางนาคประกอบด้วยกี่ประโยคเพลง
 - ๒.๒ ลูกตกของประโยคเพลงมีกี่เสียง อะไรบ้าง
 - ๒.๓ ลูกตกของประโยคเพลงเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเพลงไทยหรือไม่ (ลูกตกทุกเสียง อยู่ในบันไดเสียงของเพลงนางนาคหรือไม่)
 - ๒.๔ ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงเป็นเสียงใด และทำหน้าที่จบเพลงแบบใด สมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ อธิบาย
๓. ตอบคำถามข้อ ๒.๑-๒.๔ ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้
๔. ตรวจสอบความถูกต้อง โดยศึกษาจากใบความรู้เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

แผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

ท่อน ๑

- - - ซ	- - - ซ	- คํ - ล	- ซ - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- - - ม
- - - ซ	- - - ร	- - - ฟ	- - - ซ	- คํ - ล	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ล
- - - ล	- ล - ล	- คํ - ล	- - - ล	- - - ร	- คํ - ล	- - - ซ	- - - ม
- - - ซ	- ซ - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ล	- - - ค	- - - ร

ท่อน ๒

- - - ซ	- - - ซ	- คํ - ล	- ซ - ม	- ซ - ม	- ร - ค	- - - ร	- - - ม
- - - ม	- ม - ม	- ค - ค	- - - ร	- ม - ซ	- ม - ร	- - - ค	- - - ล
- - - ค	- - - ซ	- - - ค	- - - ค	- - - ล	- ซ - ค	- - - ร	- - - ม
- - - ซ	- ซ - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- ม - ร	- ค - ล	- - - ค	- - - ร

กระดาษคำตอบ

เรื่อง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงนางนาค

กลุ่มที่-----

เพลงที่กำหนดให้ศึกษา คือ เพลงนางนาค

๑. เพลงนางนาคประกอบด้วยประโยคเพลง.....ประโยคเพลง
๒. ลูกตกของประโยคเพลงนางนาคมี.....เสียง
ได้แก่.....
๓. ลูกตกของประโยคเพลงนางนาคเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเพลงไทยหรือไม่
ตอบ.....
๔. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงคือเสียง.....
ทำหน้าที่จบแบบ.....
เพราะ.....

ใบเฉลย
เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงนางนาค

๑. เพลงนางนาคประกอบด้วยประโยคเพลง ๘ ประโยคเพลง

๒. ลูกตกของประโยคเพลงนางนาคมี ๘ เสียง

ได้แก่ ม ล ม ร ม ล ม ร

๓. ลูกตกของประโยคเพลงนางนาคเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของเพลงไทยหรือไม่
ตอบ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ เพราะเป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงโด

๔. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงคือเสียง ร

ทำหน้าที่จบแบบ ไม่สมบูรณ์

เพราะ การจบแบบสมบูรณ์ต้องจบด้วยเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียง คือ เสียงโด
แต่เสียง ร เป็นเสียงที่ ๒ ของบันไดเสียง จึงจบแบบไม่สมบูรณ์

แผนการสอนที่ ๖ เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงและการขับร้องเพลงนางนาค
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องเพลงนางนาค

สาระสำคัญ เพลงนางนาคเป็นเพลงที่มีทำนอง ๒ ท่อนเพลง การขับร้องเพลงนางนาคมีการร้องซ้ำทำนอง โดยเนื้อร้องคำกลอนที่ ๑ และ ๓ ใช้ทำนองเพลงท่อนที่ ๑ เนื้อร้องคำกลอนที่ ๓ และ ๔ ใช้ทำนองเพลงท่อนที่ ๒ และมีการเอื้อนเสียงซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเพลงไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนบอกได้ว่าเนื้อร้องส่วนใดและการเอื้อนเสียงตอนใดเป็นทำนองเดียวกัน.
๒. นักเรียนนำวิธีการขับร้องและวิธีการเอื้อนเสียงของคำกลอนที่ ๑ และคำกลอนที่ ๒ ไปใช้ในการขับร้องเนื้อร้องของคำกลอนที่ ๓ และ ๔ ได้

๓. นักเรียนขับร้องเพลงนางนาคได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะ

เนื้อหาการเรียนการสอน

๑. ความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงนางนาค
๒. การขับร้องเพลงนางนาค

กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ทบทวนเรื่องบันไดเสียง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลง และลูกตกในทำนองเพลง โดยการซักถามประกอบแผนภูมิเพลงนางนาค
๒. สนทนาถึงลักษณะทำนองเพลงนางนาคจากแผนภูมิว่าเป็นเพลงลักษณะเช่นใด มีกี่ท่อนเพลง

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงนางนาค

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมฝึกการเอื้อนเสียง (๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนฟังเพลงนางนาคจากแถบบันทึกเสียง เปรียบเทียบกับทำนองเพลงในแผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลง พร้อมทำจังหวะประกอบเบาๆ และสนทนถึงการเอื้อนเสียง
๒. นักเรียนอ่านเนื้อร้องเป็นวรรคตามลักษณะการจับร้องพร้อมๆ กันทั้งชั้น จากแผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลง ทำจังหวะประกอบการอ่าน และสนทนาถึงความหมายของเนื้อร้อง
๓. นักเรียนฝึกปฏิบัติการเอื้อนเสียงตามครู ที่ละวรรคของการเอื้อน โดยเปรียบเทียบกับทำนองของเสียงโน้ต จนสามารถเอื้อนเสียงได้ถูกต้อง

สื่อการเรียนการสอน.

๑. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียง
๒. เครื่องทำจังหวะ (ฉิ่ง หรือ กรับ)
๓. แผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลงนางนาค

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมศึกษาความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงนางนาค (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนศึกษาถึงความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง จากใบความรู้เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงนางนาค
๒. นักเรียนฝึกร้องเพลงนางนาคเฉพาะเนื้อร้องในบรรทัดที่ ๑ และ ๒ (คำกลอนที่ ๑ และ ๒) โดยร้องตามครูที่ละวรรค และร้องพร้อมๆ กันจนสามารถจับร้องได้

สื่อการเรียนการสอน

๑. ใบความรู้เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงนางนาค
๒. แผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลงนางนาค

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมฝึกปฏิบัติการขับร้องเพลงนางนาค (๒๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๔ กลุ่ม ฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงนางนาคคำกลอนที่ ๓ สองกลุ่ม และคำกลอนที่ ๔ สองกลุ่ม ประกอบแผนภูมิและเนื้อร้องเพลงนางนาค แล้วนำเสนอทีละกลุ่ม
๒. ครูและสมาชิกในชั้นเรียน ร่วมกันพิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสมของการขับร้อง ด้านทำนอง จังหวะ และการเอื้อนเสียง แล้วปรับปรุงแก้ไข
๓. นักเรียนขับร้องเพลงนางนาคพร้อมกันทั้งชั้นตามฉบับบันทึกเสียงที่มีเสียงผู้ร้อง และฉบับบันทึกเสียงที่มีเฉพาะเสียงดนตรี

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลงนางนาค
๒. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-ฉบับบันทึกเสียง

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมสรุปทบทวน (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนทำแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงนางนาค
๒. ครูมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกขับร้องเพลงนางนาคเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงนางนาค

ใบความรู้ที่ ๑๔

เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงนางนาค.

เนื้อร้องเพลงนางนาคเป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง แบ่งเป็นวรรคหน้าและวรรคหลัง คำประพันธ์ ๒ วรรค (วรรคหน้าและวรรคหลัง) รวมเรียกว่า ๑ คำกลอน เนื้อร้องเพลงนางนาคมี ๘ วรรค หรือ ๔ คำกลอน ดังนี้

ไก่อ๊ะ ไก่อ๊ะ	ถึงยามขัน ขันแซ่ กระชั้นเสียง	คำกลอนที่ ๑
ไก่อ๊ะ ร้องร้อง ร้องสำเนียง	ฟังเพียง บรรเลง วังเวงดัง	คำกลอนที่ ๒
ถ้าตัวเรา เหล่านี้ หมั่นนึก	ถึงคุณครู ผู้ฝึก สอนสั่ง.	คำกลอนที่ ๓
ไม่มากนัก สักวัน ละสองครั้ง	คงตั้ง แต่สุข ทุกวันเอย	คำกลอนที่ ๔

เพลงนางนาคเป็นเพลงที่มีทำนอง ๒ ท่อนเพลง แต่เนื้อร้องเพลงนางนาคมี ๔ คำกลอน ดังนั้น การขับร้องเนื้อร้องคำกลอนที่ ๑ และคำกลอนที่ ๓ ใช้ทำนองท่อนเพลงที่ ๑ และการขับร้องเนื้อร้องคำกลอนที่ ๒ และคำกลอนที่ ๔ ใช้ทำนองของท่อนเพลงที่ ๒ ดังปรากฏในใบความรู้เรื่องแผนภูมิเนื้อร้องกับทำนองเพลง

ความหมายของเนื้อร้อง

เนื้อร้องเพลงนางนาค กล่าวถึง ไก่อ๊ะ ที่มีหน้าที่ส่งเสียงขันเป็นเวลา เปรียบเทียบกับนักเรียนที่มีหน้าที่เรียนหนังสือ และควรนึกถึงบุญคุณของครูบาอาจารย์ที่สั่งสอนเรามา แล้วชีวิตจะพบกับความสุขและความก้าวหน้า

โอกาสในการนำไปใช้ เพลงนางนาคถือเป็นเพลงที่เป็นศิริมงคล จึงใช้ในงานหรือพิธีที่เป็นมงคลต่างๆ

ใบความรู้ที่ ๑๕

เรื่อง แผนภูมิเนื้อร้องกับทำนองเพลงนางนาค

คำกลอนที่ ๑

[illegible]

คำกลอนที่ ๒

[illegible]

แบบประเมินผล
เรื่องสาระของทำนองเพลงนางนาค

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. เสียงโน้ตที่ใช้ในทำนองเพลงนางนาคมีกี่เสียง.

ก. ๔ เสียง

ข. ๖ เสียง

ค. ๕ เสียง

ง. ๗ เสียง

๒. เพลงนางนาคใช้ในโอกาสใด

ก. ใช้ในงานสิริมงคล.

ข. ใช้ในงานศพ

ค. ใช้เปิดงาน.

ง. ใช้ปิดงาน.

๓. ทำนองเพลงนางนาคประกอบด้วยกี่ประโยค

ก. ๔ ประโยคเพลง

ข. ๘ ประโยคเพลง

ค. ๑๖ ประโยคเพลง

ง. ๓๒ ประโยคเพลง

๔. เนื้อร้องเพลงนางนาคมีลักษณะเช่นไร

ก. อ่อนหวาน

ข. สอนสั่ง

ค. บอกล่า

ง. ว่ากล่าว

๕. ประโยคเพลงที่มีรูปแบบการซ้ำระดับเสียงในทำนองเพลงนางนาคมีจำนวนเท่าใด

ก. ๑ คู่

ข. ๒ คู่

ค. ๓ คู่

ง. ๔ คู่

๖. ทางร้องเพลงนางนาคที่ซ้ำกันคือข้อใด

ก. คำกลอนที่ ๑ และ ๒

ข. คำกลอนที่ ๑ และ ๔

ค. คำกลอนที่ ๑ และ ๓

ง. คำกลอนที่ ๑ และ ๔

๙. เสียงโน้ตใดที่ไม่ปรากฏในทำนองเพลงนางนาค

ก. ร

ข. ฟ

ค. ถ

ง. ท

๑๐. คำร้อง “ไก่อ่อย” ตรงกับเสียงโน้ตใด

ก.

---	ค	---	ร
-----	---	-----	---

ข.

---	ร	---	ม
-----	---	-----	---

ค.

---	ม	---	ซ
-----	---	-----	---

ง.

---	ซ	---	ถ
-----	---	-----	---

๑๑. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงนางนาคคือข้อใด

ก. ค

ข. ร

ค. ซ

ง. ถ

๑๒. เสียงที่อยู่ระหว่างช่วงกว้างของเสียงจากเสียง ถ ไปถึงเสียง ร มีเสียงใดบ้าง

ก. ท ค

ข. ซ ฟ ม

ค. ท ค ร ม ฟ ซ ถ ท ค

ง. ท ค ร ม ฟ ซ

ใบเฉลยแบบประเมินผล
เรื่อง สาระของทำนองเพลงนางนาค

- ๑. ข
- ๒. ก
- ๓. ข
- ๔. ข
- ๕. ข
- ๖. ก
- ๗. ง
- ๘. ข
- ๙. ข
- ๑๐. ก

แบบสังเกตภาคปฏิบัติ
เรื่อง การขับร้องเพลงนางนาค

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ทำนอง	จังหวะ	การเอื้อนเสียง	เนื้อร้อง	การหายใจ	รวม
		๒	๒	๒	๒	๒	๑๐
๑.							
๒.							
๓.							
๔.							
๕.							
๖.							
๗.							
.....							

การพิจารณา

ทำนอง พิจารณาความถูกต้องของการขับร้องตามลักษณะการดำเนินทำนองเพลงตั้งแต่ต้น

จนจบ

จังหวะ พิจารณาความถูกต้องของจังหวะในการขับร้อง และความสม่ำเสมอของจังหวะ

การเอื้อนเสียง พิจารณาความถูกต้องชัดเจนของสำเนียงการเอื้อนเสียง

เนื้อร้อง พิจารณาความถูกต้องชัดเจนของเนื้อร้อง และเสียงควบกล้ำ

การหายใจ พิจารณาการหายใจตรงตามวรรคตอนที่ถูกต้อง

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติได้ในระดับดี = ๒ คะแนน

ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง = ๑ คะแนน

ปฏิบัติได้ไม่ดี ต้องแก้ไขปรับปรุง = ๐ คะแนน

แผนการสอนที่ ๑ เรื่องบันไดเสียงและช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลงสร้อยเพลง.
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องเพลงสร้อยเพลง

สาระสำคัญ ทำนองเพลงสร้อยเพลงใช้เสียงโน้ตครบทั้ง ๗ เสียง แต่เสียงโน้ต ด และ ฟ เป็นโน้ตรอง เพลงสร้อยเพลงจึงจัดเป็นเพลงไทยในบันไดเสียงซอล มีช่วงเสียงในทำนองเพลงไม่กว้างนักเหมาะสำหรับเป็นเพลงขับร้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนบอกบันไดเสียงเพลงสร้อยเพลง และออกเสียงตัวโน้ตในบันไดเสียงได้ถูกต้อง
๒. เมื่อกำหนดช่วงกว้างของเสียงให้เปรียบเทียบ นักเรียนสามารถบอกได้ว่าช่วงเสียงใดกว้างหรือแคบกว่ากัน และเรียงลำดับช่วงกว้างของเสียงนั้นๆ ได้
๓. เมื่อกำหนดเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงซอล นักเรียนสามารถสร้างทำนองเพลงได้

เนื้อหาการเรียนการสอน.

๑. บันไดเสียงเพลงสร้อยเพลง
๒. ช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลงสร้อยเพลง

กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. ทบทวนความรู้เรื่องระบบเสียงและบันไดเสียงเพลงไทย โดยใช้บัตรตัวโน้ต
๒. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนา ถึงความเหมือนและความแตกต่างของบันไดเสียงเพลงลาวพุงดำและเพลงนางนาค

สื่อการเรียนการสอน.

๑. บัตรตัวโน้ต

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงสร้อยเพลง (๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนฟังเพลงสร้อยเพลงประกอบแผนภูมิโน้ตเพลง สังเกตจังหวะและระดับเสียงในทำนองเพลง

๒. นักเรียนขับร้องทำนองเพลงสร้อยเพลงเป็นเสียงตัวโน้ตตามแผนภูมิโน้ตเพลง พร้อมๆกับครู

๓. นักเรียนพิจารณาแผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง และช่วยกันตอบคำถามว่าเสียงโน้ตในเพลงสร้อยเพลงมีกี่เสียง อะไรบ้าง เสียงโน้ตใดที่ไม่ปรากฏในทำนองเพลง และควรจัดอยู่ในบันไดเสียงอะไร

๔. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องบันไดเสียงเพลงสร้อยเพลง ตรวจสอบคำตอบที่ตอบไปแล้วว่าถูกต้องหรือไม่ เพียงใด

สื่อการเรียนการสอน.

๑. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียงเพลงสร้อยเพลง

๒. แผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องการสร้างทำนองเพลงในบันไดเสียงซอล (๑๕ นาที).

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการนำเสียงโน้ตมาสร้างทำนองเพลงไทย โดยมีการกำหนดจังหวะของเสียงด้วยห้องเพลงไทย และสนทนาถึงการสร้างทำนองที่ผ่านๆ มา

๒. แบ่งกลุ่มนักเรียนใช้เสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงเพลงสร้อยเพลง (บันไดเสียงซอล) สร้างทำนองเพลงไทย ตามใบงานเรื่อง การสร้างทำนองเพลงในบันไดเสียงซอล

๓. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครูและสมาชิกในชั้นเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น และขับร้องทำนองเพลงที่แต่ละกลุ่มสร้างขึ้นพร้อมๆ กัน

สื่อการเรียนการสอน

๑. ใบงานเรื่องการสร้างทำนองเพลงในบันไดเสียงซอล

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลงสร้อยเพลง

(๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนฟังทำนองเพลงสร้อยเพลงจากแถบบันทึกเสียง ประกอบแผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง สังเกตเสียงโน้ตชื่อเดียวกันว่า เป็นระดับเสียงเดียวกันหรือต่างกัน.
๒. นักเรียนขับร้องทำนองเพลงสร้อยเพลงเป็นเสียงโน้ตพร้อมๆ กัน.
๓. นักเรียนศึกษาแผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลงเปรียบเทียบกับ การขับร้อง แล้วพิจารณาว่าเสียงสูงที่สุด เสียงต่ำที่สุด ในทำนองเพลงเป็นเสียงโน้ตใด และช่วงสูงสุดไปถึงสูงสุดของทำนองเพลงนั้นมีระยะห่างกันกี่ช่วงเสียง
๔. ตรวจสอบความเข้าใจ โดยศึกษาจากใบความรู้เรื่องช่วงกว้างของระดับเสียงในทำนองเพลงสร้อยเพลง และฝึ กออกเสียงตัวโน้ตจากเสียงต่ำสุดไปจนถึงเสียงที่สูงที่สุดในทำนองเพลงพร้อมๆ กันทั้งชั้น

สื่อการเรียนการสอน

๑. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียง
๒. แผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง
๓. ใบความรู้เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลงสร้อยเพลง

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมสรุปบทเรียน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของบันไดเสียงเพลงสร้อยเพลง และช่วงกว้างของระดับเสียงในทำนองเพลงจากแผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง

๒. มอบหมายให้นักเรียนฝึ กออกเสียงโน้ตในบันไดเสียงซอล และฝึ กไล่เสียงโน้ตจากเสียงต่ำสุดไปถึงเสียงสูงสุดในทำนองเพลงสร้อยเพลงเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง

ใบความรู้ที่ ๑๖

เรื่องเพลงและแผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง

เพลงอัตราสองชั้น หน้าทับปรบไก่

ใครมาเป็นเจ้า เข้าครอง

เกี่ยวเชื้ญเย็นคำ กรำไป

เขาจะเห็นแก่หน้า คำชื้อ

ไหนจะต้องเหนื่อยยาก ลำบากกาย

คงจะต้องบังคับ ขับไส

ตามวิสัยเชิงเช่น ผู้เป็นนาย

จะนับถือพงศ์พันธุ์ นั้นอย่าหมาย

ไหนจะอายุทั่วทั้ง โลกา

ทำนองหลักทางร้อง

-	+	-	+	-	+	-	+
- - - ฟ	- ชชชช	- - - ล	- ชชชช	- คํ - ล	- ช - ฟ	- - - ช	- - - ล
- คํ - ร	- คํ - ล	- - - ช	- - - ฟ	- ม - ร	- ม - ร	- ร ร ร	- ร - ช
- - - ฟ	- ชชชช	- - - ล	- ชชชช	- - - ท	- ท ท ท	- ล - ท	- ร - ล
- - - -	- - - -	ท ล ร ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ท	- - - ล	- - - ช

ทำนองเพลงทางบรรเลง

-	+	-	+	-	+	-	+
- - - ฟ	- ชชชช	- - - ล	- ชชชช	- ร คํ ล	- ช - ฟ	- - ลช	ฟ ช - ล
- คํ - ร	ม ร คํ ล	- - - ช	ฟ ล ช ฟ	- ฟ ม ร	- ม - ร	- ร ร ร	ช ร - ช
- - - ฟ	- ชชชช	- - - ล	- ชชชช	- ร คํ ล	- ช - ฟ	- - ลช	ฟ ช - ล
- - - ล	- ล ล ล	ท ล ร ช	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

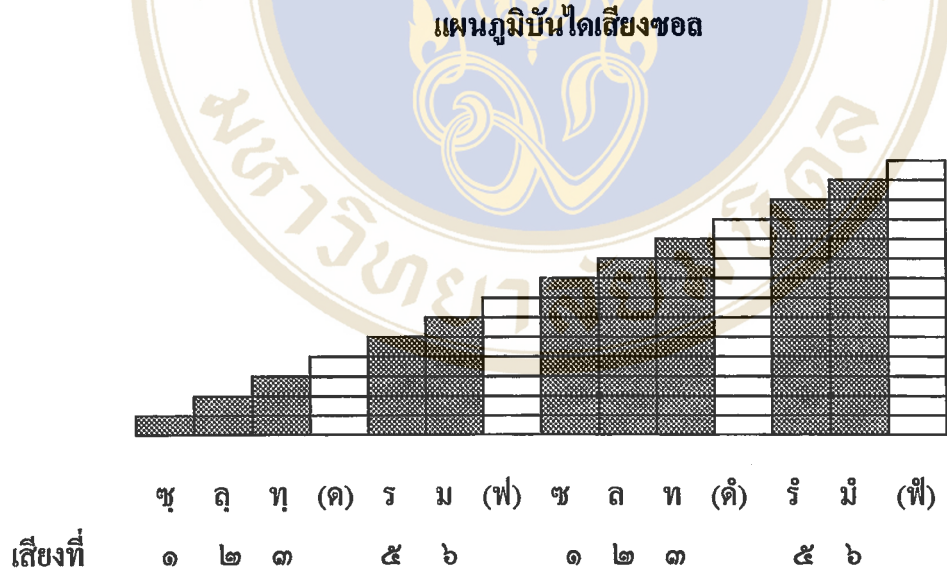
- แทนเสียงฉิ่ง

+ แทนเสียงฉาบ

ใบความรู้ที่ ๑๓
เรื่องบันไดเสียงในทำนองเพลงสร้อยเพลง.

บันไดเสียงเพลงไทย หมายถึง การดำเนินทำนองของเพลงแต่ละเพลงที่มีเสียงโน้ตหลักใช้
อยู่ในทำนองเพลงนั้น ๕ เสียง และมีเสียงโน้ตรองอยู่ ๒ เสียง การดำเนินทำนองเป็นเสียงโน้ตที่
เรียงกัน ๓ เสียง ข้าม ๑ เสียง และเรียงติดกันอีก ๒ เสียง เป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ

ระดับเสียงของทำนองเพลงสร้อยเพลงมีครบ ๗ เสียง คือ ด- ร- ม- ฟ- ซ- ล- และ ท- แต่
เสียงที่เป็น โน้ตหลักของทำนองเพลง คือ ซ- ล- ท- ร- ม- ส่วนเสียง ด- และ ฟ- เป็นเสียงโน้ตรอง
การใช้เสียงโน้ตในทำนองเพลงเช่นนี้เป็นลักษณะของบันไดเสียงซอล ซึ่งมีการเรียงลำดับเสียง
ดังนี้

ใบความรู้ที่ ๑๘

เรื่องช่วงกว้างของเสียงในทำนองเพลงสร้อยเพลง

แผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง

-	+	-	+	-	+	-	+
- - - ฟ	- ซ ซ ซ	- - - ล	- ซ ซ ซ	- คํ - ล	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ล
- คํ - ร	- คํ - ล	- - - ซ	- - - ฟ	- ม - ร	- ม - ร	- ร ร ร	- ร - ซ
- - - ฟ	- ซ ซ ซ	- - - ล	- ซ ซ ซ	- - - ท	- ท ท ท	- ล - ท	- ร - ล
- - - -	- - - -	ท ล ร ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ท	- - - ล	- - - ซ

จากแผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลงนี้ มีเสียงโน้ตที่ใช้อยู่ในทำนองเพลงครบ ๗ เสียง คือ ค- ร- ม- ฟ- ซ- ล- และ ท- แต่โน้ตเสียง ร ในทำนองเพลงนี้มี ๒ ระดับเสียง คือ เสียง ร และเสียง ร สูง ระดับเสียงต่ำสุดในทำนองเพลงอยู่ที่เสียง ร และระดับเสียงสูงสุดในทำนองเพลงอยู่ที่เสียง ร สูง เมื่อนำเสียงทุกระดับเสียงในทำนองเพลงมาเรียงลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงเป็นดังนี้

ร ม ฟ ซ ล ท คํ ร
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘

เรียงลำดับเสียงจากเสียงต่ำไปเสียงสูงโดยใช้บรรทัด ๕ เส้นได้ดังนี้

ร ม ฟ ซ ล ท คํ ร

จากเสียง ร ไปจนถึงเสียง ร สูง มีระยะห่างกันเพียง ๘ ระดับเสียง จัดว่าเป็นเพลงที่มีช่วงระดับเสียงไม่กว้างนัก ทำให้ไม่เกิดปัญหาต่อการออกเสียงระดับต่ำสุดและระดับสูงสุดในทำนองเพลงในการขับร้องเพลงสร้อยเพลง

ใบงานที่ ๕
เรื่อง การสร้างทำนองเพลงในบันไดเสียงซอล

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

- ๑. ฝีกออกเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงซอล คือ ซ- ล- ท- ร- ม- พร้อมทั้งกลุ่ม
หลายๆ ครั้ง จนสามารถออกเสียงได้ถูกต้องตามระดับเสียง.
- ๒. สมาชิกในกลุ่มทุกคนช่วยกันสร้างทำนองเพลงไทยตามข้อกำหนดต่อไปนี้
 - ๒.๑ เสียงที่นำมาสร้างทำนองเพลง เป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงซอล คือ ซ- ล- ท-
ร- ม- โดยอาจใช้ครบทั้ง ๕ เสียง หรือไม่ถึง ๕ เสียงก็ได้
 - ๒.๒ ทำนองเพลงที่สร้างขึ้นมีความยาว ๘ ห้องเพลงไทย
 - ๒.๓ จำนวนเสียงโน้ตภายในห้องเพลง ให้สมาชิกในกลุ่มกำหนดขึ้นเองโดยอิสระ
 - ๒.๔ ต้องสามารถออกเสียงโน้ตขับร้องเป็นทำนองได้
- ๓. เขียนทำนองเพลงที่สร้างขึ้นลงบนกระดาษท้ายใบงานนี้.
- ๔. สมาชิกในกลุ่มทั้งหมดนำเสนอผลงานด้วยการขับร้องเสียงโน้ตเป็นทำนองเพลง

แบบฝึกการสร้างทำนองเพลงในบันไดเสียงซอล

--	--	--	--	--	--	--	--

แผนการสอนที่ ๘ เรื่องการดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องเพลงสร้อยเพลง

สาระสำคัญ เพลงสร้อยเพลงมีการดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง
ตามกฎหมายของเพลงไทย ที่มีลีลาและเอกลักษณ์เฉพาะตัว

จุดประสงค์การเรียนรู้.

๑. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะการดำเนินทำนองของเพลงสร้อยเพลงได้.
๒. นักเรียนบอกจำนวนประโยคเพลง ลูกตกในทำนองเพลง และลูกตกที่แสดงการจบของ
ทำนองเพลงได้

เนื้อหาการเรียนการสอน.

๑. การดำเนินทำนองของเพลงสร้อยเพลง.
เพลงสร้อยเพลงมีการดำเนินทำนองไปในทิศทางหลายลักษณะ คือ
 - ทิศทางคงที่
 - ทิศทางขึ้น
 - ทิศทางลง
 - ทิศทางที่เป็นเสียงขึ้นคู่กระโดด
 - รูปแบบของลูกเท่าในทำนองเพลง
๑. ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

กิจกรรมการเรียนการสอน (๖๐ นาที)

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ทบทวนเรื่องบันไดเสียงเพลงสร้อยเพลง และช่วงกว้างของระดับเสียงในทำนองเพลง
ด้วยการซักถาม

๒. ฝึ กออกเสียงโน้ตในบันไดเสียงเพลงส ร้อยเพลง (บันไดเสียงซอล) ประกอบแผนภูมิ เพลงส ร้อยเพลง

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงส ร้อยเพลง

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการดำเนินทำนอง (๒๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงลักษณะการดำเนินทำนองเพลงไทย ตามที่เรียนไป แล้ว แบ่งนักเรียนเป็น ๔ กลุ่มพิจารณาการดำเนินทำนองของเพลงส ร้อยเพลงที่เป็นทิศทางคงที่ ทิศทางขึ้น ทิศทางลง และทิศทางที่เป็นขั้นคู่ กลุ่มละ ๑ ลักษณะ จากแผนภูมิโน้ตเพลงส ร้อยเพลง และตอบคำถามจากการซักถามของครู

๒. นักเรียนศึกษาเรื่องการดำเนินทำนองเพลงส ร้อยเพลงจากใบความรู้ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ

๓. นักเรียนขับร้องทำนองเพลงนางนาคตามแผนภูมิโน้ตเพลง สังเกตและร่วมกันอภิปราย ถึงรูปแบบของทำนองเพลงว่ามีการชำระระดับเสียงภายในท่อนเพลงหรือไม่ และศึกษาใบความรู้เรื่อง รูปแบบของลูกเท่าในทำนองเพลง.

๔. ฝึ กออกเสียงลูกเท่าของทำนองเพลงส ร้อยเพลงพร้อมๆ กันทั้งชั้น และร่วมกันเปลี่ยน รูปแบบเสียงลูกเท่าของเพลงส ร้อยเพลงเป็นเสียงโน้ตอื่นๆ และฝึ กออกเสียงพร้อมๆ กันทั้งชั้น

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงส ร้อยเพลง

๒. ใบความรู้เรื่องการดำเนินทำนองเพลงส ร้อยเพลง

๓. ใบความรู้เรื่องรูปแบบของลูกเท่าในทำนองเพลง

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง

(๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงอัตราจังหวะและจังหวะหน้าทับเพลงสร้อยเพลง และความสัมพันธ์ของประโยคเพลงกับจังหวะหน้าทับ

๒. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน เรื่องประ โยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง สร้อยเพลง

๓. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องประ โยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงสร้อยเพลง เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจว่าถูกต้องหรือไม่ เพียงใด

๔. แบ่งนักเรียนเป็น ๒ กลุ่ม ฝึกขับร้องทำนองเพลงสร้อยเพลงกลุ่มละ ๑ ประโยคเพลง สลับกันไปจนจบเพลง

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง

๒. ใบงานเรื่องประ โยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงสร้อยเพลง

๓. ใบความรู้เรื่องประ โยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงสร้อยเพลง.

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องประโยคเพลงและลูกตกที่แสดงการจบ

(๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนปฏิบัติตามใบงานเรื่องประ โยคเพลงและลูกตกที่แสดงการจบ

๒. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของแต่ละกลุ่มว่า เป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ เพียงใด และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

สื่อการเรียนการสอน.

๑. ใบงานเรื่องประ โยคเพลงและลูกตกที่แสดงการจบ

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมสรุปทบทวน (๕ นาที)**ขั้นตอน**

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระเรื่องการดำเนินทำนอง ประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลง ด้วยการตอบคำถามจากแผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลงพร้อมๆ กันทั้งชั้น.

๒. มอบหมายให้นักเรียนฝึกขับร้องทำนองเพลงสร้อยเพลงเป็นการบ้าน

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง

ใบความรู้ที่ ๑๕
เรื่องการดำเนินทำนองเพลงส้อยเพลง

การดำเนินทำนองเพลงส้อยเพลง

เพลงส้อยเพลงมีการดำเนินทำนองเพลงหลายลักษณะ ดังนี้

๑. ทิศทางคงที่ หมายถึง เสียงโน้ตในทำนองเพลงที่มีการดำเนินทำนอง ในระดับเสียงเดียวกัน ไม่สูงขึ้นหรือต่ำลง ทิศทางคงที่ในทำนองเพลงส้อยเพลง ได้แก่

- ร ร ร - ช ช ช และ - - - ท - ท ท ท

การดำเนินทำนองที่ยกมานี้ เขียนเป็นแผนผังแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงได้ดังนี้

ร ร ร ช ช ช และ ท ท ท ท

๒. ทิศทางขึ้น หมายถึง ลักษณะการดำเนินภายในห้องเพลงหรือต่างห้องเพลงต่อเนื่องกันที่มีระดับเสียงโน้ตสูงขึ้นกว่าเสียงเดิม การดำเนินทำนองของเพลงส้อยเพลงที่มีลักษณะเป็นทางขึ้นได้แก่

- ล - ท และ - - - ช - - - ล

การดำเนินทำนองที่เป็นทิศทางขึ้นเขียนเป็นแผนผังแสดงการเคลื่อนที่ของทำนองได้ดังนี้

ล ช และ ล

๓. ทิศทางลง หมายถึง ลักษณะการดำเนินทำนองภายในห้องเพลง หรือต่างห้องเพลง ต่อเนื่องกันที่มีระดับเสียงโน้ตต่ำลงกว่าเสียงเดิม การดำเนินทำนองของเพลงสร้อยเพลงที่มีลักษณะ เป็นทิศทางลง ได้แก่

- ม - ร

- ช - ฟ

และ

--- ช

--- ฟ

--- ล

--- ช

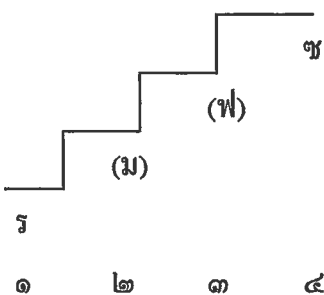

๔. ทิศทางที่เป็นเสียงขึ้นคู่กระโดด หมายถึง การดำเนินทำนองจากโน้ตเสียงหนึ่งไปยัง โน้ตอีกเสียงหนึ่งที่สูงกว่าหรือต่ำกว่า มากกว่า ๑ ขึ้นเป็นคู่ ๓ หรือมากกว่านั้น ซึ่งเรียกเป็นคู่ กระโดด ทำนองเพลงสร้อยเพลงที่มีการดำเนินทำนองแบบขึ้นคู่เสียง คือ การดำเนินทำนองกระโดดขึ้นเป็นคู่ ๔ ได้แก่

- - - ร

- - - ช

การดำเนินทำนองจากเสียง ร ไปหาเสียง ช นั้น เป็นการเคลื่อนที่ข้ามเสียง ม และเสียง ฟ ทำให้เสียง ร และเสียง ช มีระยะห่างกัน ๔ เสียง คือ ร ม ฟ และ ช เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

ลักษณะการดำเนินทำนองที่เป็นเสียงขึ้นคู่ ๔ และคู่ ๓ กระโดดลง ได้แก่

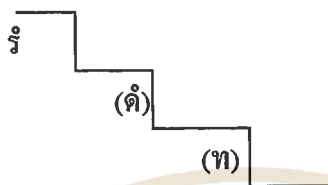
คู่ ๔

- ร - ล

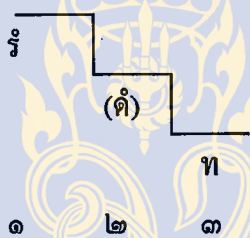
และคู่ ๓

- ร - ท

การดำเนินทำนองจากเสียง ริ กระโดดลงไปหาเสียง ถ ข้ามเสียง ต้ม และ เสียง ท ไปเป็นเสียงกระโดดของกลุ่ม ๔ เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

ส่วนการดำเนินทำนองจากเสียง ริ ลงไปหาเสียง ท นั้น กระโดดข้ามเสียง ต้ม ไปเพียงเสียงเดียว จึงเป็นเสียงกระโดดของกลุ่ม ๓ เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

ใบความรู้ที่ ๒๐

เรื่องรูปแบบของลูกเท่าในทำนองเพลงสร้อยเพลง.

ลูกเท่า

คำว่า “ลูกเท่า” หมายถึง เสียงที่ยืนทำนองอยู่ ณ เสียงใดเสียงหนึ่ง เพื่อเป็นสะพานเชื่อมไปสู่ทำนองเพลงในวรรคอื่นๆ ให้เหมาะสม หรืออาจหมายถึง เสียงที่ใส่เข้าไปเพื่อให้ได้จังหวะเท่าที่กำหนดก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้ว “ลูกเท่า” มักจะเป็นเสียงที่ใช้ขึ้นต้นเพลงหรือขึ้นต้นวรรคใดวรรคหนึ่งในตัวเพลงเป็นส่วนใหญ่

ทำนองเพลงสร้อยเพลงนั้น มีลูกเท่า ๒ แห่ง คือ ตอนขึ้นต้นเพลงและตอนกลางเพลง ดังนี้

(- - - ฟ	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช)	- ค - ล	- ช - ฟ	- - - ช	- - - ล
- ค - ร	- ค - ล	- - - ช	- - - ฟ	- ม - ร	- ม - ร	- ร ร ร	- ร - ช
(- - - ฟ	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช)	- - - ท	- ท ท ท	- ล - ท	- ร - ล
- - - -	- - - -	ท ล ร ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ท	- - - ล	- - - ช

ลูกเท่าลูกที่ ๑ อยู่ตอนขึ้นต้นเพลง ลูกเท่าลูกที่ ๒ อยู่ตอนกลางเพลง (ทำนองที่อยู่ในวงเล็บ) เป็นลูกเท่าที่อยู่ในตัวเพลงเพื่อเชื่อมประโยคหรือวรรคเพลงให้เข้ากันโดยไม่ต้องเปลี่ยนเสียง หากจะต่อทำนองไปเลยจะทำให้เพลงขาดจังหวะไป จึงเติมลูกเท่าลงไปโดยการยืนทำนองที่เสียงซอล เพื่อให้ได้จังหวะครบถ้วนเท่าที่กำหนด และเพื่อเป็นสะพานเชื่อมทำนองในวรรคต่อไปให้เข้ากันสนิทด้วย

โดยปกติแล้วลูกเท่าจะมีความสัมพันธ์กับอัตราจังหวะเพลง คือ

เพลงอัตราสามชั้น ลูกเท่าของเพลงเท่ากับ ๘ ห้องเพลงไทย

เพลงอัตราสองชั้น ลูกเท่าของเพลงเท่ากับ ๔ ห้องเพลงไทย

เพลงอัตราชั้นเดียว ลูกเท่าของเพลงเท่ากับ ๒ ห้องเพลงไทย

เพลงสร้อยเพลงเป็นเพลงอัตราสองชั้น ลูกเท่าของเพลงจึงเท่ากับ ๔ ห้องเพลงไทย คือ

- - - ฟ	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช
---------	---------	---------	---------

ใบความรู้ที่ ๒๑

เรื่องประโยคเพลงและลูกตกในทำนองเพลงสร้อยเพลง

ประโยคเพลง

ประโยคเพลง คือ การแบ่งทำนองเพลงออกเป็นส่วนๆ ส่วนของทำนองเพลงที่มีความหมายสมบูรณ์และแสดงการสิ้นสุดข้อความในตัวเองเรียกว่า “ประโยคเพลง” โดยปกติประโยคเพลงไทย มีความยาวเท่ากับ ๑ จังหวะหน้าทับของเพลงนั้น เพลงสร้อยเพลงใช้จังหวะหน้าทับปรบไก่ ซึ่ง ๑ จังหวะหน้าทับปรบไก่อัตราสองชั้นมีความยาวเท่ากับ ๘ ห้องเพลงไทย ดังนี้

----	---พริ้ง	---ป๊ะ	---ตุ๊ป	---พริ้ง	---พริ้ง	---ตุ๊ป	---พริ้ง
ห้องเพลงที่ ๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘

๑ จังหวะหน้าทับปรบไก่อัตราสองชั้นเท่ากับ ๘ ห้องเพลงไทย และเท่ากับ ๑ ประโยคเพลงคือ

๑(--- ฟ	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- ค - ล	- ช - ฟ	- - - ช	-- (ล)
๒(-ค -ร	- ค - ล	- - - ช	- - - ฟ	- ม - ร	- ม - ร	- ร ร ร	- ร (ช)
๓(--- ฟ	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- - - ท	- ท ท ท	- ล - ท	- ร (ล)
๔(-----	- - - -	ท ล ร ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ท	- - - ล	-- (ช)

ลูกตกในทำนองเพลง

ลูกตก หมายถึง เสียงโน้ตตัวสุดท้ายของประโยคเพลง เพลงสร้อยเพลงประกอบด้วย ๔ ประโยคเพลง ลูกตกของประโยคเพลงสร้อยเพลงจึงมี ๔ เสียง และลูกตกทั้ง ๔ เสียงนั้น เป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงเพลงสร้อยเพลงคือ บันไดเสียงซอล โดยมีลูกตกที่ซ้ำๆ กัน เพียง ๒ เสียง คือ เสียง ล และเสียง ช ดังนี้

ประโยคเพลงที่ ๑	ลูกตกเป็นเสียง ล
ประโยคเพลงที่ ๒	ลูกตกเป็นเสียง ช
ประโยคเพลงที่ ๓	ลูกตกเป็นเสียง ล
ประโยคเพลงที่ ๔	ลูกตกเป็นเสียง ช

ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลง คือ เสียง ช เป็นการจบแบบสมบูรณ์ เพราะจบด้วยเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียง

ใบงานที่ ๖

เรื่อง ประโยคเพลงและลูกตกที่แสดงการจบประโยค

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

- ๑. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายทบทวนเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงซอล ว่าประกอบด้วยเสียงใดบ้าง
- ๒. สมาชิกในกลุ่มทุกคนช่วยกันสร้างทำนองเพลงไทยตามข้อกำหนดต่อไปนี้
 - ๒.๑ เสียงที่นำมาสร้างทำนองเพลงเป็นเสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงซอล อาจใช้ครบทั้ง ๕ เสียง หรือไม่ครบก็ได้
 - ๒.๒ สร้างทำนองขึ้น ๒ ประโยคเพลง (ประโยคเพลงของเพลงจังหวะหน้าทับปรบไก่) คือ ประโยคละ ๘ ห้องเพลงไทย
 - ๒.๓ จำนวนเสียงโน้ตในห้องเพลง ให้สมาชิกในกลุ่มกำหนดขึ้นเองโดยอิสระ
 - ๒.๔ ลูกตกของประโยคเพลงทั้งสองประโยค เป็นเสียงโน้ตหลักของบันไดเสียงซอล
 - ๒.๕ ลูกตกของประโยคเพลงแรกแสดงการจบแบบสมบูรณ์ ลูกตกของประโยคเพลงที่สองแสดงการจบแบบไม่สมบูรณ์
- ๓. เขียนทำนองเพลงที่สร้างขึ้นลงบนกระดาษท้ายใบงานนี้
- ๔. สมาชิกในกลุ่มทั้งหมดนำเสนอผลงานด้วยการขับร้องเสียงโน้ตเป็นทำนองเพลง

แบบฝึกการสร้างทำนองเพลงเปรียบเทียบการจบ ๒ ลักษณะ

ประโยคที่ ๑ จบแบบสมบูรณ์

--	--	--	--	--	--	--	--

ประโยคที่ ๒ จบแบบไม่สมบูรณ์

--	--	--	--	--	--	--	--

แผนการสอนที่ ๕ เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง และการขับร้องเพลงสร้อยเพลง
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้องเพลงสร้อยเพลง

สาระสำคัญ เพลงสร้อยเพลงเป็นเพลงที่มีทำนองท่อนเดียว แต่เนื้อร้องประกอบด้วย ๔ คำกลอน ดังนั้นเนื้อร้องทั้ง ๔ คำกลอนจึงขับร้องด้วยทำนองเดียวกัน มีการเอื้อนเสียงเหมือนกัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนบอกได้ว่าเนื้อร้องส่วนใดและการเอื้อนเสียงตอนใดเป็นทำนองเดียวกัน
๒. นักเรียนนำวิธีการขับร้องและวิธีการเอื้อนเสียงของคำกลอนที่ ๑ ไปใช้ในการขับร้องเนื้อร้องของคำกลอนที่ ๒ ๓ และ ๔ ได้
๓. นักเรียนขับร้องเพลงสร้อยเพลงได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะ

เนื้อหาการเรียนการสอน

๑. ความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงสร้อยเพลง
๒. การขับร้องเพลงสร้อยเพลง

กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. ทบทวนเรื่องบันไดเสียง ช่วงกว้างของเสียง การดำเนินทำนอง ประโยคเพลง และลูกตกในทำนองเพลงสร้อยเพลง โดยการซักถามประกอบแผนภูมิเพลงสร้อยเพลง
๒. สนทนาถึงลักษณะทำนองเพลงสร้อยเพลงจากแผนภูมิโน้ตเพลงว่า เป็นเพลงลักษณะเช่นใด มีกี่ท่อนเพลง

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผนภูมิโน้ตเพลงสร้อยเพลง

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมฝึกการเอื้อนเสียง (๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนฟังเพลงสร้อยเพลงจากแถบบันทึกเสียง เปรียบเทียบกับทำนองเพลงในแผนภูมิเนื้อร้องกับทำนองเพลง พร้อมทำจังหวะประกอบเบาๆ และสนทนถึงการเอื้อนเสียงในทำนองเพลง

๒. นักเรียนอ่านเนื้อร้องเป็นวรรคตามลักษณะการขับร้องพร้อมๆ กันทั้งชั้น จากแผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลง ทำจังหวะประกอบการอ่าน และสนทนาถึงความหมายของเนื้อร้อง

๓. นักเรียนฝึกปฏิบัติการเอื้อนเสียงทุกลักษณะที่ปรากฏในทำนองเพลงตามครู ที่ละวรรคของการเอื้อน โดยเปรียบเทียบกับทำนองของเสียงโน้ต จนสามารถเอื้อนเสียงได้ถูกต้อง.

สื่อการเรียนการสอน

๑. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียง.
๒. เครื่องทำจังหวะ (ฉิ่ง หรือ กรับ).
๓. แผนภูมิเนื้อร้องและทำนองเพลงสร้อยเพลง

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมศึกษาความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงสร้อยเพลง (๑๐ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนศึกษาถึงความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลง จากใบความรู้เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงนางนาค

๒. นักเรียนฝึกร้องเพลงสร้อยเพลงเฉพาะเนื้อร้องในบรรทัดที่ ๑ (คำกลอนที่ ๑) โดยร้องตามครูที่ละวรรค และร้องพร้อมๆ กันจนสามารถขับร้องได้

สื่อการเรียนการสอน

๑. ใบความรู้เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงสร้อยเพลง.
๒. แผนภูมิเนื้อร้องกับทำนองเพลงสร้อยเพลง

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมฝึกปฏิบัติการขับร้องเพลงสร้อยเพลง (๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๓ กลุ่มฝึกปฏิบัติการขับร้องเพลงสร้อยเพลงคำกลอนที่ ๒ ๓ และ ๔ กลุ่มละ ๑ คำกลอนตามลำดับ ประกอบแผนภูมิเนื้อร้องกับทำนองเพลงสร้อยเพลง แล้วนำเสนอ. ที่ละกลุ่ม.

๒. ครูและสมาชิกในชั้นเรียน ร่วมกันพิจารณาถึงความถูกต้องเหมาะสมของการขับร้อง. ด้านทำนอง จังหวะ และการเอื้อนเสียง แล้วปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง

๓. นักเรียนขับร้องเพลงสร้อยเพลงพร้อมๆ กันตามแถบบันทึกเสียงที่มีเสียงผู้ขับร้องและ. แถบบันทึกเสียงที่มีเฉพาะเสียงดนตรี

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แผนภูมิเนื้อร้องกับทำนองเพลงสร้อยเพลง

๒. เครื่องเล่นบันทึกเสียง-แถบบันทึกเสียง

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมสรุปบทเรียน (๑๕ นาที)

ขั้นตอน

๑. นักเรียนทำแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงสร้อยเพลง.

๒. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย และแบบวัดเจตคติ

สื่อการเรียนการสอน.

๑. แบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงสร้อยเพลง

๒. แบบทดสอบหลังเรียนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย

๓. แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง สาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง.

ใบความรู้ที่ ๒๒
เรื่องความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงสร้อยเพลง.

เนื้อร้องเพลงสร้อยเพลงเป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง แบ่งเป็นวรรคหน้าและวรรคหลัง คำประพันธ์ ๒ วรรค (วรรคหน้าและวรรคหลัง) รวมเรียกว่า ๑ คำกลอน เนื้อร้องเพลงสร้อยเพลงประกอบด้วย ๘ วรรค หรือ ๔ คำกลอน ดังนี้

ใครมาเป็นเจ้า เข้าครอง	คงจะต้องบังคับ ขับไล่	คำกลอนที่ ๑
เคี้ยวเชืญเย็นคำ กรำไป	ตามวิสัยเชิงเช่น ผู้เป็นนาย	คำกลอนที่ ๒
เขาจะเห็นแก่หน้า คำซื้อ	จะนับถือพงศ์พันธุ์ นั้นอย่าหมาย	คำกลอนที่ ๓
ไหนจะต้องเหน้อยยาก ลำบากกาย	ไหนจะอายุทั่วทั้ง โลก	คำกลอนที่ ๔

เพลงสร้อยเพลงเป็นเพลงทำนองท่อนเดียวแต่เนื้อร้องมี ๔ คำกลอน การขับร้องเพลงสร้อยเพลงทั้ง ๔ คำกลอน คือ คำกลอนที่ ๑ ๒ ๓ และ ๔ จึงขับร้องด้วยทำนองเดียวกันทั้งหมด รวมทั้งลักษณะการเอื้อนเสียงแต่ละวรรคก็เอื้อนเหมือนกัน แตกต่างกันเพียงการเอื้อนเสียงหลังคำกลอน “เคี้ยวเชืญเย็นคำ...” และ “ไหนจะต้องเหน้อยยาก...” ของคำกลอนที่ ๒ และ ๔ ที่แตกต่างออกไป แต่หากสามารถขับร้องเพลงสร้อยเพลงคำกลอนที่ ๑ ได้ ก็จะขับร้องคำกลอนอื่นๆ ได้ ทำให้สามารถขับร้องได้ทั้งเพลง ดังความสัมพันธ์ของเนื้อร้องกับทำนองเพลงที่แสดงไว้ในแผนภูมิ

ความหมายของเนื้อร้อง

เนื้อร้องเพลงสร้อยเพลงกล่าวถึง ความทุกข์ ความเหน้อยยาก เดือดร้อน จากการถูกบังคับเคี้ยวเชืญเยี่ยงทาส อีกทั้งยังต้องอับอายผู้คนไปทั่วโลก หากเราต้องตกเป็นเมืองขึ้นของชาติอื่น จุดมุ่งหมายของเนื้อร้องคือต้องการให้คนไทยมีความรัก ความสามัคคีปรองดอง เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ

โอกาสในการนำไปใช้ เพลงสร้อยเพลงเป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขน ละคร ในบทที่โสทรธำมาศอาลัยอาวรณ์

ใบความรู้ที่ ๒๓

เรื่อง แผนภูมิเนื้อร้องกับทำนองเพลงสร้อยเพลง.

คำกลอนที่ ๑

-	+	-	+	-	+	-	+
- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -
- - - ฟ	- ชชช	- - - ล	- ชชช	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - - ช
ฟล - - ค	ร ค - ล	- - คล	ชลช - ล	ชฟ - ชฟ	มรด - ฟ	- - - ช	- ฟ - ช
- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -
- - - ฟ	- ชชช	- - - ล	- ชชช	- - - ท	- - ทท	ลช - ล	- - - ท
- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -
ล - - -	- - -	ทล ร ช	- ลช ท	- ร - ท	- ล - ท	ลช - ฟ	ช- ลคช

คำกลอนที่ ๒

-	+	-	+	-	+	-	+
- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -
- - - ฟ	- ชชช	- - - ล	- ชชช	- - - ช	ฟ - ลค	ล - - ล	- - - ช
ฟล - ค	- - - ช	- มร ม	ฟลชล	ชฟ - ชร	- มค ฟ	- - - ช	- - - ช
- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -
- - - ฟ	- ชชช	- - - ล	- ชชช	- - - ท	- - - ร	ร - - ล	- - - ล
- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -
ชล - -	- - -	ทล ร ช	- ลช ท	- - ร ท	- ล - ท	ลช - ช	ฟ - ชช

คำกลอนที่ ๓

-	+	-	+	-	+	-	+
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - ฟ	- ชชช	- - - ล	- ชชช	- - - คี	- - - ล คี	- - - ช	- - - ล
ชล - รี	- คี - ล	- - คีล	- ช - ล	ชฟ - ชร	- มคฟ	- - - ช	ฟ - - ช
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
ฟช - ฟ	- ชชช	- - - ล	- ชชช	- - - ทรี	ท - - รี	ท - - ล	- - - ล
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	ทล รีช	- ลชท	- - รีท	- ล - ท	ลช - ล	ฟ - ชลคช

คำกลอนที่ ๔

-	+	-	+	-	+	-	+
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - ฟ	- ชชช	- - - ล	- ชชช	- - - คี	- ล - ช	ฟ - - ช	- - - ช
ฟ - - คี	- - - ช	- มร ม	ฟลชล	ชฟ - ชร	- มคฟ	- - - ช	- - - ช
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - ฟ	- ชชช	- - - ล	- ชชช	- - - ท	รี - ทท	- - - ล	ช - - ท
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
ลช - -	- - - -	ทล รีช	- ล - ท	- - รีท	- ล - ท	ลช - ช	- - - ช

- แทนเสียงฉิ่ง

+ แทนเสียงฉาบ

แบบประเมินผล
เรื่อง สาระของทำนองเพลงสร้อยเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. เพลงสร้อยเพลงใช้จังหวะหน้าทับเดียวกันกับเพลงใด

- ก. นางนาค

ข. ลาวพุงดำ
- ค. ลาวครวญ

ง.นางนาคและลาวพุงดำ

๒. ทำนองเพลงสร้อยเพลงประกอบด้วยกี่ประโยคเพลง.

- ก. ๔ ประโยคเพลง.

ข. ๘ ประโยคเพลง
- ค. ๑๖ ประโยคเพลง.

ง. ๓๒ ประโยคเพลง

๓. การดำเนินทำนองลักษณะใดที่ไม่ปรากฏในทำนองเพลงสร้อยเพลง.

- ก. ทิศทางคงที่

ข. ทิศทางขึ้น
- ค. ทิศทางลง

ง. ลูกล่อ

๔. เสียงโน้ตรองในบันไดเสียงเพลงสร้อยเพลงคือข้อใด

- ก. ฟ ท

ข. ค ฟ
- ค. ซ ค

ง. ท ม

๕.

- - - ฟ	- ซ ซ ซ	- - - ล	- ซ ซ ซ
---------	---------	---------	---------

ก. ลูกล่อ

ข. ลูกขัด

ค. ลูกเท่า

ง. ลูกหมด

เป็นการดำเนินทำนองแบบใด

๖. การดำเนินทำนองที่เป็นเสียงขั้นคู่ ๔ กระโดด คือข้อใด

- ก. ค----- ซ

ข. ค----- ล
- ค. รี----- ท

ง. รี----- ล

๗. เนื้อร้องเพลงสร้อยเพลงให้ความรู้สึกเช่นไร

- ก. โศกเศร้าทุกข์ร้อน
 ข. คิดถึงห่วงหา
 ค. กราดเกรี้ยวดุคัน
 ง. ซาบซึ่งประทับใจ

๘. การเอื้อนเสียงของเพลงสร้อยเพลง คำกลอนใดที่เหมือนกันทุกประการ

- ก. คำกลอนที่ ๑ และ ๒
 ข. คำกลอนที่ ๒ และ ๓
 ค. คำกลอนที่ ๒ และ ๔
 ง. คำกลอนที่ ๓ และ ๔

๙. ทำนองส่วนใดของเพลงสร้อยเพลงที่ไม่ต้องเอื้อนเสียง

- ก.

-	-	-	พ	-	ซ	ซ	ซ	-	-	-	ล	-	ซ	ซ	ซ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

 ข.

-	ด	-	ล	-	ซ	-	พ	-	-	-	ซ	-	-	-	ล
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

 ค.

-	-	-	ท	-	ท	ท	ท	-	ล	-	ท	-	ร	-	ล
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

 ง.

-	-	-	-	-	-	-	-	ท	ล	ร	ซ	-	ล	-	ท
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

๑๐. ลูกตกที่ทำหน้าที่จบเพลงในทำนองเพลงสร้อยเพลงคือเสียงใด

- ก. ด
 ข. ท
 ค. ล
 ง. ซ

ใบเฉลยแบบประเมินผล
เรื่อง สาระของทำนองเพลงสร้อยเพลง.

- ๑. ก
- ๒. ก
- ๓. ง
- ๔. ข
- ๕. ก
- ๖. ง
- ๗. ก
- ๘. ก
- ๙. ก
- ๑๐. ง

แบบสังเกตภาคปฏิบัติ

เรื่อง การขับร้องเพลงสร้อยเพลง

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ทำนอง	จังหวะ	การเอื้อนเสียง	เนื้อร้อง	การหายใจ	รวม
		๒	๒	๒	๒	๒	๑๐
๑.							
๒.							
๓.							
๔.							
๕.							
๖.							
๗.							
.....							

การพิจารณา
ทำนอง พิจารณาที่ความถูกต้องของการขับร้องตามลักษณะการดำเนินทำนองเพลงตั้งแต่ต้นจนจบ

จังหวะ พิจารณาความถูกต้องของการขับร้องตามจังหวะ และความสม่ำเสมอของจังหวะ
การเอื้อนเสียง พิจารณาความถูกต้องชัดเจนของสำเนียงการเอื้อนเสียง
เนื้อร้อง พิจารณาความถูกต้องชัดเจนของเนื้อร้อง และเสียงควบกล้ำ
การหายใจ พิจารณาการหายใจตรงตามวรรคตอนที่ถูกต้อง
เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติได้ในระดับดี = ๒ คะแนน
ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง = ๑ คะแนน
ปฏิบัติได้ไม่ดี ต้องแก้ไขปรับปรุง = ๐ คะแนน

แบบทดสอบหลังเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ลักษณะของบันไดเสียงเพลงไทยคือข้อใด

- ก. ข.
- ค. ง.

๒. ช่วงเสียงที่แคบที่สุดคือข้อใด

- ก. ซุ----- ซุ ข. ร----- รี่
- ค. ฤ----- รี่ ง. ค----- ซุ

๓. เนื้อร้องเพลงไทยส่วนใหญ่มีลักษณะเช่นไร

- ก. เป็นการเขียนบรรยาย ข. มีการสัมผัสคล้องจอง
- ค. เป็นคำพูดทั่วไป ง. ไม่มีแบบแผนแน่นอน

๔. เสียงโน้ตหลักในบันไดเสียงเพลงไทยแต่ละบันไดเสียงมีจำนวนเท่าใด

- ก. ๒ เสียง ข. ๓ เสียง
- ค. ๕ เสียง ง. ๗ เสียง

๕. เพลงใดเป็นเพลงในบันไดเสียงซอล

- ก. นางนาค ข. สร้อยเพลง
- ค. ลาวพุงดำ ง. ลาวครวญ

๖. เพลงในข้อใดเป็นเพลงในบันไดเสียงเดียวกัน

ก. นางนาค-สร้อยเพลง

ข. สร้อยเพลง-ลาวพุงดำ

ค. ลาวพุงดำ-นางนาค

ง. ลาวครวญ-สร้อยเพลง

๗. เพลงที่มีเสียงโน้ตในทำนองเพลงครบ ๗ เสียงคือเพลงอะไร

ก. ลาวครวญ

ข. ลาวพุงดำ

ค. นางนาค

ง. สร้อยเพลง

๘. การดำเนินทำนองแบบทิศทางลงคือข้อใด

ก. - ซ - ฟ

ข. - ร - ม

ค. - ซ - ล

ง. - ล - ท

๙. การดำเนินทำนองเป็นเสียงขึ้นคู่ ๓ กระโดดคือข้อใด

ก. - ค - ซ

ข. - ร - ซ

ค. - ม - ซ

ง. - ฟ - ท

๑๐. - ม - ล เป็นการดำเนินทำนองแบบใด

ก. ทิศทางขึ้น

ข. ทิศทางลง

ค. ขึ้นคู่ ๔ กระโดด

ง. ขึ้นคู่ ๕ กระโดด

๑๑. ข้อใดมีการดำเนินทำนองแบบ

ม ร ม ค

ก. ฟ ม ร ค

ข. ซ ล ท ค

ค. ม ซ ล ซ

ง. ล ซ ล ฟ

๑๒. การดำเนินทำนองในข้อใดแตกต่างจากพวก

ก. - ม - ร

ข. - ซ - ฟ

ค. - ล - ซ

ง. - ล - ท

๑๓. จังหวะหน้าทับเป็นตัวกำหนดความยาวของอะไร

ก. จังหวะฉิ่ง

ข. ประโยคเพลง

ค. ท่อนเพลง

ง. เนื้อร้อง

๑๔. เพลงจังหวะหน้าทับปรบไก่สองชั้น ๑ จังหวะหน้าทับ มีความยาวเท่าใด

ก. ๑ ห้องเพลง

ข. ๔ ห้องเพลง

ค. ๖ ห้องเพลง

ง. ๘ ห้องเพลง

ใช้ข้อเลือกต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๑๕-๑๗

ก.	- - - ฟ	- ซ ซ ซ	- - - ล	- ซ ซ ซ
ข.	- ซ - ล	- ด - ร	- ร - ด	- - - ด
ค.	ซ ล ซ ม	ซ ร ม ซ	ซ ล ซ ม	ซ ร ม ซ
ง.	ซ ซ ซ ซ	- ล ล ล	ด ด ด ด	- ล ล ล

๑๕. ลูกตกเสียงที่ ๑ ของบันไดเสียงโด คือข้อใด

๑๖. ลักษณะการดำเนินทำนองแบบมีลูกล่อคือข้อใด

๑๗. ลักษณะการดำเนินทำนองแบบมีลูกเท่าคือข้อใด

๑๘. การเอื้อนเสียงของเพลงไทยอยู่ในส่วนใดของทำนองเพลง.

ก. ส่วนของทำนองที่ต้องออมเสียงร้อง

ข. ส่วนของทำนองที่ต้องเจี๊ยกเสียง

ค. ส่วนของทำนองที่ไม่ใช่เนื้อร้อง

ง. ส่วนที่ต้องร้องเนื้อร้องซ้ำ

๑๙. เพลงนาฏนาถหากจบแบบสมบูรณ์ต้องจบที่เสียงโน้ตใด

ก. ด

ข. ร

ค. ม

ง. ซ

๒๐. ลักษณะเด่นของเพลงขับร้องของไทยอยู่ที่ส่วนใด

ก. เนื้อร้อง

ข. การเอื้อนเสียง

ค. ผู้ขับร้อง

ง. ความไพเราะ

ใบเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

๑. ก
๒. ง
๓. ข
๔. ก
๕. ข
๖. ก
๗. ง
๘. ก
๙. ก
๑๐. ก
๑๑. ง
๑๒. ง
๑๓. ข
๑๔. ง
๑๕. ข
๑๖. ก
๑๗. ก
๑๘. ก
๑๙. ก
๒๐. ข

แบบวัดเจตคติ

เรื่อง ภาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบวัดเจตคติ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น หรือความรู้สึกที่มีต่อเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องภาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง.

ข้อที่	ข้อความ. ความรู้สึก	เห็นด้วย	เห็นด้วยเล็กน้อย	ไม่เห็นด้วย
๑.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนดให้เรียนรู้.			
๒.	นักเรียนชื่นชอบและเห็นคุณค่าเพลงไทยมากขึ้น.			
๓.	เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน			
๔.	นักเรียนเห็นด้วยต่อการส่งเสริมให้ได้ระดับประถมศึกษาได้เรียนรู้เพลงไทย.			
๕.	นักเรียนพึงพอใจต่อการได้ร่วมกิจกรรมในกระบวนการกลุ่มอย่างเต็มที่			
๖.	กิจกรรมการเรียนการสอนเพลงไทยสามารถส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้			
๗.	นักเรียนพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน			
๘.	นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องสาระของทำนองเพลงไทยไปใช้ในการศึกษาเพลงไทยอื่นๆ ได้			
๙.	ความรู้ความเข้าใจเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่ได้รับจากการเรียนรู้ ทำให้เกิดทักษะในการขับร้องเพลงดีขึ้น			
๑๐.	นักเรียนจะพยายามหาโอกาสฟังเพลงไทยด้วยความตั้งใจมากขึ้น			

เกณฑ์การประเมิน

ความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความ	=	๒ คะแนน
ความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความบ้างเล็กน้อย	=	๑ คะแนน
ความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับข้อความ	=	๐ คะแนน

จำนวนข้อความ ๑๐ ข้อ

คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน

๒๑๕

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวดวงเดือน กุปต์การ
วัน เดือน ปีเกิด	๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๘
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน พ.ศ. ๒๕๒๔
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	อาจารย์ ๒ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี